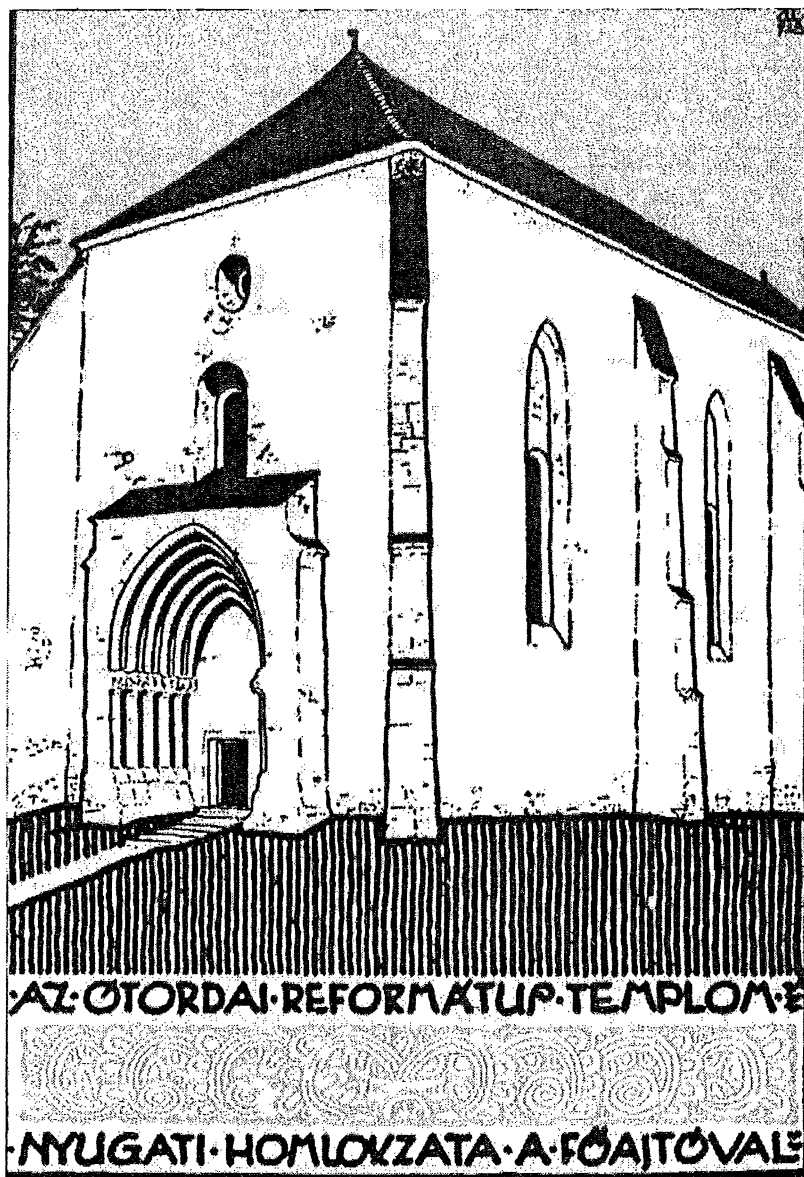

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Debreczeni László rajza

1998. február

IX. évf. 2. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: A XLVIII. és a XLIX. zsoltárok magyarázata 67

Böjtfő vasárnapja

Bustya Dezső: Nábot szőlője	
El nem idegeníthető örökség. 1Királyok 21,1–3	70
A másé jobb. 1Királyok 21,4–6.....	72
Szerezni bármi áron. 1Királyok 21,7–10.....	74
Szolgalelkű cinkosok. 1Királyok 21,11–13.....	76
Véren szerzett birtok. 1Királyok 21,14–16	78
Az Úr ítélete. 1Királyok 21,17–19	80
Csiha Kálmán: Két böjti parancs. Máté 16,21–24	83
Kováts László: Engeszteljétek meg Istennek orcáját. Malakiás 1,9a	87
László Dezső: Szenvedés, halál, feltámadás. Lukács 18,31–34	90

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: A népek Jézusa. Márk 7,24–30	95
Fazakas Sándor: A II. parancsolat. 2Mózes 20,4–6	98
Geréb Zsolt: A kereső Isten. Lukács 15,1–7	100
Orbán János: Ekképpen cselekedjél! Lukács 10,30–37	103
Szigethy Béla: Az örömhír sürgős. Máté 9,35–36; János 4,34–35.....	106

Vasárnap délutáni prédikációk

Ötvös József: A „lemeszt” hit és szeretet. János 3,16	111
Szatmári Elemér: Mária és Márta. Lukács 10,38–42	113
Varga László: Élet az Édenben. 1Mózes 2,8–25.....	114
Varga Pál: Elvesztett pénz – megmentett bűnös. Lukács 15,8–10	117

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Id. Kántor Attila: Bölcsesség által épített ház. Példabeszédek 24,3..... 119

Temetési beszédek

Orbán János: Könnyeket törölj Isten. Jelenések 21,4.....	120
Ötvös József: Van-nincs fogyatkozásuk. Zsoltárok 34,10.....	122
Ötvös József: Akihez belépett Jézus. Lukács 19,5.9	123

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Nagy László
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Korrektor: Hatházy Ferenc
Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

Tanulmány

Karasszon Dezső

A XLVIII. és a XLIX. zsoltárok magyarázata

XLVIII. zsoltár

Ezt a zsoltárt a Sion-énekek között tartjuk számon. Ilyenek még: Zsolt 46, 76, 84, 87, 122, 132. Műfaj tekintetében himnusz. Helytelen lenne azonban Sion-himnusznak nevezni, mert elsősorban nem Sion, hanem magát Istent magasztalja. Izrael előtti jeruzsálemi tradíciók tükröződnek benne; de itt már nem ellenséges káoszhatalmakkal találkozunk, hanem királyokkal, történelmi hatalmakkal (5–9. vers). A zsoltár vége zarándokénekre emlékeztet; itt ünnepi processzióról van szó. A templom még áll; szereztetési időnek a királyok korát tartjuk.

1. vers. Lásd a bevezetés 1, 4a, 2, 7. pontja alatt.

2–4. vers. Már a 2. vers kimondja, hogy az Úr „dicsérendő”, dicséretre méltó. Dicséretének helye Sion, az ő szent hegye (Zsolt 2,6; 15,1; 43,3; 87,1). Bár a Sion-hegy csak 743 m magas, a 3. vers szerint „szép magasságú”, sőt ez „a Cáfón csúcsa”. Sion szépségéről Zsolt 50,2; JSir 2,15 is beszél. A Cáfón-hegy a kánaáni mitológia szerint a földet körülvevő óceánból emelkedik ki. Ez Baál székhelye és az istenek gyülekezőhelye, vö. még Ézs 14,13. Az Úr hegye azonban „magasabb” a többi istenek hegyeinél (Zsolt 68,16 s köv.; Ézs 2,2). Az Úr kezében van a világalalom, nem Baál kezében! Az Úr „nagy király” (Zsolt 47,3; 95,3; Mt 5,35). Ez tulajdonképpen az asszír királyok címe volt (2Kir 18,19.28; Hós 5,13); itt az Úr univerzális uralmát fejezi ki. Az Úr oltalmazza városát és népét (Zsolt 46,6.8.12).

5–9. vers. Nem lehet ezeket a verseket Izrael történelmének valamelyik eseményével azonosítani. Hiszen pl. Kr.e. 701-ben csak AsszírIA támadt Jeruzsálemre, nem pedig a föld (összes) királya és népe. Itt ősi jeruzsálemi tradíciók szólnak meg. Ezek szerint hatalmas ellenség támad Jeruzsálemre (Zsolt 2,1–3; 46,7; 76,7 s köv.). Azonban nem is kerül sor harcra. Mihelyt az Urat meglátják (Zsolt 77,17), rémületbe esnek (1Sám 7,10; 14,15; Ézs 8,9; 17,14) és megfutamodnak. A vesztes sereg szenvedését a szülő nő gyötrelmeihez hasonlítja a 7. vers (vö. Ézs 13,8; 21,3). A következő vers az ókor legnagyobb hajóiról, az ún. Tarsis-hajókról szól, melyeket össze tud törni a félelmes erejű keleti szél (Jób 27,21; Ézs 27,8; Ez 27,26). Erről a gyülekezet legfeljebb hallomásból értesült; ezt Jeruzsálemből nem lehet látni. Mit „láttak” tehát Isten városában? A szabadító Istent, akivel a kultuszban lehet találkozni (Zsolt 68,25; 69,33; vö. Zsolt 107,24). A gyülekezet hittel elfogadta azt, hogy Isten megtartó ereje munkálkodik az ő városában.

10–12. vers. Az istentisztelethez az elmélkedés is hozzátartozott. Az egész világ Ura a szívek Ura is. Ő kelt riadalmat ellenségei szívében (5, 6. vers), és ő kelt áhítatot gyülekezete szívében. Ő vezérli hívei gondolatait, hogy megértsék és elfogadják az ő szeretetét, és eljussanak az ő dicséretére. Isten neve dicséretének a „föld végéig” zengenie kell, hiszen Isten az egész föld királya, nagy király (3. vers). „Jobbja igazsággal van tele”: a sok ellenség legyőzése arra szolgál, hogy utána igazságos rend és béke valósuljon meg a földön. Ennek örülnek Sion hegye és Júda „leányai”, a Júdában levő falvak és azoknak lakói (Num 21,25; Józ 17,16).

13–15. vers. A messze földről jött zarándokoknak szólnak ezek a versek. Az ünnepi istentisztelethez hozzátartozott a kórmenet, a processzió. A gyülekezet „bejárta” a várost (a 14. vers második felsórának ezt a szavát csak a szövegösszefüggés alapján tudjuk

lefordítani; értelme talán „megszemlél, szemügyre vesz”). A szemlének az volt a célja, hogy hazatérve beszámolhassanak azoknak, akik nem tudtak részt venni az ünnepen (Zsolt 102,19). Az exodus-tradíció továbbadásáról ismételten olvassunk (Ex 12,26 s köv.; 13,14; Deut 6,20 s köv.; Zsolt 78,3 s köv.). A 48. zsoltár végén a Sion-tradíció továbbadásának parancsa áll. A Baált legyőző Úrról tesz hitvallást a zsoltár utolsó verse is: Ez a mi Istenünk mindörökké! A vers utolsó szavát nehéz lefordítani. Legvalószínűbb a LXX értelmezése: Ő vezérel bennünket örökké.

XLIX. zsoltár

A 49. zsoltár műfaj tekintetében a bölcsességirodalomhoz tartozik. Ez már a zsoltár bevezetéséből kiderül: a zsoltáriró „bölcs dolgokat szívének értelmes gondolatait ... példázatot a rejtély megfejtését” kínálja olvasóinak. A „rejtély” szót a LXX a „probléma” szóval fordítja le. A „probléma” az igazak és a bűnösök sorsa. Bár a zsoltár szövege sok helyen romlott, mondanivalója jól érthető. Tartalma a 37. és 73. zsoltárral rokon; sőt Jób könyvének derekas része és a Prédikátor könyve is foglalkozik hasonló problémákkal. Szerezetési idő a fogság utáni kor.

1. vers. Lásd a bevezetés 5, 4a, 2. és 7. pontja alatt.

2–5. vers. A 2. vers a hallgatók figyelmét felhívó, ún. tanítást kezdő formula (Deut 32,1; Jób 33,1–7; 34,2–4; Ézs 28,23). A tanítás az egész világhoz szól. A 3. versben az „ember fiai” kifejezés az alacsony származásúakat, a „férfi fiai” kifejezés az előkelőket jelenti. A bölcs tanító azzal az öntudattal szól, hogy Istentől kapta bölcsességét, inspiráció alapján szól: először „odahajtja fülét”, Istenre figyel, és csak azután tudja a rejtélyeket „megnyitni”, a problémák nyitját megtalálni, azokat megfejteni. A zenekíséret régi időkben a prófétai ihlet előidézését segítette (1Sám 10,5; 2Kir 3,15).

6–13. vers. A zsoltár fő része a panaszénekek jellegzetes „miért” kérdéssel kezdődik. Az igaz embernek félnie kell, mert „csalárdok bűne” veszi körül (Jer 17,9). Ezek az emberek a vagyonukban bíznak, nem Istenben. Pedig (így olvasandó a 8. vers első szava „fítestvér” helyett) az ember semmiképpen nem válthatja meg magát (toleratív értelmű nifal). A gazdag a földön sok mindent elintézhet pénzzel; a nagyobb büntetéstől megszabadulhat (Ex 21,29 s köv.; Num 35,31; Jób 36,18; Péld 6,35; 13,18). Istennél azonban „drága az élet váltsága”. A leggazdagabb ember sem tud váltságot adni, „hogyan tovább éljen örökké és ne lássa meg a sírgödört” (10. vers). Bölcs és „bolond”, azaz Istent komolyan nem vevő ember egyaránt meg fog halni (11. vers). A 12. vers elején „belsejük” helyett „sírjuk” olvasandó a LXX alapján: „Sírjuk lesz a házuk örökre”, és bár az utódok földeket fognak elnevezni róluk (mint a királyokról: 2Sám 5,9; 12,26 s köv.), kénytelenek másokra hagyni vagyonukat (11. vers, Zsolt 39,7). A 13. vers refrén, mely ismétlődik a 21. versben. A különbség csak az, hogy a 13. versben az „éjszakázik” ige áll, amit szabadon „marad”-nak fordítanak: „az ember vagyon által nem marad meg”; a 21. versben pedig a „megért, belát” ige: „az ember a vagyon által nem látja be, (hogy) az állatokhoz hasonlít, (amelyek) kimúlnak”. A LXX a 13. verset is így fordította. – A Prédikátor könyve is hasonló gondolatokkal foglalkozik: meg kell hálnia mind a bölcsnek, mind a bolondnak éppen úgy, mint az állatoknak (Préd 2,16; 3,18–22). A gazdag nem viszi magával vagyonát, amikor meghal (Préd 5,14; 1. még Jézusnak a bolond gazdagról szóló tanítását: Lk 12,16 s köv.).

14–21. vers. A vagyonban való bizakodás hamis bizakodás (Jób 31,24). A 14. vers „gyönyörködnek” szavát egyes görög fordítások a „futnak” szóval adják vissza: „ez az ösvényük azoknak, akik az ő szájuk után futnak”. Más felfogás szerint: „akik a saját szájukban [= beszédükben] gyönyörködnek”. A következő vers valószínű fordítása: „mint juhok roskadnak a holtak hazájába; a halál pásztorolja őket” stb. A halál itt mint

megszemélyesített hatalom áll előttünk, mint Istennek, népe hű pásztorának ellentéte. Nyilvánvaló, hogy a halál más cél felé vezeti „juhait”, mint Isten! Az ő „alakjuk eltűnik a holtak hazájában” (az „alakjuk” szó helyett a LXX „segítségüket” mond), és „reggelre a becületesek fognak uralkodni”. A reggel az Istentől jövő segítség ideje (Zsolt 5,4; 1. még Ex 16,7; 2Kir 3,20; Zsolt 46,6; 101,8; 130,6). A zsoltár már ebben a versben is reménységet sugároz, örömmüzenetet hirdet. Még inkább így van ez a 16. versben. Egyek úgy értik ezt a verset, hogy csak múlt földi veszedelemből vár a zsoltáríró szabadulást. Azonban a vers első fele, „Isten megváltja lelkemet”, a 8. vers általános igazságával áll szöges ellentétben; eszerint az ember semmiképpen sem tudja megváltani magát. Csak Isten képes megváltani az embert! A vers második fele pedig az Úr által való „elragadtatás” terminus technicus. A zsoltáríró abban reménykedik, hogy Énokhoz és Ílléshez hasonlóan őt is magához fogja venni az Úr (Gen 5,24; 2Kir 2,9 s köv.). Ez is ahhoz a személyes kijelentéshez tartozik, amelyről az 5. versben van szó. Ez itt nem az általános feltámadásról szóló tanítás, hanem személyhez szóló kijelentés, mint pl. Lk 2,26. A zsoltáríró szilárdan hisz abban, hogy Istennel való kapcsolatát a halál sem szakíthatja meg (Róm 8,35–39).

A 17. versben ugyanazt mondja el a zsoltáríró, amit a 6. versben mondott. Most azonban nem az egyéni panaszének stílusában szól, hanem bölcs tanítómesterként, aki választ ad a problémára. „Ne félj, ha meggazdagodik valaki”, hiszen semmit sem vihet magával a sírba. A 19. vers megengedő értelmű; a vers második fele talán azt a mondatot tartalmazza, amit a gazdag a saját lelkének mond (vö. Lk 12,19): „Bár életében így áldja lelkét: Dicsérnek téged, mert jól csináltad!” (A LXX itt passivumot fordított: „áldatik”; a vers végét jól fejezi ki az új r.k. fordítás: mert jól gazdálkodtál). A gazdag tehát meg van elégedve magával. Mégis oda került, ahova őseinek nemzedéke, ahol soha többé nem lát világszínvonalat: a halálba (Jób 3,16; Zsolt 88,13). A zsoltár végén ismét felszendül a refrén, mely nemcsak a gazdagságban való bizakodást ítéli el, hanem az ember értelmét is kevésnek tartja az igazi bölcsesség elérésére: „az ember ezt gazdagság által nem érti meg” (vö. Jób 28,28; 1Kor 2,6–16).

Böjtfő vasárnapja

Bustya Dezső

Nábot szőlője

El nem idegeníthető örökség

Alapige: 1Királyok 21,1-3

„És történt ezek után” – így kezdődik ez a történet. Életünkben minden folytatás. Mindennek van előzménye, kezdete. A legelső kezdet, amiről tudunk, a teremtés. Csodálatosan szép kezdet. Mindaz, amit Isten teremtett, igen jó volt. Ebben a kezdetben zavartalanul boldog volt az ember.

Aztán jött a kísértés, és jött az ember elbukása. Ami kezdetben olyan szép és jó volt, gyökerében megromlott. Az ember a maga romlottsága miatt kikerült Isten áldó, oltalmazó köréből. Az eset utáni lét küzdelmek, bukások, szégyenek és kudarcok sorozata! Az ember története az engedetlenségben a bűn történetévé lett.

Minden „ezek után” történik. Ebből a kiindulópontból nézve tudjuk igaz mélységében megérteni az ember nyomorúságát – de a könyörülő és irgalmas Isten szeretetét is.

Történetünknek három emberi főszereplője van. Jól ismerjük őket. Aháb király és felesége, Jézabel királyasszony: a gátlástalanul vétkező ember típusai. Nábot szőlősgazdában a kiszolgáltatott, védtelen áldozatot látjuk. Végül Illés próféta az Úr engedelmes eszköze, amilyeneknek mindannyiunknak lennünk kellene.

Az emberi szereplőkön túl, ma egy tárgyi szereplőre szeretném ráirányítani a figyelmet. A Szentírásban ugyanis nemcsak az emberek, de olykor az állatok is megszólalnak, sőt: a tárgyak is beszélnek. Ez a beszélő eszköz történetünkben a Nábot szőlője. A mi Istenünk ezen az estén egy szőlőskerten át fog hozzánk szólni.

Ézsaiás prófétától tudunk az Úr háládatlan szőlőjéről és annak büntetéséről. Döbbenetes lecke. Az Úr Jézus több példázatában találkozunk szőlőskerttel, szőlőműveléssel és szőlőmunkásokkal. Mindeniken át hozzánk szól, nekünk üzen valami élet – halál – örök élet fontosságú dolgot Isten. Ma csupán annyit hadd mondjunk el Igénk alapján a Nábot szőlőjéről, hogy az: örökség volt.

Mindannyiunknak van valami örökségünk. Lehet ruhát, pénzt, házat, birtokot – és lehet lelki javakat, tulajdonságokat is örökölni. Nem is az a fő kérdés, hogy mi az örökség tárgya, hanem az, hogy mit teszünk vele. Megbecsüljük-e, vagy semmibe vesszük, megőrizzük-e, vagy eltékozoljuk?

1. „A jezréelbeli Nábotnak egy szőlője volt Jezréelben, Ahábnak, Samária királyának a háza mellett.” Volt tehát egy király, akinek bizonyára jóval több vagyona volt, mint egy közembernek. Vannak ún. koronajavak, amelyek a mindenkori uralkodó jövedelmét gyarapítják. Sokszor olvashattunk arról, hogy például az angol királynőnek milyen jövedelemmel szolgálnak ezek a királyi birtokok. Ha nem is tudjuk pontosan, hogy Aháb királynak mennyi birtoka, háza, kertje, olajfája volt, arról bizonyosak lehetünk, hogy nem szenvedett szükséget. Bizonyára volt neki veteményeskertje is valahol.

Nábot ellenben közember volt. Birtoka a megélhetési forrását jelentette. Érthető, ha ragaszkodott a szőlőjéhez. Azt már kevésbé értjük, hogy miért nem volt hajlandó pénzért vagy cserébe lemondani a szőlőskertjéről. Itt van az a szó, amiért a mai alapigénket felolvastuk: Nábot szőlője örökség volt, ami az ő atyáiról maradt rá!

Amikor Józsué idejében még folyik a honfoglalás, Isten azt a parancsot adja, hogy sorsvetés által osszák szét a tizenkét törzs között az országot. Így is történik. Minden

izraelita törzs hálásan fogadja el a maga részét, mint amelyet magától Istentől kapott. Nincs ellenkezés, nincs elégedetlenség: a sorsvetést Isten akaratának kijelentéseként vették tudomásul. De mivel Isten adta: ezért nagyon drága volt minden törzsnek, minden nemzetségnek és minden háztájának a maga öröksége. Szóba se kerülhetett, hogy azt valaki eladja vagy elcserélje! Meg kellett becsülni az Istentől sors által kapott örökséget! Akinek nincs öröksége, nincs joga élni se az Ígélet földjén! Kimondhatatlanul sokat jelentett az Ószövetség választott népe számára az örökség!

2. De Aháb király, úgy tűnik, nem tudta ezt. Rég elfelejtette már az élő Istent és az ő törvényét. Feleségével együtt bálványimádó volt. Csak arra tudott gondolni: milyen szép ez a kert, ráadásul itt van a szomszédságban, a házam mellett, bárcsak az enyém lehetne!

A bűn gyökere a kívánság. Egyiknek is van, a másoknak is van valamilyen öröksége, birtoka. Az egyik megelégedett, hálával fogadja el azt, amije van, mint amit maga Isten rendelt neki. Ezek a boldog, megelégedett emberek. Istentől kaptam az életet: tőle van a munkához erőm, egészségem; tőle kaptam az élettársamat, a gyermekeimet, a családomat. Ő rendelte ki a munkahelyemet, ő állította oda, ahol vagyok. Ő gondoskodik arról, hogy munkám után kenyerem és megélhetésem legyen! Bárcsak mindnyájan így tudnánk érezni és gondolkodni. Erre int különben az apostol is: „valóban nagy nyereség az istenfélelem megelégedéssel: Mert semmit sem hoztunk a világra, világos, hogy ki sem vihetünk semmit; de ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele” (1Tim 6,6–8). Milyen békés és boldog élet az, amelyik így gondolkodik!

Aháb király számára azonban kísértést jelentett az a szőlőskert. Ott van a háza mellett, ha kitekint az ablakon, azt látja és arra gondol: e nélkül a kert nélkül nem lehetek boldog. Meg kell valahogy szereznem! Itt van az ördögi kísértés: akármid van, a Sátán azt igyekszik elhíttetni veled, hogy amid van, az nem tehet boldoggá, csupán az, ami még nem a tied. Ha megszerzed a más kertjét, állását, feleségét... csak akkor leszel boldog. De milyen balga az, aki hallgat erre a kísértésre! A más kertje, tisztsége, asszonya... mindig szebbnek, többnek, jobbnak látszik a mi gonosz szemünkben – de erről majd a következőkben hallunk.

3. Mit felelt Nábot a király ajánlatára? Ugyanis egészen tisztességesnek látszó ajánlat ez: „Add nekem a te szőlődet, hogy legyen veteményeskertem ... és néked érte jobb szőlőt adok annál, vagy ha neked tetszik, pénzült adom meg az árát.” A kísértésben az a rettenetes, hogy rendszerint úgy állítja be a dolgot, hogy azon semmi kifogásolnivaló nincs! Becsületes üzletet kínál. Neked is jó, nekem is jó: kinek ártunk vele? De hogy mit szól hozzá Isten – azt sajnos nem szoktuk megkérdezni.

Nábot elutasítja ezt a látszólag tisztességes ajánlatot: „Isten őrizzen, hogy neked adjam az én atyáimtól maradt örökséget.” Mi olyan drága és miért olyan drága ennek a Nábotnak? Mi az az örökség, ami nekünk nagyon drága kellene hogy legyen?

Az ószövetségi istenfélő ember ismeretében azt már tudjuk, hogy miért nem mondhatott le Nábot az örökségről. Istentől volt, nem véletlenül lett az övé, atyái vigyáztak rá, megőrizték, most pont ő legyen az, aki nem becsüli, aki túlad rajta, aki eltékozolja? Nem teheti ezt meg!

De hogyan áll a helyzet a mi örökségünkkel? Mi maradt reánk a mi atyáinktól? Föld, ház, birtok? Ezekről sem mondhatunk le. A földiek ugyanis a mennyei javakat példázák. Aki a mulandót, a földit nem tudja megbecsülni, mit fog az örökkévalókkal, a mennyeiekkal cselekedni?

A mai Igében azt üzeni nekünk Isten, hogy van egy elidegeníthetetlen örökségünk: a mi Krisztusba vetett keresztyén hitünk. Atyáink megőrizték: mi vajon mit teszünk vele? Sokan eladták az örökséget a múltban: pénzért, érvényesülésért megtagadták a hitüket. És sokan cserélik el másra ezt az örökséget, úgy gondolják, hogy egy jobbnak látszó

hitet kapnak cserébe; utat, amelyen könnyebb jární, könnyebb üdvözülni. Csak a végén derül ki, hogy sokan rossz cserét kötöttek, rossz vásárt csináltak.

Nábot nem adta sem pénzért; sem cserébe az atyáitól maradt örökséget! – Mit teszünk mi? Atyáinktól sok drága hit-kincset örököltünk: át tudjuk-e adni gyermekeinknek? El tudjuk-e mondani az imádkozó zoltárossal, hogy az Úr az én örökségem, azért benne bízom? Te mit tartasz igazi értéknek? A földi életed? Az így is, úgy is véget ér egyszer. Van valami, ami több és jobb az életnél: Isten kegyelme. „A te kegyelmed jobb az életnél!” Boldog vagy, ha Isten kegyelme a te örökséged. Ebből soha senki nem fog kitudni, s ez az örökség a múltó világból az örökkévalóba vezet. Ámen.

A másé jobb

Alapige: 1Királyok 21,4–6

Nábot szöjlőjének kapcsán az örökségről szólott hozzánk Urunk üzenete. Isten jószágából mindenki kapott valamit az életútra, mindannyian örökösök vagyunk. Azzal a kérdéssel találkoztunk, hogy mit teszünk az örökségünkkel. Megörizzük, gyarapítjuk-e, vagy ellenkezöleg: semmibe vesszük, eltékozoljuk? A mi Urunk Jézus Krisztus által nyert elidegeníthetetlen örökségünk: a mi hitünk.

Nábotnak drága volt az atyáitól maradt örökség, megbecsülte azt, nem akart róla lemondani sem pénzért, sem cserébe. Pedig Aháb király nem ingyen akarta azt. Pénzt vagy csereképpen más birtokot kínált helyette. Nábot nem állt rá az üzletre, s kitartásának következményeképpen Aháb király gyilkossá, ő pedig szerencsétlen áldozattá lett. Az eseményeket egyelőre a Sátán irányítja, ő pedig a gonosz kívánság eszközét használja fel célja elérésére. A mai alkalommal a gonosz kívánság jelenik meg előttünk. Elmondja, hogy milyen az, miben áll a veszedelme, milyenné teszi az embert a kielégíthetlen kívánság, és hogyan gyűjti össze erőit a Gonosz, hogy elveszejtse azt az embert, akinek szívét a kívánság által foglyul ejtette. Mennyi minden összejátszik az elbukásunk érdekében! Milyen komolyan kell azért vennünk azt, hogy a keresztyén élet szüntelen való komoly küzdelem! „Félelemmel és rettegéssel kell véghezvinnünk a mi üdvösségre jutásunkat” (Fil 2,12).

1. Milyen gonosz a kívánság természete? Röviden így lehetne megfogalmazni: a másé jobb. Gyermekkorunk emlékeiből idézem ezt a megállapítást: a kerítés túlsó oldalán érettebb a gyümölcs! Akkor valóban úgy láttuk, s bizony sokszor mentünk át a kerítésen a szomszéd kertjébe. De jó volna, ha a gyermekkor tovatúntével ez a felfogás is elmaradna! De sajnos nem ez történik. Az irigység ott marad a szívben, és tovább működik az élet következő szakaszaiban. A másé jobb, a másik kenyere fehérebb, a másik állása, munkája könnyebb. Ő a szerencsés, én a boldogtalan! Egy édesanya mondta volt, akinek a gyermeke nem tudott a tanulásban élre jutni, bármennyire is szerette volna: Könnyű a jó tanulóknak! Aki egyszer kitűnőt kapott, annak azután mindig csak kitűnőt adnak! Miért hogy a másiknak sikerült, nekem pedig nem, amikor úgy akarnék érvényesülni?

Testvéreim, nem ok nélkül adta parancsba az Úr: „Ne kívánd, ami a te felebarátodé!” Alaptermészetünk a gonosz kívánság. Előbb csak az, hogy nekem is pont az legyen és pont olyan legyen, mint a másiknak. Aztán vagy sikerül megszereznem, vagy nem. Ha sikerül, akkor azzal csal meg a Gonosz, hogy megcsalja a látásomat. Igaz, hogy látásra olyan, amim van, mint a másiké, de valójában mégsem olyan. A másiké egy remekül összeszerelt kocsí, az enyémet csak úgy összedobálták. A szomszéd TV-je csodálatos képet ad, az enyémen minden összeszalad és ráadásul még az a rettentő zúgás. Az ő házat alaposan megépítették, az enyémből mindent elloptak, nem csoda, hogy hamarabb

tönkremegy. Ezernyi példát tudnék felhozni arra, hogyan látjuk a másét jobbnak a magunkénál, s hogyan érlelődik bennünk a gonosz kívánság, a bűn gyökere miként mélyül. Ha itt nem sikerül úrrá lenni, a kívánságon uralkodni, akkor később sokkal nehezebb lesz megállni!

2. Látjátok, ez történt Aháb izraeli királlyal is. A Nábottal folytatott sikertelen tárgyalás után hazamegy, és egészen elmegy a kedve az élettől. Mit ér a királyi méltóság, a vagyon, a gazdagság, ha az a kert nem lehet az enyém, amire úgy vágyik a szívem? Ahábot nem boldogítja mindaz, ami az övé, amíg van valami, amit szeretne megszerezni magának és nem lehetséges. Ez a rettentő a mi életünkben is: sokkal inkább az foglalkoztat bennünket, ami nem a mienk, mint az, ami a mienk.

Nagy haraggal és bánattal van tele a király szíve. Elmegy az étvágya és az életvágya. Nem kell sem az étel, sem az ital; nincs kedve egyáltalán semmihez. Ágyára fekszik, arcát a fal felé fordítja; többé senki és semmi nem érdekli. Milyen igaz és milyen szemléletes ez a leírás! Hűséges képe az olyan embernek, akit lebírt, akit maga alá gyúrt a gonosz kívánság. Ilyenekké tesz bennünket a bűn! Felnőtt emberből visszavedlünk durcás, hisztiző gyermekké. Tapasztalatból tudjuk: az ilyen durcás, dacos gyermeknek hiába ígérünk bármit, oda se hallgat. Neki csak arra az egy valamire van vágyódása, amit pillanatnyi szeszélyében megkívánt. Ha azt meg nem kapja, akkor semmit sem ér az egész élet. Mennyi rettenetes esemény kiindulásává lehet a gonosz kívánság! Ha megszerzem magamnak, jó, ha nem tudom megszerezni, semmit sem ér az élet. Akkor inkább élni sem akarok!

Bánat és harag tölti el a király szívét. Ennek külső következménye az étvágytalanság és a passzivitás. Mindkét érzés önemésztő és másokat is emésztő. Morcos, haragvó, elégedetlen emberek rettentő terhet jelentenek másoknak. Sok szülő panasolja elkeseredetten, hogy bármit ad is gyermekének, annak semmi sem elég jó, vagy bármennyire igyekszik is figyelmes lenni öreg szülőjéhez, az mindig talál legyőzhetetlen gyanakvásában valami kivetnivalót, valami hibát. A bánat és a harag fertőz. De nemcsak más, önmagunkat is. Sok életet elemésztett már a bánat. Sokan úgy átadják magukat a fájdalomnak, a gyásznak, hogy semmi másnak nem marad hely a szívükben. Másokat pedig szinte csak a harag éltet. Akkor vannak elemükben, ha valakire kionthatják a szívüket megtöltő mérget. Testvéreim, ne adjátok át magatokat a bánatnak és a haragnak!

De azt is hadd mondjam el, hogy van egy másféle bánat és egy másfajta harag is. Lehet a bűn ellen haragudni. Ilyen „szent harag” volt a Mózes szívében, amikor az aranyborjú körüli bálványozást látva, összetörte a törvénytáblákat. Vagy az Úr Jézus szívében, amikor kötélből ostort fonva, kiűzte a kufárokat a templomból. Ha Isten félelme tölti be a szívünket, akkor csak a bűnre tudunk haragudni. De nem csak a másokéra, hanem főként a magunk bűnére!

Ami meg a bánatot illeti, bizonyára tudjátok, hogy nem minden bánkódás egyforma bánat. Lehet a be nem teljesedett gonosz, önző kívánság fölött bánkódni, de lehet szomorkodni a magunk bűnös természeté miatt. Kétféle a bánat következménye: ha a be nem teljesedett gonosz kívánság miatt bánkódunk, ez pusztításra és pusztulásra vezet. Ha a magunk bűnös természetét fájlaljuk, akkor ez a bánat, ez a bűnbánat megtérésre és gyógyulásra vezet. „Mert az Isten szerint való megszorodás megbánhatatlan megtérést szerez, a világ szerint való megszorodás pedig halált szerez” – tanítja az Ige (2Kor 7,10).

3. Aháb király haragja nem az Úrért való „szent harag” volt, és bánkódása sem volt az Isten Lelkétől ajándékozott bűnbánat. Dac és keserűség lett úrrá felette. Nem volt mellette lelkigondozó, aki segítségére siessen a gonosz kívánság legyőzésében. Hanem mellette volt a felesége, aki egy lépéssel előtte járt a királynak a gátlástalan erőszakos-

ködásban és gonoszságban. Jézabel érdeklődik a király kedvetlensége felől, az pedig elmondja haragjának és bánatának az okát. Jézabel aztán segítséget ad a kérdés megoldásában; a későbbiekben kiderül, hogy milyent! A tanács megfogadása, végrehajtása újabb istentelenségek elkövetésébe és egy ártatlan ember életébe került.

Nagyon fontos az, hogy kihez megyünk kísértéseinkkel! Ki segít a jó megoldást megtalálni? Figyeljük csak meg: a Sátán csapatösszevonást végez. Aháb magában nem elég, mozgósítja hát Jézabelt is, aki aztán gonosz tanácsot ad. Kihez ménsz a kísértéséiddel? Ahhoz, aki kedvedre való, de gonosz tanácsot ad, vagy ahhoz, aki a nehezebb utat, de a könnyebb lelkiismeret útját ajánlja? – Egyszer egy diák a nemiség kínzó kísértésében az iskolaorvoshoz fordult. Ugyan mit kell ezzel problémáznival, mondta az orvos. Ha az ember szomjas, megiszik egy pohár vizet és kész. A kívánságot ki kell elégteleníteni, s ezzel megoldódik a kérdés!

Legyen valakid, akihez a szívedben úrrá lett kívánsággal fordulhatsz. Különösen akkor, amikor „nagy bánattal és haraggal” kezdesz telítődni. Vigyázz: a harag nem jó tanácsadó. Vigyázz, mert „a rossz kedélyt és búsulást az ördög adja, lásd!”, ahogy egy szép lelki énekünk mondja. Kérd Istent, hogy amikor elégedetlen vagy azzal, amid van, ő mutasson rá áldásainak a gazdagságára. Bánat és harag helyett tele lesz a szíved hálával és a megelégedés csendes, boldog örömeivel. Ámen.

Szerezni bármi áron

Alapige: 1Királyok 21,7–10

Úgy tűnik, Nábót szőlőjének a történetében kevesebbet szólnak a szereplők; inkább a tárgyak meg az emberi szenvedélyek beszélnek. Első alkalommal az örökség üzenetét hallottuk. Nagyon komoly üzenet volt ez arról, hogy mindent, amink van, úgy kaptuk, és azért kaptuk, hogy megőrizzük. Lelki és testi javaink elidegeníthetetlen örökséget képeznek, amit el nem tékozolhatunk. Második alkalommal a kívánság által üzent nekünk Urunk. Megtudtuk, milyen veszedelmet rejt magában a gonosz kívánság; annak az elhívése, hogy a másé jobb. Ma újra nem annyira emberek szólnak meg, hanem a szívünk. Arról beszél nekünk a szív prédikációja, hogy milyen szomorúan rettenetes az, ha gonosz szenvedéllyel van tele az.

A gonosz szenvedély vakká teszi az embert. Kifordítja önmagából. Először azt súgja nekünk: neked jogod van, hatalmad van megtenni bármit, amit kívánsz. Másodszor azt hiteti el velünk, hogy a másikkal úgy bánhatsz, ahogy akarsz. Te vagy az erős, a hatalmas; ebben a világban a létért való küzdelemben az erős mindig lehengerli a gyengét. Jogod az erősebb joga. A gonosz szenvedély harmadszor oda vezet, hogy a magunk úgy vélt jogát bármilyen eszközzel érvényre juttathatjuk. A célra tekint, az eszközök nem számítanak. Ott vagyunk a rémes, az embert és a világot megcsúfoló elvnel: a cél szentesíti az eszközt. Halljuk hát meg a gonosz szenvedély hangját, hogy eliszonyodjunk önmagunktól!

I. Jézabel királyasszonyból a gonosz szenvedély beszél. Ő az, aki az erős, a hatalmas jogából indul ki. Ezt mondja férjének, a királynak: „Te bírod-e most az Izrael királyságát? Kelj fel, egyél kenyeret, és a te szíved örvendezzen: én majd néked adom a jezréelbeli Nábót szőlőjét.” Jézabel asszony egészen korszerűen gondolkodik. Szinte csodálkozunk azon, hogy nem kortársunk, hiszen a hatalom birtokosainak ma is ez az alapelve. Aki a húsfazék mellett van, ostoba lenne, ha éhen maradna; azért van ott, hogy jóllakják. Akinek tiszttség, hatalom van a kezében, igyekszik azt megfogható javakra átváltoztatni. Ez az az élelmesség, ami miatt el kell pusztulnia ennek a világnak!

Évekkel ezelőtt azt gondoltuk: egy zsarnok uralkodik az országon, hogy egy Aháb és egy Jézabel miatt vagyunk boldogtalanok; ha ők majd egykor nem lesznek, minden jóra fordul. Azóta kiderült, hogy a diktátorpár halála nem hozta el a megoldást. Ráébredtünk, hogy nem egy, de tíz-húszezer zsarnok nyomorgatja a szerencsétlen országot és népet. És ezek a kiskirályok egyáltalán nem akarják kiadni a kezükből a hatalma! Te vagy most a király? Hát akkor ne bánkódj azon, hogy nem tudsz valamit törvényes úton megszerezni. A királynak sok más lehetősége van a szerzésre! Korunk kiskirályainak nincs szükségük biztatásra. Jelszavuk: szerezni bármi áron! És nem akarnak egyetlen lehetőséget sem elszalasztani. Mindenféle korrupcióról beszélnek. De amikor valakire rábizonyítanak a csalást, a törvénytelen vagyonszerzést: munkába lép valami láthatatlan gépezet, s a vizsgálat mindent rendben talál. Olykor azért nem lepleződhet le a korrupció, mert a vizsgálatot végző maga is korrupt. S ahol valami lepleződnék, ott második arcvonalként működik a fenyegetés, a nyílt erőszak. Szerencsétlen ország, amely tele van Ahábokkal és Jézabelekkel, zsarnok kiskirályokkal!

A Biblia valami egészen másról beszél. Arról, hogy aki valamit kapott, azt valamilyen célra kapta. Aki vezető, annak súlyosabb felelősséget ad Isten. Akit többre bíztak, attól többet kérnek is számon. A királyságot nem önmagáért adta a Királyok Királya, hanem a népért. A régi népek királyai a pásztor vonásait hordozták magukon. Aki tisztséget kapott, felelősséget kapott. Másokért lettél az, ami vagy. Különösen szépen látjuk ezt Eszter királyné történetében. Nagyon nehéz időben lett Eszter egy hatalmas birodalom királynéja. Isten választott népére a teljes megsemmisülést irányozták elő. Márdokeus, Eszter királyné gyámja ezt mondja gyámleányának: Te nem hallgathatsz e mostani időben! Hogyha hallgatsz, Isten más oldalról rendel szabadulást a zsidó népnek – te azonban akkor elveszel! „És ki tudja, folytatja Márdokeus, talán e mostani időért jutottál királyságra” (Eszter 4,14).

Testvérem, ha valami többletet adott neked Isten, több a felelősséged is! Ha tisztséget, hatalmat tett a kezedbe, akkor pásztori lelkület, felelősség nélkül a gonosz indulat lesz úrrá a szívedben. Nem mások jótevője, hanem mások kegyetlen zsarnoka leszel, amitől őrizzen meg téged is, másokat is az Úr!

2. Jézabel királyasszonynak azonnal kész a terve. Úgy kell megszerezni törvénytelenül a Nábot szülőjét, hogy az egész ügy törvényesnek lássék. Nábotot perbe kell fogni. De ehhez vádirat kell! Kész a vád: Nábot Istent káromolta és a királyt szidalmazta. Egyszerre vallási és politikai vád! Az, hogy maga Aháb és Jézabel semmibe vette Istent, az nem számít! De ha valaki istenkáromló, azt a törvény értelmében agyon kell kövezni! Az egyszerű ember egyik nagy nyomorúsága az, hogy nem ismeri a törvényt. Bezzeg azok, akik nem tartják be, jól ismerik azt. Az egyszerű ember kiszolgáltatott. Mindig lehet törvényt találni arra, hogy egy kiszolgáltatott emberrel elbánjunk. Mert a törvény, a világi törvény nem a kiszolgáltatottat, hanem az uralmon lévőket védi! Nincs másként ez sajnos manapság sem!

De hát a vád még nem elég. Ahhoz, hogy jogerős ítéletet hozzanak, a vádat bizonyítani kell! Még ez is gond, nevetne rajtunk, naiv törvénytisztelőkön, Jézabel. Hamis tanú mindenütt akad. Nábotot perbe kell fogni, a többi aztán megy, mint a karikacsapás. „...ültessetek vele szembe két istentelen embert, akik tanúbizonyságot tesznek őellene.” A hatalomnak mindig kéznél vannak a szükséges istentelen emberek! Pár évtizeddel ezelőtt, amikor beidézték vagy a szokásos kiskocsin bevittek a titkosrendőrség kihallgatósobáiba, magam is megdöbbentem, amikor nyilatkozatot olvastak fel előttem: íme, ezt írja a barátod! S volt úgy is, hogy szembesítettek, és az illető arcpirulás nélkül fenntartotta azt, amivel vádolt: igen, ezt cselekedted! És mindenki kitalálhatja, hogy a nyomozó tiszték kinek hittek inkább.

3. Tehát egy ókori koncepció per áll előttünk. Világos a cél: bűnössé tenni az ártatlant, a védtelent, hamis váddal félreállítani, börtönbe zárni vagy kivégezni, aztán el lehet venni a tulajdonát! A közelmúltban politikai perekben kimondott ítéletekkel szinte minden esetben együtt járt a teljes vagyonekbevitel. Sokszor az ítéletet még ki sem mondták, s már szét is hordták, el is osztották a gyanúsított ingóságait. Az elhurcoltak házaiba betelepültek a hatalom eszközei, az istentelen emberek, akiből bőven van minden időben!

De hát mindent megtehet a hatalom? S a kiszolgáltatott számára nincs védelem? A hatalmasok gonosz kívánsága mindig zsarnoki tettekben jut érvényre? S mi lesz az ártatlanul megvádoltakkal, akik még védekezni sem tudnak? Ki szolgálat nekik igazságot?

Ebben a szörnyű történetben nagyon szerettem volna evangéliumot találni. Elrettenem, mert csak a bűnt találtam meg benne. Mégsem fejezhetem be így, kell lennie valahol valamilyen igazságtételnek. S amíg gyötrődve kerestem a magam számára is a vizsgáló üzenetet, a kereszthez jutottam. A földi uralkodókról, a zsarnok kiskirályokról a Királyok Királyára emeltem a tekintetemet. És arra gondoltam, amit az evangélisták olyan megragadó szépséggel ábrázolnak: a mi Urunk Jézus Krisztus idejött miközénk és ideállt a kiszolgáltatott, hatalom nélküli emberek mellé. Sőt nemcsak mellénk állt, de maga is kiszolgáltatottá lett értünk. Vele szemben is koholt vádat emeltek, a bizonyításra hamis tanúkat állítottak. És végül neki is meg kellett halnia ártatlanul, mint Nábotnak. Nábót a halálával mindent elvesztett a földön. Krisztus pedig megváltó halálával mindent megszerzett az övének a földön és a mennyben. Itt a földön a benne való hitünk által miénk lehet a bűnbocsánat, Isten kegyelme és szeretete. A földi életen túl pedig miénk az örök élet boldogsága. Ő értünk mindent odahagyott, és számunkra mindent megszerzett. Áldott legyen ezért mindenkor a mi Urunk és örök Királyunk! Ámen.

Szolgalelkű cinkosok

Alapige: 1Királyok 21,11–13

Ebben a szomorú történetben eddig tárgyakon és érzelmeken keresztül jutott el hozzánk az üzenet. Hallottuk az örökség prédikációját, majd a kívánság beszédét, végül a gonosz szenvedély szólalt meg, és megláttuk, milyen rettentő az, ha elragad bennünket. Mai Igénkben élő személyeken, azok cselekedetein keresztül üzen nekünk az Úr, azért, hogy elrettentsen bennünket a gonosztól. A végrehajtó hatalom, a szolgalelkű cinkosok hada áll ma előttünk. Bennük ismerhetjük fel a magunk gonoszságát.

1. „És ekképpen cselekedének a vének és a főemberek, akik az ő városában laktak, amint Jézabel nékik megparancsolta.” Ha ezeken az embereken valaha valaki számon kérte volna Nábót halálát, bizonyára találtak volna mentséget maguknak: Kérem, én csak parancsot teljesítettem! A király levelében pontos utasításokat kaptam, nem térhettem ki azok teljesítése elől. Míntha a nürnbergi per vádlottainak a védekezését hallgatnánk: Parancsra tettem! Az elmúlt évtizedek sok-sok kiskirálya, a magukat mindenhatónak gondolt párttitkárok adott esetben mind erre hivatkoznának: Mi csak utasításokat hajtottunk végre, amik felülről jöttek! Mi jártunk volna rosszul, ha nem teljesítjük azokat!

Ez a szolgalelkűség ma is pusztít a lelkek mélyén. Az emberek nagy része elszokott az önálló gondolkodástól. Ki az, aki tanácsot kér Istentől, a Bibliától, a saját lelkiismeretétől, mielőtt valamit cselekedne? Tehetem én ezt mint felelős ember, mint istenfélő, mint keresztyén? Sokkal egyszerűbb arra hivatkozni, hogy „ott fent” ezt várják el tőlem, tehát ezt kell tennem. Parancsba adták, teljesítenem kell, másképpen ki tudja mit koc-

káztatok! Talán az állásom, a kenyérem függ tőle! A mai alapige egy nagy dologra figyelmeztet bennünket: Nem tanácsos a lelkiismeret ellen cselekedni! Nem tanácsos a kritika nélküli vak engedelmesség. Vannak esetek, kritikus helyzetek, amikor igazán „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek”.

2. A jezréelbeli névtelen „vének és főemberek” elszoktak attól, hogy a legfőbb Úrnak, Istennek az akaratát keressék. Nem volt köztük próféta, akitől megtudakolhatták volna Isten akaratát. Pedig bizonyára tudtak Illésről, elmehettek volna hozzá Nábot ügyében. Nem tették. Istent nem félték, az istentelen királytól pedig félték. Szinte törvénytörő dolog ez: aki istenfélő, annak nincs oka senkitől és semmitől sem félni. Aki pedig istentelen, az mindent félelemből és rettegésből cselekszik.

Ezek a szolgálalkú cinkosok mindent a király nevében hamisított levélnek megfelelően tesznek. Először is böjtöt hirdetnek. A böjt a megszorodás jele; kiváltképpen akkor gyakorolták, ha rosszul állt az emberek dolga Istennel. A Szentírásban bűnbánat és böjt jórészt egyet jelent. Az Ószövetség népe akkor böjtölt, amikor a nép vallási vezetői elrendelték; az új szövetség népe akkor úgy érzi, hogy „elvétegett a Vőlegény”, az egyház eltávolodott az Urától. A böjt tehát mindenképpen belső indíttatású és Istennel kapcsolatos.

Ebben a történetben emberi parancsra hirdetnek böjtöt. Az istentelen hatalom maga szabja meg a vallás gyakorlását is. Sokszor volt ilyen tapasztalatunk az elmúlt évtizedekben. Olykor az istentisztelet rendjét, az igehirdetés tartalmát is megpróbálták kívülről megszabni, befolyásolni. Olyanok diktálták az egyházi istentiszteleti életet, akiknek semmi közük sem volt hozzá. Mint ebben a történetben Aháb és Jézabel. A böjt hirdetése csak kerítés a készülő gaztethez, színpad a lejátszódó tragédiához. Nábotnak meg kell halnia a királyi pár önkényes döntéséből; ennek a döntésnek törvényes formát kell adni, sőt egy kis vallásossággal is színeznit kell. Milyen tragikus az, amikor a kis- és nagypolitika színpadán az egyház és az istentisztelet nem más, mint kellék és díszlet, a kulisszák mögött pedig ott lapul a gyilkos indulat, a pusztító gonoszság!

3. Készen van a keret, jöhet a tartalom: „és ültették Nábotot a nép élére”. Ma azt mondanánk: a vádlottak padjára. De Jezréel lakói ezt nem mondják ki. Mindent el kell játszani a foratókönyv szerint!

Kisemberek szeretnek észrevétlenül élni. Nem mindig sikerül. Jól tudják, ha reflektorfénybe kerül az életük, semmiképpen sem jó. Nábot bajai akkor kezdődtek, amikor Aháb király észrevette, hogy a királyi ház mellett egy szép szőlőskert van, ami nem az ő tulajdona. Az egyszerű emberek pedig békések és boldogok, amíg valamiképpen a nagyok szemébe nem tűnnek: Nicsak, ezeknek van valamijük, amit el lehet venni.

A per maga olyan gyorsan megy végbe, hogy Nábot még észbe sem kaphat: hiszen itt az életéről van szó! Nem is olvasunk arról, hogy őt magát kérdeznék az ellene felhozott vádak felől. Az elmúlt évtizedekből ez szinte mindannyiunk számára nagyon ismerős. A minden jogrendszerből csúfot úzó alapelv az volt, hogy bűnösnek tartunk, de ha te nem vagy az, bizonyítsd be az ellenkezőjét! Holott minden jogrendszer ártatlannak kell hogy tartsa a gyanúsítottat mindaddig, amíg vétkességét kétséget kizáróan be nem bizonyítják. A jezréelbeli vének és főemberek egy világrendszer előfutárai voltak. Nem az igazság kiderítése volt a céljuk, hanem egy eleve megfogalmazott vád büntetésének a végrehajtása!

Két istentelen ember mondja el a vádat: „Nábot szidalmazta az Istent és a királyt.” Aháb és Jézabel igyekeznek ügyelni a látszatra: egy tanú nem elég az ítélethez, legalább kettő kell, és a kettő vallomásának egyeznie kell. Vajon melyik városban nem akad két bármire kapható istentelen ember? Tele van a világ hamis tanúkkal és hamis tanúbizonyosságokkal. A vád megfogalmazása pedig olyan, hogy annak büntetése csak halál lehet.

Nincs felmentés, nincs enyhébb ítélet és nincs fellebbezési lehetőség. Akihez fellebbezhetnének, a király, maga az ítélet kiszabója. Kiviszik Nábót a városból, megkövezik és meghal.

4. A történetnek ezen a pontján önkéntelen is ezt kérdezzük: Miért halt meg Nábót? Nem volt-e a halála oktalan halál, amit eszességgel, alkalmazkodással, kompromisszummal elkerülhetett volna? Nem lett volna-e mégis jobb odaadni az atyai örökséget? Pénzért lemondani róla? Vagy elcserélni a szőlőskertet egy másikkal? Akkor az élete megmaradt volna. Így pedig odalett mind az örökség, mind az élet.

Szégyenkezve mondtam el ezeket a mondatokat. Egy életen át kerestük az okos együttműködés lehetőségét, jártuk az alkalmazkodás, a kompromisszumok útját, és mit nyertünk vele? Az erősebb jogán sok mindentől megfosztottak bennünket. Erről nem tehetünk. De odáig aláztak bennünket, hogy sok megmaradt dologról „önként” lemondunk. Ez a mi szégyenünk! Ide jutottunk a lojalitásunkkal, az okos alkalmazkodásunkkal. Nábót ragaszkodása a maga örökségéhez, kitéartása jogos ügye mellett komoly figyelemztetés számunkra.

Nábót nem mondott le a maga örökségéről. Még élete árán sem. Mi olyan könnyen lemondunk drága örökségekről, amikért atyáink tudtak élni, s ha kellett, tudtak meghalni is. Kinek érték ma az anyanyelv? Felnőttek és felnövekvő gyermekek maholnap alig tudjuk helyesen kifejezni a gondolatainkat anyanyelvünkön! Kinek fájnak az iskoláink? Olyan könnyen íratják be közülünk sokan a gyermekeiket más iskolákba, hiszen, úgy mond, mit ér az anyanyelvével? Azzal sehol sem tud érvényesülni! Nem becsüljük meg az örökséget! Se a földit, se a mennyeit!

Nábót története valaki másnak a történetét is ábrázolja. Előremutat Krisztus Urunkra, aki szintén életét adta egy nekünk megszerzendő örökségért. Ellene is eleve kimondották a halálos ítéletet. Hamis tanúkat béreltek fel ellene, akik hamis tanúvallomást tettek, s jogerős ítélet kimondása nélkül vitték ki a városon kívülre, a Golgota hegyére, ahol megölték. Az ő vére jobbat beszél, mint a Nábót kiontott vére. Ez az ártatlan vér ugyanis a mi gonoszságunk elmosására, bűneink bocsánatára ontatott ki. Halála megváltó halál, amely számunkra életet és üdvösséget szerzett. Ámen.

Véren szerzett birtok

Alapige: 1Királyok 21,14–16

A bűnök egész láncolatával találkoztunk ebben az ószövetségi történetben. Gonosz kívánság, irigység, hamis vád, előre kiszabott ítélet, koncepciós per, megszervezett gyilkosság: mindezekről hallottunk az eddigiek során. Mi lehet még hátra? A mai alapigéből szomorú üzenet hangzik. Miről van benne szó? A gonoszság teljes diadaláról: a véren szerzett szőlőskert birtokbavételéről. A történet szereplői névtelen jezréeli emberek. Jézabel királyasszony és Aháb király. Személyükben a magunk személyét kell felismerünk, hogy a bűnismertet útján bűnbánatra jussunk.

1. Egy híradással kezdődik Igénk: „Azután megizenék Jézabelnek, mondván: Megköveztetett Nábót és meghalt.” Nagyon jellemző ez a mondat, mert se konkrét alanya, se konkrét állítmánya nincs. „Megizenék”? Kik? Bizonyára azok a vének és főemberek, akik Jézabel leveléből a parancsot és az utasítást vették. A királyasszony ugyan a király nevében írt, a levelet Aháb gyűrűjével pecsételte le és azzal hitelesítette, a jezréeli előjárók mégis pontosan tudták, kitől ered az utasítás. A királyné a férje mögé, a jezréeli vezetők viszont a névtelenségbe rejtőzködnek.

Íme a bűn egyik jól megfigyelhető tulajdonsága. Nem nyitott sisakrostéllyal harcol, hanem zárttal. Nem nevezi meg önmagát. Rejtőzködik. A bűn elkövetői mindig rejtőzködnek. Gondoljunk Ádámra a Paradicsom kertjében. Isten hívja őt; előhívja az engedtlenség elkövetése után. De Ádám rejtőzködik: „Szavadat hallám a kertben és elrejtözém.” A bűn elkövetése előtt nem kellett rejtőznie. Utána szüntelen takargatássá, rejtőzködéssé lett az élete. Nemkülönben a mi életünk is.

A Jézabel asszonynak küldött üzenetek nemcsak a feladói ismeretlenek, de az üzenet maga is megfoghatatlan, általánosságba rejtőzik: „Megköveztetett Nábot és meghalt.” Valójában ezt kellett volna tartalmaznia az üzenetnek: Meggyilkoltuk Nábotot. De ezt így kimondani nem lehet. Ebből a felelősség vállalása következne. Jobb így, személytelenül. Megköveztetett. Kik kövezték meg és miért? Jobb azt nem feszegetni. Maradjon titok.

Sokszor fogalmazunk így mi is. „Elromlott”, mondjuk valamiről. Holott ezt kellene mondanunk: elrontottam. De hát akkor nekem kellene hordoznom a felelősséget. Inkább nem. Elromlott és kész. „Ez az óra elmaradt”, fogalmaz elegánsan a tanító vagy a tanár. Holott többnyire ezt kellene mondania: ezt az órát nem tartottam meg. Elveszett, mondjuk bizonyos reánk bízott dolgokról vagy saját tulajdonunkról. Elvesztettem: ez volna a helyes. A bűn másik vonása a felelősség alóli kibúvás. Valami megtörtént, de nem az én közreműködésem nélkül. Ezt azonban nem akarom beismerni. Egyszerűbb ezt mondani: „ez történt”, mint ezt: „én ezt tettem”. Isten pedig nem a letagadott, hanem a bevallott és megtagadott bűnökre ad bocsánatot.

2. Az Igéből azt is látjuk, hogy mégsem lehet névtelenségbe rejtőzködni. Ha az üzenet feladói ismeretlenek maradnak is, de a címzett ismerős. Jézabelnek szól az üzenet. Benne fogant meg a gonosz terv, de ő volt a kivitelező is. Ő volt a király „rossz szelleme”

Nagyon sokat jelent, hogy felelős döntések idején, nehéz lelki helyzetekben ki az, aki mellettünk áll. Milyen tanácsot, milyen segítséget várhatunk tőle? Jaj az egyedülvalónak, mondja az Ótestamentum bölcse. Jobb dolga van kettőnek, hogyanem az egynek. Ha az egyik elesik, van, aki őt felemelje. Valóban így van? A házasságban is? Jób elesett ember volt a maga gyötrelmes betegségében. Fiait és leányait elveszítette, de felesége ott volt mellette. Valóban mellette volt? Fizikailag igen, de lélekben távol. Másként nem adhatta volna ezt a gonosz tanácsot: Átkozd meg az Istent és halj meg! Jób esetében nagyobb próbatétel volt a feleség megmaradása, mint ha gyermekeivel együtt őt is elveszítette volna. Semmivel sem volt jobb Aháb királynak, hogy Jézabel volt a társa. Lehetett volna Jézabel a gonoszság megfőkezője, a jónak a szorgalmazója, a királyhoz méltó erényes társ. De nem az volt, hanem a gonoszság eszköze, a gyilkos terv kigondolója és végrehajtója.

Hadd kérdezzem meg: Milyen társai vagytok egymásnak? Tudtok-e a bajban vigasztalók lenni, a tanácstalanságban jó tanáccsal szolgálni egymásnak? Kísértések idején tudtok-e együtt imádkozni? Igazi, Istentől rendelt társai vagytok-e egymásnak, vagy gonoszságra összeszövetkezett cimborák?

3. Hátravan még a király személye. Aháb király éretlen gyermekként mutatkozik ebben a tragikus történetben. Valamit megkíván, kísérletet tesz annak megszerzésére, kudarcot vall és duzzogó-dacos kamaszként viselkedik. Nem kell se étel, se ital, se élet. Helyette más intézkedik: Jézabel királyné asszony tudakolja ki a király baját, és ő teszi meg az intézkedéseket is, hogy Aháb megszerezhesse azt, amit megkívánt. Elég ennek a királynak a gögjét felszítani, s mindent lehet tenni vele, még inkább az ő nevében: Te vagy-e most az Izrael királya? Hát mit nem tehet meg az, aki király? Ki tudná lefogni a király kezét?

Van az Ószövetség költői könyveiben egy mondás, amelyik így hangzik: „Jaj néked, ország, kinek a te királyod gyermek és a te fejedelmeid reggel esznek.” Valóban így van. Az éretlen, bölcsesség nélküli, befolyásolható király vagy főember átka az országnak. Aháb király felnőtt korában is gyámságra szorul. És milyen rettenetes, hogy Jézabel királyné gyámkodik fölötte!

Az Ótestamentum beszél egy nagyon fiatalon trónra jutott uralkodóról, Salamonról. Ez a király tudja, milyen felelősséggel jár uralkodónak lenni. És amikor éjszakai álomban megkérdi őt az Isten, hogy mit ajándékozzon neki, készen áll a felelet: Uram, ifjú vagyok én, nem tudom ezt a nagy népet kormányozni. Adj azért a te szolgálódnak bölcseséget az uralkodásra! Salamon kérése Isten szíve szerinti kívánság volt, és az Úr teljesítette azt.

Ahábból hiányzik a bölcsesség és az értelem. Elég neki annyit hallani: „Menj és foglald el a Nábot szőlőjét, amelyet nem akart neked pénzért odaadni, mert nem él Nábot, hanem meghalt.” Eszébe sem jut, hogy megkérdezze: de hogyan halt meg Nábot? Talán nem úgy, hogy eljött az órája, hanem valami erőszakos halállal? Aháb nem kérdez, de mindenbe beleegyeznek. Jézabel az igazi tettes, de Aháb sem mentheti magát. Ő a hallgató cinkos. Szót fogad feleségének, és elindul, hogy a gazdátlanná lett szőlőskertet elfoglalja. Tudjuk, hogy ezen az úton váratlan meglepetésben lesz része. De erről majd holnap.

4. Az ártatlan megöletett, a gonoszság diadalt ül. Hol van az erkölcsi igazságtétel? Ez a kérdés gyötör bennünket, amikor ezt a drámai történetet olvassuk. Vannak, akik így tekintik az egész emberi történelmet. Nincs erkölcsi igazságtétel, mondják. Az erősebb, a rámenősebb nyer, szemesnek áll a világ. Sokszor még a gyermekeinket is erre tanítjuk: légy élelmes, életrevaló, másképp nem érvényesülsz!

Van valaki, aki mást mond. Jézus szavában találjuk meg az igazi, a teljes feleletet a mi kérdéseinkre, kétségeinkre: Mit használ valakinek, ha az egész világot megnyeri is, de a lelkében kárt vall? Avagy micsoda váltságot adhat az ember az ő lelkéért?

E történet hathatós üzeneteként Jézus szava maradjon meg a szívünkben. Meg lehet nyerni az egész világot, minden örömeivel, gazdagságával együtt, és lehet halálos kárt szenvedni a lelkiek terén. Jézus érettünk egy egészen más utat járt végig. Elveszítette a maga életét, s ezáltal bűnbocsánatot és örök életet szerzett nekünk. Ő az újszövetségbeli példázat szőlősgazdájának a fia. A gazda minden évben elküldte az őt megillető termésért a követeket. A szőlőmunkások csúfot úztek a követekből, megverték és megölték őket. Végül a Gazda a fiát küldte el: Őt talán meg fogják becsülni! De nem így a munkások. Ímhol jó az örökös, mondták. Öljük meg őt, és foglaljuk el az örökséget! Ezt tették. Lássuk meg Aháb és Jézabel vétkeiben a szőlőmunkások vétkét és a mi vétkünket, hogy igazi bűnbánatra és megtérésre jussunk, hogy Istenünktől kegyelmet és életet nyerjünk. Ámen.

Az Úr ítélete

Alapige: 1Királyok 21,17–19

Ebben a napról napra olvasott és hallgatott történetben minden úgy történik, mintha nem volna Isten az égből és nem volna neki üzenetvivője, prófétája a földön. De most egyszerre meglátszik, hogy a végbement eseményekről más is tud. Isten szemmel tartja a Nábotokat, és felelősségre vonja az Ahábokat és Jézabeleket. Mert a mi Istenünk ítélő Isten. Erről szól ennek a történetnek az utolsó szakasza.

1. „Akkor szóla az Úr Tesbites Illésnek, mondván...” Ebben a mondatban az első szó a hangsúlyos. Ha még emlékszünk, történetünk kezdetén ezt olvastuk: „És történt ezek után...” Akkor elmondtam, hogy minden történet tulajdonképpen folytatás. Minden eseménynek ezen a földön van valami előzménye. Mai alapigénk arra figyelmeztet, hogy minden kimondott szónak, minden véghezvitt cselekedetnek van következménye is.

Nem tudom, mennyire vesszük ezt komolyan? Számolunk-e azzal, hogy egy-egy kimondott szavunknak mi lesz, mi lehet a következménye? Milyen áradatot indítunk el megfontolatlan beszédünkkel, otromba tréfálkozásunkkal, ártatlan csipkelődésnek szánt csúfolódásunkkal. Fel tudjuk-e mérni egy-egy cselekedetünknek a következményét? Sajnos nem számolunk a következményekkel. Ezért szoktuk aztán mondogatni: ha én ezt előre tudtam volna. Ha én erre gondoltam volna! Hát tessék gondolni! Úgy éljünk, beszéljünk, mosolyogjunk, viselkedjünk és cselekedjünk mindent, mint akik tudjuk, hogy „nékünk mindnyájunknak meg kell jelennünk a Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki megjutalmaztassék aszerint, amiket e testben cselekedett, vagy jót, vagy gonoszt” (2Kor 5,10).

Isten beleszól az események menetébe. Tudjuk, hogy ő nem siet és nem késik el. Itt, úgy tűnik nekünk, mintha késői lenne a beavatkozás. Hiszen Nábót már meghalt. Miért nem szólt közbe hamarabb Isten? Miért nem némította el az istentelen hamis tanúkat, miért nem fogta le a Nábótot megkövező gyilkosok kezét? És főként: miért engedte meg Jézabel királynéasszonynak ezt a szörnyű büntényt; miért nem akadályozta meg?

Meggondolkoztató kérdések, amikre az emberi gondolkodás által elfogadható feleletet nem találunk. Ne is akarjuk Istent emberi logikánkkal, emberi észjárásunkkal igazolni vagy éppen védelmezni. Isten nem szorul rá a mi védelmünkre. Elégedjünk meg azzal, hogy más az Isten ideje, mint a mienk. Türelmetlenségünkben mi gyakran siettetnénk az Urat: Most tedd meg ezt vagy amazt! Isten válasza pedig: akkor. Egyedül ő tudja, mit és miért enged meg a földön.

Krisztus Urunk szenvedéstörténetéből értjük meg a dolgot világosan. Miért engedte meg Isten, hogy az ő szent Fia meghaljon a keresztfán? Miért nem avatkozott be korábban az eseményekbe? Isten megakadályozhatta volna a nagypénteki szörnyű tettet: az ő szent Fiának a megkínzását és megölését. Nem tette. De tett valami más: feltámasztotta őt a halálból!

Azért hát ne csüggedjünk a gonosztettek láttán, és ne mondjuk azt, hogy lám, az istentelenek diadalt ülnek, erőszakosságukat véghezviszik és semmi bántódásuk nincsen; mások meg védtelen áldozatként szenvednek és elpusztulnak. Várjuk ki a végét. Isten a maga idejében elhozza mindennek és mindenkinek az ítéletét!

2. Isten parancsa így szól Illés prófétához: „Kelj fel, és menj Ahábnak, az izráelbeli királynak eleibe, aki Samáriában lakik.” A Szentírásból úgy ismerjük meg Istent, mint aki mindig konkrét parancsot ad szolgálóinak. Nem a szolgálóknak kell találgatniuk, hogy adott esetben vajon mit kell cselekedniük. Ábrahámnak így szólt Isten parancsa: Eredj ki a te földedről és a te nemzetséged közül a földre, amelyet mutatok néked. Jónásnak meg így: Kelj fel, menj Ninivébe, a nagy városba, és kiálts ellene. Jézus parancsa mindig gondosan körül van írva. Gondoljunk a virágvasárnapi bevonulás előkészületeire, amikor az Úr így szól: Találtok egy szamarat az ő vemhével az előttetek lévő faluban, azt hozzátok el. Ha valaki megkérdi, miért teszitek, mondjátok, hogy az Úrnak van szüksége rá, és elengedi azt néktek. Vagy az úrvacsora szerzésekor, az utolsó páskaünnep előkészítésére adott parancsára: Találtok egy embert, aki egy korsó vizet visz előttetek. Azt kérdeztétek meg, és ő nektek mutat egy felházat, ott készítsétek el a húsvéti bárányt.

Isten nem hagy bennünket bizonytalanságban. Minden lényeges dolgot elmond. A mi feladatunk az engedelmesség. Íme, Illésnek is pontosan elmondja Isten, hogy hol fogja

megtalálni Izrael királyát. Szavából megtudjuk, hogy Aháb király Samáriában lakik. Természetesen, hiszen ez volt akkor Izrael országának a fővárosa. Na de hogy jön ide Jezréel meg a király háza melletti kívánatos szőlő, ami elindította a tragikus eseményeket? Úgy látjuk, Ahábnak nemcsak Samáriában volt királyi lakása, de volt neki vidéki háza is. Akár a modern kor uralkodóinak: nyári lak meg téli palota. Emlékszünk még a bukott diktátorra, akinek minden megyeszékhelyen, minden fürdőn és üdülőtelepen volt villája. Emberek, akiket megszedt a bőség, s akiknek sohasem elég a sok.

Most tehát ezzel a hírvágy által megkötött királlyal, gyermekként vezetett éretlen uralkodóval kell találkoznia Illésnek. Nem ez az első találkozásuk. Illés igazán nem ezt a találkozást kereste. De ha Isten a király elébe küldi, neki engedelmeskednie kell.

Nekünk is vannak vagy lehetnek nemszeretem megbízatásaink, feladataink. Ha Istentől vannak, nem térhetünk ki előlük. A saját kezdeményezéseink nem biztos, hogy szerencsés kimenetelűek lesznek. De ahová Isten küld, oda menni kell, s amit ő parancsol, azt tenni kell. Az engedelmes életeken az ő áldása van.

3. Milyen üzenetet kell átadnia Illésnek? Mit kell mondania Aháb királynak? „És szólj néki, ezt mondván: így szól az Úr.” Ebből az üzenetből meg kell tudnia Ahábnak, hogy Isten mindent számon tart és mindent néven nevez. A jezréelbeli vének és főemberek üzenete így hangzott: „Mégköveztetett Nábót és meghalt.” Személytelenül, általánosságban. A bűn rejtőzködő tulajdonságát láttuk meg ebből. Isten azonban néven nevezzi az elkövetett bűnöket: megölted, elfoglaltad.

Ahábnak meg kell tapasztalnia, hogy a mindenható Isten elől semmit sem lehet elrejteni. Meg kell látnia, hogy nincs olyan titok, ami ki ne tudódnék, sem olyan rejtett dolog, ami napvilágra ne jönne. Van Gazdája a világnak, és van Pásztor a emberi lételemeknek. Egykor mindenről számot kell adni.

Én nem tudhatom azt, hogy mik a te rejtegetett bűneid, mik azok a gondolatok, amik ha nyilvánvalóak lennének, nagyon kényelmetlenül éreznéd magad az emberek előtt. De egyet tudok, és pedig azt, hogy ezeket a bűnöket jól látja, ezeket az elrejtett gondolatokat mind jól ismeri a mi Urunk, Istenünk. Előtte nyilván vannak mindenek. Nekünk pedig csak egy lehetőségünk van: lemondani a szégyen takargatásáról és bevallani neki minden gonosztettet és bűnös szándékot. Aki ezt teszi, az kegyelmet és bűnbocsánatot nyer.

De mi lesz a megkeményedett szívűvel? Azt utoléri az ítélet. Mint Aháb királyt is: „Ugyanazon a helyen, ahol felnyalták az ebek Nábót vérét, ebek nyalják fel a te véredet is.” A felfelé dobott kő mindig visszaesik a földre. S lehet, hogy éppen azt találja el, aki feldobta. A bűn nem maradhat büntetés nélkül. Nem mindig a tett elkövetése után azonnal jön a büntetés. De az Istentől elrendelt időben bizonyosan bekövetkezik az.

Ennek a történetnek a végén azt olvassuk, hogy Isten ítélő szavának a hallatára Aháb böjtöt és bűnbánatot tartott. Megalázta magát Isten előtt. Isten ezt méltányolta, és ezt mondta Illés prófétának: Láttad-e, hogyan megalázta magát előttem Aháb? És mivel megalázta magát előttem, nem hozom reá a veszedelmet az ő életében, hanem csak az ő fia életében hozom el a veszedelmet az ő házára. Ha Isten még egy Aháb bűnbánatát és böjtjét is elfogadta, kedvesen vette, mennyivel inkább úgy veszi a tiedet? Egy héten keresztül azért hirdette e régi történeten át a mai üzenetét, hogy te ne vesszél el bűneidben. Valld meg gonoszságodat, szívedből bánd meg bűneidet, hogy kegyelmet nyerj a te irtalmas Uradtól, Istenedtől. Ámen.

Két böjti parancs

Alapige: Máté 16,21–24
Bibliailvasás: 1Péter 1,13–25

Böjtfő vasárnapját a keresztyén anyaszentegyház a régi rend szerint azért ünnepli, mert ez a nap nyit be Jézus Krisztus elkövetkezendő szenvedéseibe. A húsvéti ünnepkörnek ez a kapuja.

Alapigénk erről szól. Az istentisztelet elején egy csodálatosan szép, diadalmas kaput láttunk, a húsvét kapuját. Jézus Krisztus azt kérdezi a tanítványaitól, hogy kinek mondanak engem az emberek, és ekkor azt mondja neki Simon: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia. Akkor reánéz Jézus, és azt mondja: te pedig Péter, azaz kőszikla vagy, és erre a hitre építem fel az én anyaszentegyházamat, melyen a poklok kapui sem vesznek diadalmat, és neked adom a mennynek és a pokolnak kulcsait, és amit megnyitasz a földön, a mennyben is nyitva lesz, és amit bezársz a földön, a mennyben is zárva lesz.

Jézus az ígahirdetés hatalmát adja a tanítványainak, amire ha megnyílnak a szívek, bejutnak az örök életbe, de ha előtte bezárják az emberek a szívüket, akkor kárhozatra jutnak és kimaradnak az üdvösségből.

Csodálatos szép kapu ez. Ragyogó, fényes, diadalmas kapu. Kétezer éve beigazolódott, amit Jézus mondott, vagyis hogy ő felépítette az anyaszentegyházat és a poklok kapui sem vesznek rajta diadalmat. Mennyi minden történt azóta, de a templomok nyitva vannak, a harangok zúgnak, a Szentírást mindenki olvashatja. Jézus gondoskodik róla, hogy ez a diadalmas szép kapu, az üdvösség kapuja mindenki számára nyitva legyen. De amikor elmondja Jézus ezeket a tanítványainak, amikor megmutatja ezt a szép dicsőséges kaput, utána rögtön egy fekete, fájdalmas, szomorú kapura mutat rá. Hallottuk: „ettől fogva kezdé Jézus jelenteni az ő tanítványainak, hogy neki Jeruzsálemben kell menni és sokat szenvedni a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól és megöletni és harmadnapon feltámadni. A húsvét diadalmas, ragyogó, szép kapuja után Jézus Krisztus rögtön kinyitja a böjt kapuját. Előbb ezen a kapun kell átmenni, hogy elérkezessenek ahhoz a másik ragyogó kapuhoz. Ez a böjtnek az ajtaja. Jézus azt mondja itt a tanítványoknak: „fel kell mennem Jeruzsálemben”. Hogyha végigolvassuk az evangéliumokat, azt látjuk, hogy volt, amikor a tanítványok azt követelték, hogy menjenek fel Jeruzsálemben, mert azt mondták a könnyező emberek: miféle ígahirdető, miféle Megváltó, ha nem megy fel Jeruzsálemben az ünnepre? És Jézus akkor azt mondta: „nem jött el még az én óráim”.

Jézus nem az emberek véleményére hallgatott, Jézus nem a maga dicsőségvágyára hallgatott, nem azt akarta, hogy minél hamarabb megjelenjen Jeruzsálemben; Jézus felfelé hallgatott, Jézus Istenre hallgatott. És amikor az Atyától megkapta a parancsot, akkor azt mondta: most fel kell hogy menjek Jeruzsálemben.

Pedig tudta, hogy ez a „most” a szenvedést, a keresztet és a halált jelenti. Jézus nem kifelé hallgató élet volt, Jézus felfelé hallgató élet volt. Vajon mi milyen életek vagyunk? Vajon mi mindig csak kifelé hallgatunk-e? Vajon mi az emberek véleményére hallgatunk-e? Vagy mindig befelé hallgatunk, és azt kérdezzük, hogy mi az én kívánságom? Vajon mi felfelé hallgató emberek vagyunk-e, akik azt tudjuk az emberi kívánságok ellenében mondani, ha belevérzik is a szívünk, hogy igen, Atyám, ha te úgy akarod, felmegyek Jeruzsálemben? Jézus felfelé hallgató ember volt. Mint tökéletes embernek és tökéletes Istennek, sok minden volt az ő szívében is. De mindig felfelé hallgató élet volt. Azt mondta nagycsütörtökön is, amikor vért verejtékezve imádkozott: Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem ez a pohár, mindazonáltal ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogy te. Jézus felfelé hallgató élet volt.

Tudunk-e mi felfele hallgató emberek lenni? Jézus felfelé hallgatott, és ezért indult el Jeruzsálem felé. De kezdte jelenteni elkövetkező szenvedéseit.

Másképpen kellett volna ennek történnie, mivel Jeruzsálem volt az ószövetségi egyházak központja. Itt mutatták be a bűnért való áldozatot, itt énekelték a zsoltárokat, és itt, Jeruzsálemben tettek nagy fogadalmat Istennek, hogy az ő akarata szerint fognak élni. Minden évben legalább háromszor mentek fel Jeruzsálembe minden kicsi falu lakói, hogy Istent dicsérjék. Jeruzsálem volt az egyház szíve.

Ott másképpen kellett volna hogy történjék Jézussal. Ott kitárt karral és szeretettel kellett volna hogy fogadják Jézust. Le kellett volna boruljanak Jézus előtt, hiszen ott őrizték a legszebb tekerceket, az ószövetségi jóvendöléseket, hogy ki lesz, aki Betlehemben, a Dávid családjából szüztől születik. Jeruzsálemben kellett volna tudják, hogy hozzájuk érkezik az Isten fia. Fel kellett volna készülni a boldog fogadtatásra. De Jeruzsálem elkésett! Jeruzsálembe beszűrődött a bűn, és elfelejtettek az írásként élni. Jeruzsálem csak szenvedést tudott okozni Jézusnak. Ezért sírt így Jézus Jeruzsálem felett: „Ó, Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megöled a prófétákat és megkövezed azokat, akik hozzád küldetnek, pusztán fog maradni a te városod.” Jeruzsálem elkésett. Jézusnak szeretetre kellett volna Jeruzsálembe érkeznie, de szenvedésre érkezett oda.

Nem gondoljátok, testvéreim, hogy sokszor mi is elkéstünk, hiszen amikor hozzánk jön Jézus, amikor a mi szívünkbe, a mi templomunkba, a mi gyülekezetünk tagjai közé, a mi egyházunkba, a mi városunkba, a mi hívő testvéreink közé jön, akkor Jézusnak öröme kéne érkeznie ide. De mi is elkéstünk. Mennyit káromkodik a mi egyházunk népe, hogy tépik egymás lelkét az egyháztagok sokszor még egy családon belül is. Ó, hogy elkéstünk! Hány helyen porosodik a Biblia, és hány helyen olvassák, de nem tartják be. És hány helyen nőnek fel üres szívvel a gyermekek. Elkéstünk, mint az a régi Jeruzsálem. Megváltoztunk, és Jézusnak közöttünk is, miattunk is, érettünk is szenvedés a része. Azoktól szenvedett a régi Jeruzsálemben, akik a legjobban kellett volna hogy előkészítsék az útját. A vénektől, a főpapoktól az írástudókig mindenki gyűlölettel fogadta.

Tudjátok, hogy lehet lefordítani a mai nyelvre a „vének” kifejezést? Úgy mondja a Szentírás eredeti szövege, hogy a presbiterek. A főpapok, a lelkipásztorok, az írástudók, a Bibliát olvasó és templomjáró emberek. E böjtfő vasárnapján hajtsuk meg a fejünket, presbiterek, lelkipásztorok, templomba járó és Bibliát olvasó emberek egyaránt, és legyen annyi bátorságunk, hogy vegyük magunkra azt az Igét, hogy Jézusnak érettünk is kell szenvednie, mert mi is fájdalmat okozunk neki, mivel nem lettünk az igazi szeretet világossága, a békeesség sója és az új élet kovásza.

Mit tettünk mi ezért a városért, hogy itt szebb legyen az élet, hogy a mi világunkban több legyen a szeretet, a jóság, az igazság, a hűség és a becsület? Voltunk-e mi szép példaképek a családban, az életben, a gyárakban és az irodákban? Tudtunk-e mi igazán mindig úgy világítani, ahogy kellett volna? Vajon nem késtünk el, presbiterek, lelkipásztorok, bibliaolvasók, templombajárók? Vajon nem úgy volt-e sokszor, mint abban a régi Jeruzsálemben, hogy tele volt a templom és énekelték a zsoltárokat, de éppen a Krisztus szerinti élet nem kellett odakint, amikor hazamentek?

Milyen fájó, hogy Jézusnak értünk is szenvednie kell és meg kell öletnie. Mint ahogy a régi presbiterekért, lelkipásztorokért, bibliaolvasó és templomba járó emberekért meg kellett öletnie.

Mert Jézus most is megöletik, mert Jézus sok szívben most is megöletik. Sokszor egy-egy élettárs szívében, amikor a másik csak színleg, képmutatásból és szokásból keresztyén, amikor keresztyén, kegyes mondatokkal takarja be az önzését. Ilyenkor Krisztus megöletik a másik szívben. Krisztus megöletik sok gyermekszívben is, ahol részeges,

züllött, parázna szülők, apák és anyák vagy egyszerűen csak a pénz után szaladó emberek vannak. Így üresen marad egy-egy gyermekszív, és megöletik benne a szeretetre, a tisztaságra és a Jézusra való vágyakozás. Bizony, Jézus sokszor megöletik miattunk, de nem mindig azért, mert mi rosszat teszünk, hanem azért, mert nem tesszük azt a jót, amit tenni kéne. Jézus megöletik sok-sok szívben. De milyen nagy kegyelem, hogy Jézus így folytatja tovább: „megöletni, de harmadnap feltámadni”. Ez a kegyelem nem Jeruzsálem érdeme. Jézus harmadnap feltámadt, de ez nem a vének, a főpapok, az írástudók érdeme volt. Ez Isten kegyelme volt. Jézus harmadnap feltámadt! Mekkora kegyelem, hogy Jézus feltámadott, és mi ezt nem érdemeljük meg. Ennek ellenére, Jézus feltámad a sokszor méltatlanul mellőzött és megbántott élettársak szívében. Jézus feltámad elhanyagolt gyermekek és ifjak szívében, Jézus feltámad sok-sok emberi szívben. Örömmel látjuk, hogy Jézust feltámadó szívvel keresik az emberek, és így van, akinél nem kell szenvednie. Milyen jó, hogy Isten kegyelméből nem csak megöletik, de feltámad az Úr. Az első húsvétkor is és a mi szívünkben is.

Éljünk úgy, presbiterek, lelkipásztorok, bibliaolvasó, templomba járó emberek, hogy a mi életünk nyomán ne megölettessék Jézus, hanem feltámadjon sok üres, bánatos és fájó, fiatal és öreg szívben ebben a városban is, hogy legyünk kovászok, legyünk sók, legyünk világosság, akik tudunk másokért is élni, nem csak önmagunkért. Amikor Jézus megmutatja a böjt ajtaját, akkor Péter nem akar átmenni rajta. Péternek csak a ragyogó kapu kell, a húsvét kapuja kell nagypéntek nélkül. Péternek csak a győzelmes egyház kell a szenvedő egyház nélkül. Péternek csak a kulcsok hatalma kell bűnbánat nélkül. És azt mondja Jézusnak: „Isten mentsen, Uram, nem eshetik ez meg teveled.” Jézus odafordul hozzá, és úgy mondja neki: „távozz, sátán, bántásomra vagy te nekem”. Úgy is lehet ezt fordítani az eredeti görög szövegből, hogy: csapda vagy te nekem az úton, ami meg akar engem gátolni a cél elérésében, távozz tőlem!

Mi is úgy vagyunk sokszor, mint Péter. Vállalnánk Jézussal a dicsőséges, szép utat, de nehéz Jézussal vállalni a böjti utat. Ha sokszor fáj is, nekünk vele kell menni. Ha olyan valaki bánt meg, akivel együtt vagy a templomban, akkor azért is el kell jönni és érte is kell imádkozni. Ha neked fáj talán, hogy sokszor olyan helyről kapsz hidegséget és szeretetlenséget, ahonnan megértő jóindulatot várnál, gondold arra, hogy Jézus elment Jeruzsálembe szenvedni a jeruzsálemiektől és meghalni a jeruzsálemiekért! Mert bűnösen is, önzőn is, Istent elfelejtve is, képmutatóan is – mégis Isten városa volt Jeruzsálem, mégis Isten népének fővárosa volt. És Jézus ment, hogy meghaljon érte.

Jézussal vállalni kell az önmagunkról való lemondást és a másokért való szenvedést. Szeretni kell azokat, akik nem szeretnek, meg kell gyógyítani mások önző, sebes, véres szívét, és hinni kell azt, hogy mindenkinek a lelkében, akármilyen durva is, akármilyen káromkodós is, akármilyen istentelen is, de ott van a tisztaság utáni, az Úr Isten utáni, a szeretet utáni sóvárgás. A sátán rabszolgaságában vergődő árva lelket addig kell szeretni, addig kell ölelni, addig kell imádkozni érte, amíg nagyra nő benne az az eltemetett sóvárgás, amíg megváltozik az a lélek. Vállalni kell mindent Jeruzsálemért, egymásért, Istenért, Jézusért, az evangéliumért. Ne csak a szép, diadalmas kapukon menjünk át Jézussal, de a szenvedés fekete boltívei alatt is járjunk vele. Ez a keresztyénség! Ez az igazi keresztyénség, amire elhívott bennünket Jézus. Tudta Péter is azt, hogy az élete egygyé fog fonódni a Jézus életével, és lehet, hogy amikor azt mondta, hogy „Isten mentsen, Uram, nem történhetik az meg teveled”, akkor a szívében ott remegett a félelem, hogy ha Jézussal megtörténik az, akkor vele is megtörténhetik.

Bele kell törődnünk abba, hogy velem is megtörténhet, hogy veled is megtörténhet, hogy megbántanak, hogy beteg leszel, hogy szenvedni kell, hogy össze kell törni, bele kell nyugodni abba, hogy az Isten iránti hűségünk nem azt jelenti, hogy mi megvásárol-

tunk egy kényelmes életbiztosítást, hanem azt jelenti, hogy mi odaadtuk az életünket Jézusért Istennek, mint ahogy Jézus odaadta az életét értünk. Mi most már vele járunk bőjti kapukon át, hogy másoknak elvigyük az ő szeretetét és az ő bocsánatát.

Sokszor nehéz megérteni, hogy megeshetik velem is az, hogy amikor szenvedésben, betegségben, nagy bajban vagyok, akkor azt mondom: Uram, hát miért engedted, hogy megessen ez velem? – Jézus azt mondja Péternek: bántásomra vagy te nekem, mert nem az Isten dolgaira gondolsz, hanem az ember dolgaira. Ezért zúgolódunk mi is, mert mi sem az Isten dolgaira gondolunk. Sokszor még itt a templomban sem az Isten dolgaira gondolunk, hanem az ember dolgaira, a mi dolgainkra. Olyan kevésbé érdekel bennünket, hogy ott a blokkban a negyedik szomszéd elkárhozik-e. Ha bennünket megbántanak, hetekig hordozzuk a szívünkben a sebet, és ha valaki durván és igazságtalanul beszélt velünk, nem tudjuk elfelejteni. De ha trágár szavakkal káromolják Istent, másnap már nem emlékszünk rá. Tudjátok, miért van ez? Mert nem az Isten dolgaival törődünk, túlságosan telve vagyunk önmagunkkal. Túlságosan a magunk sebei fájnak, pedig ha egy kicsit fájna a másik sebe is, ha egy kicsit fájna a Jézus sebe is, nem fájnának úgy a mi sebeink. De túlságosan reszketünk önmagunkért, és ezért nem foglalkozunk az Isten dolgaival. Mérjük le önmagunkat, hogy amikor ide, a templomba jövünk, vagy amikor otthon imádkozunk, miért szoktunk általában imádkozni. Hát önmagunkért! De szoktunk-e azért imádkozni, hogy ez a város keresztyén maradjon? Szoktunk-e azért imádkozni, hogy itt egyre több legyen a szeretet és a becsület? Szoktunk-e azért imádkozni, hogy az elhullott, kicsi életetek megtalálják az Úr Isten jóságát? Ugye hogy mindig csak magunkért szoktunk imádkozni, a magunk egészségéért, a családunk egészségéért, boldogságáért és üdvösségéért? Nem az Isten dolgaiért, és ezért nem értjük Istent.

Jézus a bőjt kapujában ki akar emelni a magunk dolgai közül és reánk karja bízni az Isten dolgait. Vállald el! Szép bőjti odaszánásként vállald el, hogy te eszentül az Isten dolgaival is törődni fogsz, hogy neked eszentül fájni fognak a Jézus sebei, hogy fájni fog neked a negyedik szomszéd bánata vagy hitetlensége és nem fog úgy fájni a te sebed, mert meg fog oszlani a fájdalom és szívedre ráborul a Krisztus jósága.

Azért mondja Krisztus, hogy ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztyét és úgy kövessen engem. Ez a bőjt, azaz ki-ki tagadja meg önmagát, azaz ne mindig önmagunkért reszkessünk, éljen a szívünkben az Isten dolga, és tudjunk reszketni, áldozni másokért is, és tudjuk magunknál jobban szeretni az Isten Fiát. És „vegye fel ki-ki az ő keresztyét” – ez a bőjt parancsa, hajtsam meg a fejemet, és mondjam azt, hogy velem is megeshetik, és ha úgy akarod, Uram, szenvedni fogok, áldozni fogok, szeretni fogok, megbocsátani fogok, nem fogok visszavágni, csak azért, hogy legalább egy lelket meggyógyítsak és elvezessek a te országodba. És „kövessen engem” – ez a bőjt második parancsa.

Ha a fekete bőjti kapun mész át, Jézusom, én veled megyek oda is, és amikor megérkezel a húsvét ragyogó fényében, én veled leszek ott is. Ahová te mész, oda megyek én is. Eddig csak saját magam érdekelt, most már te érdekelsz engem. Eddig kifelé, az emberekre hallgatóztam, szívem parancsaira figyeltem befelé, most már felfelé, reád hallgatok, és elindulok veled, hogy mindörökké veled lehessenek. Ámen.

Engeszteljétek meg Istennek orcáját

Alapige: Malakiás 1,9a
Bibliaviasítás: 2Korinthus 2,1–17

Gyermekkoromban egyszer nagyon megbántottam édesapámat. Kisebb testvéremet megütöttem, játékát elvettem, s mikor ezt édesapám számon kérte, még én álltam az erdő felől: visszafeleltem, s azt az igaztalan vádat mondtam neki, hogy testvéremnek jobban kedvez, mint nekem. Elkomorodott az arca, s következett a büntetés. Az első az volt, hogy délben nem kaptam ebédet, délután nem vitt magával a mezőre, de éreztem, hogy komoly baj van s szigorúbb büntetés fog következni. Már bántam is, amit mondtam, fájt, hogy édesapámat szomorúnak látom, és jónak tartottam megalázní magamat: bocsánatot kértem. A harag nem múlt el teljesen, de apám ábrázata enyhült, igyekeztem kedvébe járni, ez még inkább enyhítette. Végül megkértem egyik nagyobb testvéremet, hogy járjon közbe érettem. Így aztán lassan megengeszteltem orcáját, megbocsátott, szeretetét ismét megmutatta, és jó volt hozzám, mint azelőtt.

E mindennapos eset minden családban elő szokott fordulni. De előfordul Isten nagy családjában, a keresztyének között is. Mi, rossz gyermekek, mennyei Atyánkat is gyakran megbántjuk. Megbántjuk azzal, hogy rossz testvérei vagyunk egymásnak, egymást is bántjuk. Mert Isten minden gyermekét egyformán szereti, s ha egyik gyermeke rossz a másikhöz, atyai szíve fáj miatta. Megbántjuk azzal, hogy visszafelelünk, azaz ellene beszélünk. Ilyenkor Isten arca elkomorodik miattunk és büntet. Azzal kezdi, hogy nem enged asztalához úrvacsorát venni. De még nagyobb büntetése is fenyeget. Ha jót akarunk, meg kell engesztelnünk orcáját azzal, hogy hibánkat jóvá tesszük. Ezzel sokszor próbálkozunk is, de nem tudjuk megtenni; ahogy a Káté mondja: napról napra növeljük tartozásunkat. De azért mégis azt kell mondanunk, hogy valahányszor olyant teszünk, amit Isten szeret, melegedik szíve irányunkban és enyhül orcájának szigorúsága. De teljesen csak akkor engesztelődik meg, mikor legnagyobb és legjobb testvérünk, az egy-szülött Fiú kéri a bocsánatot számunkra. Ekkor haragja teljesen megszűnik, megbocsát és újból szeret. Ha tehát Isten orcáját meg akarjuk engesztelni, két dolgot kell művelnünk: igyekeznünk kell jobbnak lenni Isten iránt is, egymás iránt is, majd kérnünk kell Jézust, járjon közbe, szerezzen számunkra bocsánatot. Ezt a két dolgot kell megtennünk, hogy megengeszteljük Isten orcáját.

Különösen fontos ezt a két dolgot tudnunk és tennünk most, mikor a bűnbánati hét s utána az Úr asztala vár reánk. Mert Isten megtérő gyermekeit megengesztelt szívvel és orcával asztalához bocsátja s az úrvacsora jegyeivel táplálja az örök életre. A meg nem térő keményeket azonban elzárja az Úr asztalától, s ezek nem is részesülnek kegyelmében.

1. Elismerjük-e, hogy Atyánkat megbántottuk? Ha igazat akarunk erre a kérdésre felelni, el kell ismernünk. Szomorúan érzi ezt Isten, érzed te magad, de látják az emberek is. Mivel bántottad meg? Nem kezdek én most különböző bűnös cselekedeteket vagy eseteket felsorolni, csak azt mondom, hogy nem tetted, amit kíván és parancsol, de tetted, amit tilt. Olvasd el a Tízparancsolatot, vedd kezvedbe a Bibliát, hallgasd az igehirdetést. Mindezek tükrök, amelyekből igazi arcod, Istent megbántó arcod néz feléd.

Miért bántottad meg? Jólesett ezt tenned? Egyszer jól, mert édes volt a bűn. A Sátán ért hozzá, hogy a keserűt megédesítse. De az édes ízt nagyon rövid ideig érzi az ember, utána még keserűbb. Máskor rosszulesett, de mégis bántottad: makacs voltál, csak azért sem leszek jó irányában – mondtad.

S ha megbántottad, orcája elkomorodott feletted, szívében harag ébredt irányodba, mint a szülőnek engedetlen gyermeke iránt. Lehet, hogy érezted haragját, bántad, amit tettél. Lehet, nem is érezted haragját, vagy nem vetted számba: ez még rosszabb eset, mert az ilyen ember nem is kíván megszabadulni Isten haragjától – s a harag meg is emészti. Az ilyen ember számára Isten haragvó orcája többé nem az Atya orcája, hanem az ítélő és büntető Bíró orcája.

Bántjuk Atyánkat azzal, hogy rosszak vagyunk egymáshoz. Egyik pünkösdi énekünk két sora így szól: „És a népek, mint testvérek, szeretettel tebenned élnek.” Hol vagyunk ettől? A testvér szó csak az ajkunkon, de nem a szívünkben él. Még a vér szerint való testvérek sem mindig jó testvérek. Ha valami érdek választja el, vagy ha az örökség miatt támad nézeteltérés, mindjárt ütni képesek egymást. Még inkább így áll a helyzet a hitben való testvérek között. Nézzük csak a gyülekezet életét, hogy tudunk csúfolódni, rágalmozni, kárt okozni, hazudni egymásnak. Milyen készek vagyunk egymást megcsalni. Hogy örvend egyik vagy másik atyánkfia a másik kárán! Mindezzel bántjuk egymást, de bántjuk Atyánkat is, aki mindnyájunkat egyformán szeret. Egy-egy ilyen eset alkalmával elkomorodik az orcája, s ne gondoljuk, hogy csak úgy magától megint kiderül. Csak akkor derül ki, ha igyekeztünk kiengesztelni.

A feleselő, azaz szülője ellen beszélő gyermek is felidézi apjának vagy anyjának haragját. Te szülő ilyen beszéd miatt nemegyszer vetted kezébe a vesszőt. Isten orcája is elkomorodik néha, szennyes vagy éppen káromló beszéded miatt, és csak akkor derül ki, ha megelégedjük az ilyen beszédet, megbánjuk, bocsánatot kérünk érte – s többet nem vesszük ajkunkra.

2. Mit jelent Isten haragvó orcája az emberre nézve? Itt e földön szomorúságot, szegénységet, betegséget, erőtelenséget vagy egyéb bajt, túlfelől a kárhozatot jelent. Így bizony nem jó Isten haragvó orcájának felhője alatt élni. Aki erre rájön és érzi, igyekszik Isten haragvó orcáját megengesztelni. Erre hív fel az Ige: „Engeszteljétek meg Isten orcáját, hogy könnyörüljön rajtatok.”

Isten orcáját akkor kezdjük megengesztelni, mikor kezdjük bűneinket elhagyni, kezünk megváltozni, megtérni. Miben áll ez? Abban, hogy mostantól kezdve nem azt teszed, amit tilt, hanem amit parancsol Isten. Lehet, hogy eddig is akartad ezt, de nem volt erőd hozzá. Ha azonban mostantól fogva még jobban akarod s a véghezviteléhez Isten segítségét kéred, Isten adja neked Szentlelkét és megerősít a megtérésre.

A földműves ember imádja földjét, szép állatait, pénztét vagy egyéb világi kincseit. Mondjuk ki: bálványimádók vagyunk. S bálványod elvon Istentől, a templomból, az egyházi élettől. Isten azonban megtanított, hogy a bálvány semmi, őt kell imádnod. Figyelmed Isten felé fordult, s te most már itt a templomban, az Igében, az úrvacsorában az egyetlen kincset keresd. Isten orcája nem olyan borús, megengesztelve mosolyog rád.

Sok esetben nem szentelted meg az Úr napját. Ha nem is végeztél nagyobb dolgot, de földi ügyeidet intézted vasárnap is. Most rájöttél, mert Isten rávezetett, hogy a vasárnapi munka vagy vásár nem gazdagít, a tétlen heverés vagy tánc nem boldogít – sőt szegényít és nyugtalanít. Most meg tudod szentelni a vasárnapot, itt tudsz lenni minden vasárnap. Előbbi gyalogságod miatt Isten haragudott, most orcája ki van engesztelve.

Sok gyaló, léha, gonosz beszédet folytattál. De egyszer szíven ütött a harmadik parancsolat, hogy nem hagyja az Úr büntetés nélkül, aki az ő nevét hiába felveszi – azóta egy rossz szó nem hagyja el ajkadat. Bűnös beszédeid meg vannak bocsátva – szól megengesztelten Isten.

Sok rosszat tettél atyádfiának, csúfoltad, rossz híret költötted, kárt okoztál neki; segítségdet kérte, neked nem lett volna nagy dolog megsegíteni; nem segítettél mégsem. Isten megmozgatta lelkedet, hogy milyen bűn ez. Azóta más vagy: megbocsátasz, jót

mondasz, jót teszel másnak. Mint a fényes nap, ragyog rád Isten megbocsátó, szeretettől sugárzó arca.

Még sok cselekedetet lehetne felsorolni, amelyek azt mutatják, hogy ráléptél s a megtérés útját járod. Nem olvastad a Bibliát, most olvasod. Számba sem vetted templomi énekeskönyvünket, most látod, milyen gyönyörűek templomi énekeink, szereted s családdal éneked őket. Nem adakoztál, pedig több volt, mint most, most mégis erőd megfeszítésével is tudsz adni. Régebben erkölcsi tekintetben is léha voltál és könnyelmű, most tisztán akarsz állani Isten és az emberek előtt. Irigyelted, esetleg el is vetted, ami a másé, most a magadéból is szívesen adsz másnak. Minderre a Szentlélek ad erőt, s mindezzel Isten orcáját engeszteléd.

3. Derül is Isten orcája feletted, már nem haragszik úgy rád, de csak akkor lesz teljesen megengesztelve, csak akkor könyörül rajtad, ha Jézus is könyörög érted. Mert a te igyekezeted erőtelen, Jézus megerősíti. Az igyekezeted fogyatékos, Jézus kipótolja. Atyád a te szavadra is hallgat, a te kérésedet is teljesíti, de jobban hallgat szent Fiára, az ő kérését jobban teljesíti. Jézus tiszta és szent szava egészen megengeszteli Atyánk orcáját, és teljes bocsánatot szerez számodra.

Jézushoz kell hát fordulnunk és kérnünk őt, hogy járjon közbe érettünk Atyja előtt és szerezzen számunkra bocsánatot.

A Biblia emberei nagyon szépen megmutatják, hogy miképpen kell Jézushoz folyamodnunk. Később is a hívők így tettek, mikor keresték az Urat. Először szóval, a beszéd az első lépés. „Jézus, Dávidnak fia, könyörülj rajtam!” – kiáltotta a jerikói vak koldus. Nekünk is kiáltanunk kell: könyörülj, az Atyádnál is szerezz könyörületet. A mi kiáltásunk az imádság. Az Atya Istenhez imádkozunk a Fiú által, a Szentlélek erejében. Jézus a jerikói vak kiáltását meghallotta, könyörült rajta. Vajon velünk ne tenné ezt? De ez az ember nem csak szóval, hanem ténylegesen, minden tekintetben Jézushoz fordult: „követi vala Jézust az úton” – olvassuk. Mások is így tettek. Péter és András is, amikor tanítványaivá elhívta őket, azonnal „otthagynán hálóikat, követték őt” Máté is így tett: „mindeneket elhagyván, felkele és követé őt” Ezekért s az ilyenekért Jézus közbenjárt: bűnbocsánatot és idvességet szerzett nekik.

Mi nem követhetjük testileg az ösvényen vagy az úton, de követhetjük lélekben. Akkor követjük, ha megtartjuk az ő parancsolatait – „az ő parancsolatai pedig nem nehezek” – mondja János apostol. Nem nehezek azoknak, akiket Isten elválasztott az idvességre, akik Isten gyermekei. De nehezek, teljesíthetetlenek a kárhozatra vetetteknek, a gonoszoknak, Isten ellenségeinek.

Így folyamodhatunk Jézusunkhoz – s mivel ő mondotta: „Aki kér, mind kap, aki keres, talál, s a zörgetőnek megnyitattik”, hisszük, hogy kérésünket teljesíti, számunkra Isten orcáját megengeszteli. Felettünk az ég kiderül, a szomorúság örömmre fordul, a bűnbánó bűnös megtapasztalja Isten bocsánatát. Milyen jó ez nekünk! Mert akinek megbocsátott, azt meg is szabadítja, meg is tartja.

Az ilyen bűnösnek az emberek is bocsánattal tartoznak, sőt vigasztalnunk kell őket, hogy a bűn miatti felettébb való bánat meg ne eméssze az ilyen.

De egy percre sem szabad felednünk, hogy mi magunk vagyunk azok, akik az Urat megbántottuk, akikre haragszik. Mi magunk vagyunk, akik megtérésünkkel, új életünkkel kell hogy engeszteljük Isten orcáját, s Jézust is kérnünk kell, hogy a valóságos és tökéletes engesztelést, a könyörületet szerezz meg nekünk.

Ha így töltöttük el a nagyhetet, akkor jól töltöttük el. Az úrvacsora most azt fogja hirdetni és bizonyítani, hogy Isten orcája megengesztelődött, Isten könyörült rajtunk. Ámen.

Szenvedés, halál, feltámadás

Alapige: Lukács 18,31–34
Bibliailvasás: 2Mózes 20,1–17

I.

Talán nem nagyon tévedek, ha azt mondom, hogy mi túlságosan sokat foglalkozunk a múlttal. Merengünk rajta, magasztaljuk és sokszor siratjuk. Ennek semmi nyomát sem találjuk Jézus Krisztusnál. Számára az élet a jelen és a jövő, vagyis az a két szakasza az életnek, amelyik még a kezünkben van, amelyik még előttünk áll. A múlt a halál, a jelen és a jövő az élet, mondotta egy nagy gondolkodó. Jézus egyet akart: a jelenben teljesebbé, jobbá, igazabbá, győzelmesebbé tenni az életet, azaz helyreállítani a megcsönkült embert és jó reménységgel tölteni meg a jövőndő felől.

Számára a múltnak két nagy értéke van: Istennek az Ószövetségben kijelentett törvénye és a próféták jövőndölései. Nem a történet idői és emberi kerete, hanem Istentől adott, soha el nem múló, örökkévaló tartalma. A múltból örökségül nyert törvényt és próféciát viszont a jelenben teszi ható erővé, a jövő érdekében.

A mai Igében az ószövetségi próféták jövőndölése alapján a saját maga jövőndőjéről beszél a tizenkét apostolnak. Teljes tudatossággal alkalmazza önmagára mindazt, amik egykor a próféták által megírtak a Messiás felől. És ezt azért teszi, hogy az apostolokat fölkészítse az eljövőndő nehézségekre. Nem dicsóíti a múltat, és nem rajzol eléjük rózsás jövőt. Szigorúan ragaszkodik Isten örökkévaló Igéjéhez.

Ez a jövőndő, az elkövetkező néhány hét ilyen lesz: Imé, felmegyünk Jeruzsálembe, és beteljesedik minden az embernek Fián, amit a próféták megírtak, mert pogányok kezébe adatik, és megcsúfoltatik és meggyaláztatik és megköpdösetik, és megostorozván, megölik őt, és harmadnapon feltámad.

A prófétai jövőndölések alapján kibontakozó jövőndőnek három lényeges szakasza lesz: szenvedés, halál és feltámadás. A szenvedést és a halált elszenvedi, mert mások gyötrik és ölik meg őt. A feltámadásában viszont maga cselekszik: feltámad. És mindez Jeruzsálemben, a szent városban történik a pogányok keze által.

Isten egyszülött Fiát, a szentet, ártatlant és igazat, a szent városban pogányok fogják meggyalázní, megcsúfolni és megölni. A szentet a szent városban a pogányok! Van-e ennél nagyobb gyalázat és megaláztatás? De így lesz, mert így jövőndölték meg a próféták. És Krisztus tudja, hogy így lesz, mert így kell lennie. Különben is Jeruzsálem régóta nevezetes arról, hogy megöli a prófétákat és nem hal meg próféta Jeruzsálemen kívül. Ha ez volt a sorsa a többinek, lehet-e más a legfőbbnek?

Izráel szentje a pogányok kezébe adatik. És saját népének kegyes és vallásos vezetői: írástudók, farizeusok és papok adják a pogányok kezébe. Pogány bíró és pogány marta-lóc és pogány hóhér kezébe. Van-e ennél szörnyűbb tragédia az emberiség történetében? Az övéi közé jöve, de az övéi nemcsak hogy nem fogadták be, hanem a pogányok kezébe halálra adták.

Megcsúfoltatik: királyi ruhába öltöztetik, jogart adnak a kezébe, töviskoronát a fejére, s a megkötdözött fogollyal minden csúfságot véghezvisznek. Meggyaláztatik: mert a szentet és ártatlant mint Istent gyalázó gonosztevőt bitófán való halálra ítélik. Megköpdösetik. Ezt szóról szóra kell értenünk. A söpredék az íránta való teljes undorát azzal fejezte ki, hogy beleköpdött az arcába, ráköpdött a ruhájára. Utált és emberektől megvetett lett. Az emberiség történetében nincsen feljegyzés arról, hogy ezt bárkivel is megtették.

És erre a sok gyalázatra jön a leggyalázatosabb halál: a kereszt. Úgy végezték ki, mint a legutolsó rabszolgát, akinek semmi joga nincsen kora társadalmában. A zsidók törvénye szerint a kereszthalál: átkos halál, mert átkozott minden, aki fán függ. A pogány törvény szerint nem szabad ember, hanem rabszolga az, akit fölfeszítenek.

Krisztus ezt a mérhetetlen sok szenvedést, megaláztatást és a halált türelemmel elszenvetve, mert tudta, Isten Igéjéből tudta, hogy mindennek így kell lennie. Így jövendölték meg a próféták. Milyen erő volt benne, hogy mindezzel tudatosan, hitének tudatosságával szembenézzen és szembemenjen. Minderre a tizenkét apostolt előre fölkeszítette.

Az ő cselekvése csak a szenvedés és halál után következik, és erről csupán egyetlen szót ejt az Írás: feltámad! A szenvedés eléri a csúcst a kereszthalálban. De ezzel nincsen vége az útnak. Jön az ő cselekvése: feltámad!

II.

Nem csodálkozhatunk azon, hogy mindebből az apostolok semmit sem értettek meg. Az apostolok, Krisztus legkiválóbb tanítványai, akik immár három éve állandóan vele vannak, akik jól ismerték az ószövetségi próféták Messiásról szóló jövendőléseit, mindebből semmit, szóról szóra semmit sem értettek meg. Egyáltalán semmit! Milyen őszintén megírja ezt is az Írás. Az ószövetségi Írásnak Krisztusra vonatkozó jövendőléseiből semmit sem értettek meg az apostolok. Vajon miért nem értettek meg mindebből semmit sem?

Hát mi mit értettünk meg mindebből? Miért nem értjük meg mi sem mindazt, amit Krisztus az ószövetségi jövendőlések alapján önmagáról mondott? A magunk mai meg nem értéséből értjük meg az egykori apostolok meg nem értését.

Először azért nem értették meg ők és nem értjük meg mi sem mindazt, amit Krisztusról az Írás megjövendölt, mert az java részében szenvedésről és halálról szól. Mi nem szeretünk szenvedésről és halálról hallani. Van elég szenvedés és halál a valóságban, a tények világában. Ne essék hát róluk szó legalább a vallásban, a templomban, a Krisztushoz való menekülésünk közben. Legalább itt feledjük el, hogy van szenvedés és halál. Az ellenség elől menekülő strucc, amikor már semmi reménye sincs a szabadulásra, bedugja a fejét a homokba, hogy ne lássa az ellenségét, mert ha nem látja – így gondolja –, akkor az nem is létezik. Krisztus nem feledteti el, hogy van szenvedés és halál, de nem úgy akar tőlük megszabadítani, hogy elfeledteti őket, hanem tud segíteni rajtuk. Ezt pedig csakis akkor tehetjük meg, ha vele együtt nézünk szembe a szenvedéssel és halállal, úgy, ahogyan ő éppen az Isten Igéjének az önmagára való vonatkoztatása által szembenézett vele, felkészült rá. Akár tagadjuk, akár elismerjük: van szenvedés és halál. Krisztus pedig azért jött, azért szenvedett, halt meg és támadott föl, hogy a magunk jelen szenvedései között, halálunk előtt e két ősi ellenséggel szemben győzelmes erőt adjon nekünk. De csak azoknak, akik megértik az ő szenvedéseit és halálát.

Másodszor azért nem értették meg az apostolok a Krisztus szenvedéseit, mert azok méltatlanok voltak. Mi semmi ellen sem tiltakozunk úgy, mint a méltatlanság, a jogtalanság ellen. Számunkra éppen úgy, mint egykor a zsidóknak és a görögöknek: a Krisztus méltatlan szenvedése és halála botránkozás és bolondság volt. Mi Istent is úgy képzeljük el, mint egy jól képzett jogászt, igazságos bírót, a vásárlókat hiteles mérleggel és válogatott áruval kiszolgáló kereskedőt. Az igazságtalanságon megbotránkozunk, az igazságot tiszteljük, de nem ismerjük a harmadik világrendet: a kegyelem rendjét. Sem az apostolok, sem mi nem ismerjük Isten hatalmát, amellyel a rosszból jót hoz ki, amellyel az átkot áldás forrásává teszi. Éppen itt van az új, az egészen új, de a próféták által régen megjövendölt ősi igazság: Isten képes arra, hogy a legnagyobb emberi becs-

telenséget a legnagyobb áldás forrásává tegye: Krisztus méltatlan szenvedése számunkra a legnagyobb vigasztalás a magunk súlyos szenvedései között, halála a mi bűneink igazságos büntetésének elszenvedése helyettünk. Megérteni a Krisztus szavait ezt jelenti. Jézus vigasztalást és bűnbocsánatot ad szenvedése és halála által.

Harmadszor azért nem értették meg az apostolok Krisztus szavait és nem értjük meg mi sem, mert nem hallgatták végig mindazt, amit Krisztus mondott. Mert ő nem csak a méltatlan szenvedéseiről és becstelen haláláról beszélt. A két sötét szót: a szenvedés és halál szavakat feloldotta a harmadik: feltámadok! Az embernek annyira csak a rosszra van a füle és szeme beállítva, hogy a rosszak után a jót sem meg nem hallja, sem meg nem látja. Tegyen erről bárki kísérletet családi vagy baráti beszélgetés közben. Mennyi szó a rosszról! És bárki bármi rosszat mond, mind elhiszük. A jóra pedig még oda sem figyelünk. Pedig nemcsak rossz van, hanem jó is. Ezt meg kell végre tanulnunk. Igen, Krisztusnak méltatlanul szenvednie kell, meg is kell halnia. Ez igaz, de nem csak ennyi igaz: harmadnapra feltámad. És ez is igaz! És ez az igazság új fénybe állítja a szenvedést és a halált. Nem a szenvedés és a halál az utolsó szó, hanem a feltámadás, a győzelmes élet, az újrakezdés. Krisztus nem arra hívta el az apostolokat és hívott el bennünket, hogy szüntelenül csak a szenvedésről és halálról beszéljünk, hanem arra, hogy az ő feltámadásának, a feltámadásában adott új életnek legyünk a tanúbizonyságai. Mít ér egy zenedarabból csak a tragikus feszüléseket árasztó részeket hallgatni meg és a feszülést feloldó finálé meghallgatása előtt hazamenni. Mít ér az apostoli hitvallást csak addig mondani: szálla alá poklokra, és nem vallani tovább: harmadnapon halottaiból feltámad, felméne mennyekbe és ül az Atya Istennek jobbján. Pedig mi rendszerint csak a szenvedés, halálán át érezzük egynek magunkat Krisztussal, de nem a feltámadásában és az általa szerzett új életben is. Ez pedig nincs így jól. És ezért sem értjük meg őt.

Az Írás szerint az apostolok azért nem értették meg Krisztus szavait, a mondottakat azért nem fogták fel, mert e beszéd el vala előlük rejtve. Még nem értették meg. De később megértették. Megértették a Krisztus halála és feltámadása, mennybemenetele és a Szentlélek elküldése után. Annyira megértették, hogy semmi másról és senki másról nem akartak tudni, csak a Krisztus keresztyéről, haláláról és feltámadásáról. Egy bizonyos, hogy ember magamagától el nem juthat mindennek a megértésére. Isten azonban lehetőségessé teszi a megértést a mi számunkra is. Hirdetteti Krisztus szenvedését, halálát és feltámadását. Most ebben az órában is. És ma is adja és nekünk is adja a Szentlelkét, hogy annak bizonyágtétele alapján mindezt megértjük, megértjük és elfogadjuk.

III.

Lényegében tehát mit is kell nekünk, mai embereknek megértenünk?

Mindaz, ami Krisztussal történik, nem őérette, hanem miérettünk történik. Sem az ő életét, sem a magunk életét önmagában és önmagából megérteni nem lehet. Pedig mi ezt szeretnők. Remélem, rájöttünk arra, hogy ez teljességgel lehetetlen. Nem én vagyok a mindenség közepe. Ez a világ sohasem fog olyanná alakulni, hogy engemet kiszolgáljon és minden kívánságomat teljesítse.

Egy kis nyelvtant kellene tanulnunk, de fordított sorrendben. Nem én, te, ő, hanem valahogy így: Ő, az Úr, te, a másik ember és én, én magam. Első személy Isten, ő őfelsége, a második személy te, a másik ember. A harmadik személy pedig vagyok én. Magamat belőle és a másik emberből értem meg. Isten Krisztust nem önmagáért, hanem a másik emberért vitte át szenvedés, halál és feltámadás. Mindarra, ami vele történt, nem neki, hanem nekünk volt és van szükségünk. Ő ezt tudja, és ezért vállalta el a méltatlan szenvedést, gyalázatos halált, és támadott fel.

Az ő szenvedése: az én vigasztalásom. Mindenekben megkísértetett hozzánk hasonlóan, kivéve a bűnt. Még a poklok mélységét, az Istentől való elvettetés rettenetes kínjait is elhordozta, hogy amikor én szenvedek, én vagyok a pokolban, a lét és nemlét irtózatossá válásútján, akkor is bizalommal fordulhassak felé, mert ő ismeri az én nyomorúságomat, részt tud venni benne és tud rajtam segíteni. Joggal panaszozzuk: senki sem ért meg bennünket, igen, mert senki sem tudja magáévá tenni éppen az én szenvedéseimet. De Krisztus igen. Csak forduljunk hozzá vigasztalásért és segítségért.

Az ő halála önmagában értelmetlen, bolondság és botránkozás. De hozzám való viszonyában Isten Igéjének a fényében, a Szentlélek bizonyásgtétele szerint azt jelenti, hogy minden bűnöm minden igazságos büntetését Isten színe előtt helyettem kiállotta. Én már nem vagyok eljárás és büntetés súlya alatt vergődő bűnös. A büntetésem megtörtént, Krisztus helyettem kiállotta, én kegyelmet nyertem és szabad vagyok. Az ő halálában megtörtént az én minden bűnöm büntetése, eltöröltetett az ellenem szóló törvény. Én nem elítélt bűnös vagyok, hanem Istennek kegyelmet nyert, visszafogadott gyermeke.

Hasonlóképpen a feltámadásának sem öbenne, hanem mibennünk van az értelme és célja. Halálával legyőzte a bűnt, elvette Isten ítéletét, feltámadásával meggyőzte a halált és számunkra örök életet szerzett. Mi azt mondjuk: halál ellen nincs orvosság. Az Írás azt hirdeti, hogy Krisztus a feltámadásával meggyőzte a halált, hogy elvegye a mi halálunkból is a fullánkot és szívünket betöltse az örök élet reménységével.

Ez az ő szenvedésének, halálának és feltámadásának az értelme. Milyen jó, hogy mi mindezt jobban megérthetjük, mint az egykori apostolok, akiket annyiszor szoktunk irigyelni azért, hogy olyan közel voltak Krisztushoz. Közel voltak hozzá, de mégsem értették!

Ma Krisztusnak egy kiváltképpen való ajándéka kerül szétoztásra a gyülekezetben. Meg van terítve az Úr Jézus Krisztus asztala. Ma egy hete ő hívott meg vendégekül. Ma ő fogad bennünket, hogy vele vacsoráljunk. Ez a vacsora látható jelekkel és pecsétekkel ugyanazt ábrázolja, amit az igehirdetés mondott: Krisztus szenvedett, meghalt és feltámadott. Úgy viszonylik a prédikációhoz, mint a könyvhöz a térkép, mint a fizikai leírás-hoz a látható kísérlet. Kiváltképpen való ajándék, hogy megértsük azt, amit mondott magáról. Mert nemcsak halljuk, hanem látjuk is mindazt, ami vele történt, és bizonyosságot nyerünk arról, hogy valóban szenvedett, meghalt és feltámadott. Mégpedig olyan bizonyosan énérettem és miérettünk, amilyen bizonyosan a szemünkkel látjuk a kenyér megtörését és a pohár felemelését és eszünk a kenyérből és iszunk a pohárból.

Ismételjük a három szót: szenvedőnek vigasztalás, bűnösnek bocsánat, halálba mennőnek örök élet az ő szenvedésének, halálának és feltámadásának a java.

Ezt a három ajándékot adja az úrvacsorában is.

Nem csak azért adja, hogy én megvigasztalódjam, hanem azért, hogy megvigasztalódva másokat is vigasztalhassak. Hány szenvedő ember vár vigasztalást! De nem kap, mert én nem vigasztalom, nem tudom vigasztalni őt. Nem tudom vigasztalni, mert én is vigasztalanul szenvedő ember vagyok. Ezért menjek a Krisztus szenvedéseibe a magam és mások vigasztalására.

Nemcsak azért adja Krisztus a bűnbocsánatot, hogy az én terhelt lelkemet a bűnbánat és bűnbocsánat örömeiben felüdítse, feloldozza, hanem másokért is. Mennyi a meg nem bocsátott bűn! És a meg nem bocsátás miatt hogy nő a bűn bennünk és körülöttünk. Hányan várják a bűnbocsánatot. Csak akkor vihetem, ha magam is megnyertem azt Krisztustól.

Mennyi halál! Naponta néz be az ablakainkon. Mennyi félelem vele szemben. Azért akar Krisztus az úrvacsorában a magam örök élete felől megbizonyosítani, hogy vigasztalást tudjak vinni azoknak, akik a haláltól való félelem miatt nem tudnak igazán élni.

Krisztustól hozzám jön a vigasztalás, a bűnbocsánat és az örök élet, hogy tőlem másokhoz jusson, akik szűkölködnek e három nagy ajándék nélkül. Aki a maga életét be tudja állítani Krisztus és a másik ember közé, az megtalálja azt. És az meg is érti, és egyedül az érti meg, amit az apostolok akkor még nem értettek meg: miért kellett Krisztusnak szenvednie, meghalnia, feltámadnia. Ámen.

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

A népek Jézusa

Alapige: Márk 7,24–30

Bibliailvasás: Jelenések 22,2–7

Az a föld, ahova Jézus az evangélista tudósítása szerint eljut, mindennek nevezhető, csak éppen szent földnek nem. Tírusz és Szidón, a környékével együtt, Istentől elszakadt, tőle hitben és lélekben messze eső világ. Ide látogat el az Üdvözítő, és itt keres fel egy házat. Mert azt olvashatjuk, hogy bemegy egy ottani lakoshoz. Idejövetele mégsem marad titokban: egy kétségbeesett édesanya keresi fel a Názáretből érkezett profétát. Szíve fájdalma az, hogy leánya megzavarodott. Szép lelke összekuszálva, élete megnyomorítva. De csodák csodája: Jézust ez nem indítja meg. Jézus válasza elutasító: Nem a pogányokon, hanem Isten népének gyermekein, népem fiain kell segítenem! A szíro-föníciai asszony azonban egyszerűen nem engedi magát elutasítani. Azzal védekezik, hogy az asztalról lehulló morzsákból a kutyáknak is jut. Ezt a hitet és ezt az alázatot látva, Jézus nem tud elfordulni úgy ettől az asszonytól, hogy ne teljesítené kérését. „E beszédért, eredj el; az ördög kiment a te leányodból” – e szavakkal bocsátja el Jézus az idegen asszonyt. És az hazaérkezve, mindent úgy talált, amint a názáreti Jézus megmondta neki.

Egy páratlan gyógyítástörténet áll itt előttünk. Hagyományosan így szokták feliratozni: A pogány asszony hite vagy A kananeai asszony. Igen szerencsés címek ezek annak kifejezésére, hogy a hit kedvéssé tesz Krisztus előtt. Azonban ez a történet inkább arról beszél, hogy Jézus a pogányok, a népek megváltója is.

A mai történetnek legalább három olyan mozzanata van, amelyből kiviláglik az, hogy Jézus minden emberen könyörölni akar. Elsősorban onnan látjuk ezt, hogy az üdvözítő a pogányok vidékét keresi fel. Másodsorban onnan, hogy a szeretett Mester elejét kívánja venni annak, hogy csalódást okozzon azoknak, akikkel érintkezésbe kerül. Harmadszor pedig onnan, hogy Jézus meghallgatja az idegen asszony kérését.

Tírusz és Szidón környéke a mi világunk. Ez a mi világunk, ahova ellátogatott Jézus, az Isten Fia. A Bibliát olvasva felfedezzük, hogy a történelmi Kánaán északi peremvidékén is kívül eső városok ezek. A Bibliát olvasva fedezzük fel azt, hogy ez a világ úgy, ahogy ma van, nem az Isten akarata szerinti világ. Mert milyen az a világ, amely a teremtető Istennek megfelel? Olyan, hogy abban igazság, békesség és Szent Lélektől való öröm honol.

Ezért nagy dolog, hogy Jézus ide kívánczik. Épp ebbe a mi lecsúszott világunkba, ahol minden egyéb megtalálható az igazságon, a békességen és az örvendezésen kívül. Olyan földön jár az Üdvözítő, amelyet a hithű zsidók pogány földnek neveztek. Máté evangélista pogányok Galileájának tartja és nem ok nélkül.

Tírusz és Szidón nem zsidó, hanem föníciai város. Nem tudni, miért, de ezekkel a városokkal szemben a zsidókat minden korban valami megmagyarázhatatlan ellenszenv töltötte el. Tírusz és Szidón az istentelenségnek és a bálványimádásnak a központjai voltak. Innen valósággal szerteáradt az egy igaz Istenbe vetett hitet mételyező természetvallás. Mondhatjuk, hogy ezek voltak azok a kapuk, amelyeken át beömlött Izrael fiai közé az idegen istenek tisztelete.

Még Salamon királlyal kapcsolatosan sem mulasztják el a szent írók annak feljegyzését, hogy Szidónból hozott feleségei elfordították szívét Istenétől. Vagy más esetben,

amikor Salamon Tírusz királyának adományoz húsz galileai várost, akkor Hirám király lekicsinylően bánik Salamon ajándékával – mintha csak semmit sem kapott volna tőle.

– Hálátlan világ! – mondjuk ilyenkor, s eközben elfelejtjük, hogy Jézus Krisztus éppen az ilyen hálátlan emberek egybegyűjtéséért jött a földre. Jézus azt szeretné, hogy Tírusz és Szidón lakói is hazataláljanak az egy, igaz Isten házába.

A te életedben mi jelenti Szidónt? Mi jelképezi Tíruszt? Talán az Isten elleni lázadás? Talán az elégedetlenség? Talán a Krisztus beszéde iránti közöny? Esetleg az egyházzal való gúnyolódás? Vagy pedig a másik ember számodra ez a Tírusz és Szidón? A másik ember miatt nem tudsz hinni, imádkozni?! Jézus itt van, hogy megtudd: nem akar téged elhagyni. Nem akarja megengedni, hogy te továbbra is a szidóni vagy a tíruszi királyság polgára légy: ő azt akarja, hogy te az Isten országa polgára légy!

A következőkben röviden utalunk arra, hogy miért került be az evangélista elbeszélésebe ez a rövid megjegyzés, mely szerint Jézus minden feltűnés nélkül egy egyszerű otthonba vonult félre Fönícia földjén. Ez a visszafogottság Márk evangéliumában a Jézus sajátja. Jézus kerüli a feltűnést, a nyilvánosságot. Minden egyes esetben elejét veszi annak, hogy őt ünnepeljék – egy kivételtől, a jeruzsálemi bevonulástól eltekintve. Ennek a rejtőzködésnek megvan a mélyen meghúzódó oka: Jézus tudja azt, hogy küldetése a kereszten fog befejeződni. Ő nem akar senkit sem megbotránkoztatni azzal, hogy ünneptelt tanító létére szégyenletes halállal hal meg. A Mester nem akarja próbára tenni követőinek zsenge hitét. Hiszen lehetetlen lett volna elviselni azt, hogy az, aki mindenre képes, az, aki mindenki rokonszenvét bírja, úgy végezze, mint egy utolsó gonosztevő.

És még egy oka van annak, hogy Jézus ennyire visszahúzódik. Ő későbbre, a feltámadás napjára, de még inkább a pünkösd ünnepére tartogatja a nagy örömhír kikiáltását. Történetünk lejátszódásának idején Márk evangélista még nem akarja láttatni a dicsőséges Krisztust. Egyelőre el van rejtve a titok, hogy annak idején minden népek füle halatára nyilvánosságra kerüljön. Akkor majd napvilágra kerül az a föníciai történet is. Akkor majd mindenek dicsőítik azt, aki senkinek sem okozott csalódást.

Jézus Krisztus ma sem akarta azt, hogy bárki is csalódjék benne. Hogyan éri ezt el? Úgy, hogy nem ígér övéinek sokat itt a földön, ellenben mindent megígér a mennyben. A földi életre vonatkozóan felkészíti a szíveket az üldözésekre, a jogtalanságra, a kifosztottságra. A mennyei életre vonatkozóan azt mondja, hogy örök irgalmassággal egybegyűjti az övéit.

A Jézus Krisztus tanításában visszatérő gondolat az, hogy felkészíti az élet durvaságára, keménységére. Elmondja azt, hogy gyakran lesz részünk erőnk feletti próbatételben. Azonban azt is elmondja, hogy ő velünk jön mindenhova, ahova csak magunkkal hívjuk őt. Nincs az a számkivetés, nincs az a magányosság, nincs az az elhagyatottság, ahova ő ne tudna velünk jönni. Legyen ez a tudat számunkra megnyugvás és enyhülés forrása.

A történetet olvasva tanúi lehetünk egy megrázó párbeszédnek. Eleinte úgy tűnik, hogy Jézust nem indítja meg az asszony jajveszékése. Még az sem hatja meg, hogy leborul a lábai elé. Azt sem nézi, hogy pogányként fordul hozzá, aki tudvalevőleg a zsidók közül való. Ellenkezőleg, úgy tűnik, mintha kérlelhetetlen hangon utasítaná el a föníciai asszonyt: Engedd meg, hogy először a fiak elégíttessenek meg. Mert nem jó a fiak kenyerét elvenni és az ebeknek vetni. Ésszerű az, amit Jézus állít. Okos ember ugyanis sohasem veszi el gyermekeitől a kenyeret azért, hogy a kutyáit tartsa jól azzal. (Érdemes megjegyezni, hogy Jézus szándékosan mondott „ebet”, mert a szóhasználat szerint nem a házörzöt emlegeti, hanem a házban lábatlankodó kutyusokat.) Ezek szerint a Jézus küldetése kizárólag a választott népre irányul. Ebben a hasonlatban ők a fiak. Az ebek a pogányok, a többi népek.

Az asszony helybenhagyja, amit Jézus mond, de a következő pillanatban máris a beteg leánya felé fordítja a Krisztus szívét. Amikor belekezd válaszába, azt hinnénk, hogy Jézusnak sikerült „leszerelnie” ezt a pogány asszonyt. Úgy van, Uram! Ott van ebben a mondatban annak belátása, amit Jézus tulajdon népe nem látott meg, éspedig az, hogy ő a fiakhoz, a fiakért jött. Bizonyosak lehetünk abban, hogy Jézus már ezért a válaszáért sem fordult volna el ettől a szerencsétlen kérelmezőtől. Hiszen amennyi csalódást okozhatott neki népének vaksága, éppoly nagy örömet szerzett most ez az idegen.

Csakhogy ez a pogány asszony nem lenne édesanya, ha ennyivel beérné. Mondatát tovább fűzi: De hiszen az ebek is esznek az asztal alatt a gyermekek morzsalékaiból. Az asszony elismeri a gyermekek jogait, azok méltóságát, de azt is tudja, hogy nem csupán gyermekek élnek a házban, hanem gazda is. A gazda pedig annyit juttat az asztalra az ételből, hogy az ebeknek is jusson belőle! Az, aki a mennyből érkezett, ismeri ezt a gazdát. A Fiú ismeri az Atya túláradó szeretetét, amivel nemcsak a fiaikat táplálja, de a mező liliomait és az ég madarait is. Hogyne gondolna ez a mennyei Gazda a népekre is?! Hogyan mutatja meg szívét Jónásnak, amikor szemrehányóan ezt mondja neki: Te szánod a tőköt, amelyért nem fáradtál, és amelyet nem neveltél, amely egy éjjel támad és más éjjel elveszett: én pedig ne szánjam Ninivét, a nagy várost, amelyben több van tizenkét-szer tízezer embernél ... és barom is sok van?” (Jón 3,10–11)

A Fiú tudja, hogy küldetése a pogányok szabadítására is kiterjed. Azt is tudja, hogy őt nemsokára Pilátus elé állítják. A pogány Pilátus pedig jóváhagyja a „gyermekek”, a „fiak” által kimondott halálos ítéletet. Márk evangéliumának következő fejezetében Jézus nyilván megjövendöli szenvedését és halálát. Úgy beszél erről, mint aki tisztában van azzal, hogy csakis így tudja megtörni a gonosz hatalmát.

A következőkben pedig nyilvánvalóvá teszi azt, hogy ő valóban el tudja venni a kárhozatnak erejét. Az édesanya kérlelését hallva, drága ígéretet ad neki: E beszédért ereddj el, az ördög kiment a te lányodból. A történet ez után már csak annyit jegyez meg, hogy az asszony hazamenvén, meggyőződött arról, hogy Jézus valóban a Szabadító.

Szolgáljon ez a rövid befejezés a közöttünk levő kételkedők meggyőzésére: Isten Fia mindenki számára elhozta a mennyei Gazda személyválogatás nélküli szeretetét. Senki se tartsa magát annyira bűnösnek, annyira esélytelennek, hogy ne tudjon hinni. A mostani korban nemcsak ezt a gyógyítást látjuk, és nem csupán a nagypénteki keresztet látjuk, hanem látjuk a feltámadott Urat is; sőt látjuk a róla nagy erővel bizonyosságot tevő apostolokat is. Igen, mert a mennybe ment Fiú Vigasztalót küldött. A vigasztaló Szent Lélek pedig bizonyossá tesz bennünket az isteni szeretet felől: Az Istennek szerelme kitöltetett a mi szívéinkbe Szent Lélek által, aki adatott nekünk (Róm 5,5).

A golgotai áldozatra tekintve örömmel ismerhetjük fel, hogy Jézus nemcsak az igazakért halt meg, hanem a bűnösökért is! Szenvedni látjuk őt az elfogadottakért és a számkivetettekért, a közelvalókért és a távolvalókért, a zsidókért és a pogányokért egyaránt. A Jelenések könyvében megjelenő képen a megáldozott Bárány trónja alól az élet folyama árad. A folyó partján gyümölcsfák növekednek: levelei a pogányok gyógyítását szolgálják. Cselekedje a feltámadott Bárány hatalma, hogy mi is megszabadulhassunk mindentől, ami gonosz, mindentől, ami rontás. Ámen.

A II. parancsolat

Alapige: 2Mózes 20,4–6
Bibliailvasás: Ézsaiás 53,1–5

„Ne csinálj magadnak faragott képet és semmi hasonlót azokhoz...”

Időszerű még ez a parancsolat? A harmadik évezred küszöbén kezdhettünk még valamit egy olyan parancsolattal, amelyet Isten 3300 évvel ezelőtt adott az ő népének a pusztában, a Sínai-hegyen? Ránk is vonatkozik ez? Igen! Sőt, nagyon is időszerű. Téged és engem megszólít Isten, akik sokkal konkrétabb Istent szeretnénk magunknak, nem egy elvont, hanem egy érzékelhetőbb Istent. Mennyire vagyunk képesek komolyan venni egy olyan Istent, aki az érzékelt valóságon kívül van? Mi indít e sok kérdés feltevésére? Az őszinteség! Ne legyünk képmutatók, ne használjunk jelentőségét vesztett üres frázisokat. Legyünk becsületesek: hát nem jobban szeretnénk egy olyan Istent, akire ujjal mutathatnánk, akit a szemünkkel kísérhetnénk, akit a kezünkkel megragadhatnánk, aki elbűvölne minket, aki előtt valóságosan térdre borulhatnánk? Igen, szeretnénk egy olyan Istent, aki itt állna velünk szemben, akit meg lehetne szólítani, akitől tényleges segítséget lehetne várni. Egyszóval: olyan Istent szeretnénk, aki nem lélek és igazság, hanem akire rámutathatnánk és azt mondhatnánk: íme, ez a mi Istenünk!

Olyanok vagyunk, mint az a király, aki látni akarta Istent. Papjainak, bölcseinek megparancsolta, hogy mutassák meg neki Istent, különben a legszigorúbb büntetéssel számolhatnak. Amikor minden próbálkozás kudarcba fulladt, akkor egy pásztor a királyt a palota napos udvarába vezette, s azt mondta: „Nézz a Napba!” A napfénytől megvakított király dühösen kiáltott: „Azt akarod, hogy megvakuljak?” „De uram – mondta a pásztor –, a Nap csak egy az Isten teremtett dolgai között, csak halvány fény Isten dicsőségéhez, világosságához képest. Ha még a Napba sem tudsz belenézni, hogyan láthatnád Istent?”

Ez a mi bűnünk! Látni akarunk és nem hinni. Isten a II. parancsolatban éppen téged, a hit helyett érzékszerveidre támaszkodó embert szólít meg: „Ne csinálj magadnak faragott képet és semmi hasonlót azokhoz...” A pusztai vándorlás idején Izrael népének legégetőbb gondja az volt, hogy ki fogja őt tovább vezetni? Ez a kérdés lépten-nyomon a levegőben lógott. Útban hazafelé, a pusztában elemi erővel tört fel a kérdés: ki vezetett eddig és ki vezet ezután? Ezekre az életbevágó kérdésekre válaszol Isten a II. parancsolatban.

Sokan ártatlan cselekedetnek vélik a faragott kép készítését. De ezek a faragott képek nem egyszerű kedvtelésből, játékos szeszélyből, az alkotni vágyás belső ösztönéből születnek. Pontosán meghatározható súlyos gondok készítetik erre az embert, éppúgy, mint egykor a Sínai-hegy tövében. Ha az ember következő lépése a bizonytalanságba, az ismeretlenségbe vezet, akkor azonnal jelentkezik a kísértés, hogy faragott képet vagy valami hozzá hasonlót készítsen magának, hogy szemmel látható, kézzel tapintható istenként az vezesse őt.

Isten Izrael népének szemmel látható jeleket adott: nappal felhőoszlopot és éjszaka tűzoszlopot, miközben maga Isten láthatatlan maradt. Sőt látható vezért is adott az ő népének, Mózeset. Viszont Mózes néha eltűnt a szent sátorban, talán órákig is ott maradt. Vajon mit csinál ott Mózes? Imádkozik vagy tanácsot kér Istentől, hogy mit tegyen és merre vezesse a népet? Valami baj van? Egyébként is honnan lehet tudni azt, hogy Mózes Istennel beszél? Hogyan tovább? Merre? Egy biztos: azt mondhatta a nép, sokkal jobb és szebb volt Egyiptomban, mint itt a pusztában a nehézségek között. Ez a veszé-

lyes, gondokkal és kérdésekkel teli válsághelyzet a miénk is. Ez pedig igazi melegágya annak a gondolatnak, hogy az ember magának faragott képet csináljon, vagy hozzá hasonlít, hogy látható istenként az vezesse őt, az járjon előtte, akiben nem kell hinni, hanem akit látni lehet. Legyen látható istenünk, és az vezessem – törhetett fel elemi erővel a bűnös kívánság ott és akkor, és törhet fel itt és most. Tudod, mit üzen Isten a II. parancsolatban? Azt, hogy hinni kell és nem látni!

Csak hát mi olyanok vagyunk, mint Izráel népe: látni is szeretnénk, nem csak hinni. Olyan vezető kell nekünk, aki kezességet átvállal, aki kockázatmentesen vezet és célba juttat. Útközben nem hinni akarunk, hanem tudni, látni, biztosra menni, csomagjainkkal együtt megérkezni. Ugye milyen veszedelembé sodor ez a biztonság utáni vágyakozás?

Amikor Mózes felmegy a hegyre és az őt eltakaró felhők között marad negyven nap és éjjel, akkor valami szörnyű kétely lesz úrrá a népen: Mózes biztos meghalt, vezér nélkül maradtunk! Most hogyan tovább? Ki vezessen? Menjünk vissza Egyiptomba? Folytassuk az utat az Ígélet földje felé? És ekkor bekövetkezik a tragédia: Izráel népe arra kényszeríti Áront, hogy öntsön neki aranyborjút. Ez legyen az istenünk és vezérünk – mondják Áronnak –, ez járjon előttünk! Mi nem hinni akarunk, mi biztosra akarunk menni. Nem kell nekünk a láthatatlan Isten! Jobb a látható bálvány.

Amikor Mózes lejön a hegyről és látja az istenkáromlást, így kiált: „Uram, ez a nép nagy bűnt követett el, mert aranyból csinált magának isteneket. De most bocsásd meg bűnüket, ha pedig nem, törölj ki engem a te könyvedből, melyet írtál.” Mózes tudja, hogy ez a vég és nincs tovább. Te tudod ezt? Ezért imádkozik Mózes így: „bocsásd meg bűnüket”. Mózes újból megtapasztalja Isten kegyelmét. A bűnököt megbocsátó Isten másodszer is adja a törvényt két tábláján. De még ennél is többre kész. Mózes újabb imádságára: „Ha kedvet találtam a te szemeid előtt, mutasd meg nekem a te utadat. Ha a te orcád nem jár velünk, ne vigy ki minket innen.” Isten így válaszol: „Megteszem ez is, amit kívántál.” Isten megbocsát és még ezek után láthatatlan vezérként is hajlandó vezetni az ő népét az egész úton.

Ránk, látható vezérért sóvárgó gyermekeire tekintett Isten, és adta az ő szent Fiát látható vezérként. Krisztusban emberré, láthatóvá lett Isten. Ő Isten képe, mely nem ecset és véső nyomán ábrázolódik ki, hanem a szívemben és az elmémben. Róla szól az ének: „Ó, Krisztusfő, te zúzott, te véres szenvedő, te töviskoszorúzott, kigúnyolt drága fő.” És ez a látható vezető tetszett nekünk? Nem! Mert ő olyan úton járt, amely nem sok jót ígért, idegen utat, szent utat, a keresztfá útját. Bűneinkért meghalt, érdeméért megbocsátott nekünk Isten, akik a II. parancsolatot nem vesszük komolyan. Isten az ő orcáját Krisztus által fordította felénk. Ezt a sebekkel, vérrel és töviskoronával fedett főt nem lehet eltakarni, akkor is látható marad, ha láthatatlanná akarjuk tenni.

1917-ben, amikor Oroszországban elkezdődött a keresztyének üldözése, még minden tanteremben ott függött a kereszttel rajta Krisztus teste. Rövidesen eltávolították ezeket, a tantermek évszázadok óta először kereszttel maradtak. De mert a kereszttel hosszú időn át ott függött a tanterem falán, amikor leszedték őket, ott maradt a körvonala. Elvitték a kereszttel, összetörték, láthatatlanná tették, s mégis ott maradt, míg újra nem meszelték. A láthatatlan Isten így tette magát láthatóvá. A Jézus testét a kereszttel együtt összetörhették, de a nyomát, a kép negatívját sokáig, néhol évtizedekig nézték. Beszédes jele maradt a láthatatlan Isten szeretetének. A kereszttel akár a lelkebben, akár a körvonalaiban a tanterem falán arra emlékeztet, hogy Isten nagypénteken a kárpitot széttépte, hogy láthatóvá legyen a szentek szentje. Isten látható képe Jézus. Ő mondja: „Aki látott engem, látta az Atyát.” Így vezet Isten téged az élet pusztaságában, a halál völgyében. De ez a látható vezér sem alkuszik a hit tekintetében. Benne is hinni kell,

bármekkora vakmerőség legyen is ez. A benne való hit alól nem old fel, nem mentesít senkit.

A féltőn szerető Isten nagyon szeret téged, de nem a mi beteges féltékenységünkkel együtt. Ahol igaz szeretet van, ott egészséges féltékenység is van, A Szentírás Isten és az ő gyermekeinek kapcsolatát a házasságokhoz hasonlítja. De akinek idegen istenei vannak, az olyan, mint az a férj, akinek pénztárcájában vagy levéltáskájában egy idegen nő fényképe lapul. Ez hűtlenség. A Szentírás tanítása szerint a bálványimádás paráznaság. Isten hűséget vár tőled. Ő is hűséges volt hozzád az ő szent Fiában, aki meghalt érted a keresztfán. Hogy célba érh, hogy igaz vezetőd legyen, Isten az ő egyszülött Fiát áldozta fel érted. Tudod, mit vár tőled cserében Isten? Azt, hogy rábízd magad az ő vezetésére, hogy ne hallgass az idegen istenek csábító szavára.

A hitetlenséget Isten nem hagyja büntetés nélkül: „megbüntettem az Atyák vétkét a fiakban harmad- és negyedízigen, akik engem gyűlölnék”. A bálványimádásnak, az istentelen hűtlenségnek súlyos társadalmi következményei vannak. Az atyák hűtlensége miatt a fiak szenvednek, azok családjai, nemzedékek és népek. Az utódoknak meg kell tapasztalniuk, hogy Istent nem lehet büntetlenül megcsúfolni.

Aki pedig azt gondolja, hogy Istennek ez az utolsó szava és itt örökre elhallgat, mélyen téved. Isten így folytatja: „de irgalmasságot cselekszem ezerízigen azokkal, akik engem szeretnek” E szavak fénye szinte mennyei fénybe helyezi a második parancsolatot. A kegyelmes Isten szól itt hozzánk, aki nagyon szigorú. De ez a szigor nem változtat az ő irgalmasságán. Figyeltétek? Csak harmad- és negyedízigen bünteti azokat, akik őt gyűlölik, de ezerízigen irgalmas azokhoz, akik őt szeretik és az ő parancsolatait megtartják. Ennyivel nagyobb Isten kegyelme az ő haragjánál. Isten neked is azt mondja, hogy ezerízigen. Ezért ne félj! Indulj bátran és bizakodva életed pusztájában a holnapod felé, az ígéret mennyei földje felé. Ámen.

Geréb Zsolt

A kereső Isten

Alapige: Lukács 15,1-7

Bibliolvasás: Zsoltárok 23,1-6

Jézus jövetele mindig eseményszámba ment egy közösség életében. Személyében az emberek Isten prófétáját, követét látták, a tanítványok pedig úgy tekintettek rá, mint a megígért Messiásra. Ezért minden tette, minden mondása különös jelentőséggel bírt.

A Jeruzsálem felé vezető úton egy faluba érkezett, ahol hamar híre ment megjelenésének. Tanítványaival egy gazdához tért be, ahol a szokásos üdvözlés és tisztálkodás után helyet kínáltak a vendéget az udvaron elhelyezett asztaluk mellett. Lukács, a történet elbeszélője nem nevezi meg a házigazda nevét; csak arról számol be, hogy a falubeliek közül sokan igyekeztek Jézushoz, hogy hallgassák őt. Főleg a vámszedők és a bűnösök közeledését tartotta rendkívülinek, ezért elsősorban erről tesz említést leírásában. Jézus kortársai szemében a vámszedők, a paráznák, a pásztorok az idegenek csoportjához tartoztak, ezért úgy tekintettek rájuk mint bűnösökre, mint olyan honfitársakra, akik nem vehetnek részt az igazak összejövetelein, mert jelenlétük ellentmond a törvény előírásainak. Ezért nem vállalták velük sem az istentiszteletet, sem a társadalmi közösséget.

De íme, Jézus nem így gondolkodik! Ő nem emel kifogást ellenük, nem utasítja el őket, hanem leülteti asztalához, és együtt eszik velük. Neki más véleménye volt a tiszta és a tisztátalan, a szent és a profán kérdéséről. Szerinte Isten minden gyermeke méltó az Atya közösségére. E sajátos vélekedésén azonban sokan megütköztek a faluban lakó

farizeusok és írástudók közül, akik a kapun kívül, a kerítés mögül figyelték az eseményeket. Nemtetszésüket hangos szóval is kifejezték, zúgolódtak amiatt, hogy Jézus bűnösök társaságában eszik.

A Szentírás bizonyossága szerint az asztalközösség különös jelentőséggel bírt a bibliai ember szemében. Mindig úgy tekintettek rá, mint Isten eljövendő országának az előképére, ahol az üdvözültek együtt örvendeznek a mennyei hajlék polgáraival. Jézus földi cselekedete tehát előremutatott, egy olyan idő eljövételét hirdette, melyet mindnyájan vártak. Ez a kép azonban nem illett bele a farizeusok váradalmába. Véleményük szerint a bűnösöknek nincs helye az igazak, az üdvözültek asztalánál. Vajon helyesen ítélezték-e, helyesen gondolkoztak-e a bűnösök befogadásáról? Vajon nem az lett volna-e a helyesebb, ha ők is együtt örvendeznek Jézussal az elvesztettek megtérésén?

Jézus nem feddi meg a zúgolódó farizeusokat és írástudókat. Méltatlankodásukra, suttogásukra hangos szóval, világos beszéddel válaszol. Egy példázatot mond el, mely által értésükre akarja adni partnereinek, hogy ők nemcsak szemléltői az előttük lejátszódó eseményeknek, hanem ugyanakkor a személyes résztvevői is. Ezért nem ülhetnek be az ítélőbírák székébe. Amikor Jézus vállalja az asztalközösséget a vámszedőkkel és a bűnösökkel, akkor tulajdonképpen az ő sorsuk, az ő üdvösségük is kockán forog. Ők anélkül ítélezték, hogy ismernék azt az igazságot, hogy az előttük lejátszódó jelenetben az ő vigasztalásuk és az üdvösségre néző bizonyosságuk ölt látható formát.

Jézus tehát nem megbotránkoztatni akarja viselkedésével a farizeusokat, hanem azt szeretné, ha felállnának a bírói székéből és belépnének abba a történetbe, mely Isten irgalmáról szól. A názáreti Mester azt kívánja nekik megmutatni, hogy ez a történet az ő történetük. Ezért akarja bevonni őket az elbeszélésbe, amikor azt mondja: „Melyik ember az közületek.” Más szóval kifejezve: „Értsétek meg, hogy ti is benne vagytok a játékban, mégpedig mindkét lábatokkal.”

Amikor Jézus jelen van közöttünk, akkor nem mondhatjuk, hogy az egyik oldalon az én üdvösségemről, a másik oldalon a mások megtartásáról vagy elkárkozásáról van szó. Hiszen amikor Jézus megjelenik közöttünk, mi mindnyájan érintve vagyunk személy szerint ugyanúgy, ahogy egész emberi közösségünk is. Ha pedig ítéletet mondunk mások felett, elsősorban magunk felett mondunk ítéletet.

E példázat lendületes bevezetése egy másik igazságot is magában rejt. A példázatban szereplő gazdaember nem más, mint Isten, aki Jézus személye és szolgálata által jelenik meg a galileai vámszedők és írástudók között. Jézus célja tehát világos, ő azt akarja, hogy Isten személyéről, hozzánk való viszonyáról szóljon nekünk, feltárja előttünk theologiai, azaz Istenről szóló tanítását. A bibliaolvasó ember tudja, hogy amikor a Mester a mennyei Atyáról kívánt beszélni hallgatóinak, kénytelen volt példázatok által szólni, mindig összehasonlítva Isten személyét egy emberi teremtmény cselekvésével; ily módon beszélt a magvetőről, egy gazdáról, egy szegény asszonyról, egy apáról, akinek két fia volt, egy korán lefekvő barátról, egy bíróról, aki sem Istentől, sem az emberektől nem félt. Természetesen úgy mondta el a példázatokot, hogy azokat ne lehessen szolgálai módon lemásolni; ezért fűzött azokhoz még egy-két ilyen szót: „Ha ti emberek tudtok jót cselekedni, mennyivel inkább a ti mennyei Atyátok” (Lk 11,13). Elrejtett vagy kimondott formában Jézus minden példázata egyfajta képet rajzol Istenről, olyant, amelyek a tanítása fényében érthetővé válik.

Milyen érdekes. Az a kép, melyet Jézus vetít elénk Istenről, egyre jobban hasonlít az ember vonásaihoz. Természetesen mindig ott találjuk ezt a megjegyzést: „mennyivel inkább a ti mennyei Atyátok”. Íme az Isten személyéről megrajzolt bibliai kép. Felesleges hangsúlyozni, hogy ez a kép különbözik a farizeusok tanításában felvázolt Istenképtől, de egyben attól is, melyet mi hozunk magunkkal gyermekkorunkból. Mi emberek

soha nem úgy gondolunk Istenre, mint egy szántó-vető emberre vagy mint egy házigazdára. Be kell vallanunk, hogy a keresztyén teológusok sem figyeltek kellőképpen a példázatokban előttünk álló Isten-képre. Nem ismerték fel, hogy Jézus nem gyermekmeséket mond el a példázatokban, a parabolákban, hanem Isten országának a titkait kívánja feltárni azokban.

Mindenesetre a farizeusok nem gondoltak arra, hogy Isten őket utánozza azáltal, hogy hozzájuk hasonlóan megkeresi az elveszett jószágot. El sem tudták képzelni, hogy az, ami számukra természetes, Isten számára még természetesebb, és ez az, hogy nem hagyja elveszni a századik juhot.

Elménkkel nem fogták fel, hogy egy emberi jellemvonás isteni tulajdonság is lehet, mégpedig hatványozott mértékben. Ha tehát egy ember nem tud beletörődni egy bárány elvesztésébe, mennyivel kevésbé nyugszik bele Isten egy olyan ember elvesztésébe, aki az ő képmását viseli. Ebből is kitűnik, hogy milyen téves a közismert példázatnak a hagyományos címe: az elveszett juh története. Valójában a parabola nem a századik juhról, hanem a gazdáról, azaz Istenről szól.

A meglepő az, hogy egy olyan történetből, amelyik egyedül Istenről és az ő irgalmasságáról szól, mi igehirdetők egy lélektani regényt formáltunk, melynek a szokásos, ismert fonala a következő: „Volt egyszer egy szegény juh, amelyik igen engedetlen volt, és amelyik egyszer eltévelyedett a nyájától és elveszett egy mély árokban. A jószágos szívű gazda azonban utánament és megtalálta.” Ehhez társult az építő jellegű szándék, mely által a példázat az engedetlen juh történetévé vált, amely elnyeri méltó büntetését. Az elbeszélés rendjén az igehirdető hosszasan ecseteli azt az elesett helyzetet, melybe az elveszett ember került, ugyanakkor beszél arról a lelkiismeret-furdalásról, melyet a bűnös ember érez. A történet végén minden megoldódik, mert a gazdának igen jó szíve volt. Be kell vallanunk, hogy gyakran megsiratjuk a gyülekezetet az ilyen történetekkel. Ezt a magyarázási módot azonban nem lehet így folytatni. Hiszen a példázat nem az elveszett jószágról szól, hanem arról a gazdáról, akinek száz juha volt.

A történet szerint Jézus akkor azt mondta: Ha valakinek közületek száz juha van, bizonyára nem nyugszik bele abba, hogy csak 99 juhnak a tulajdonosa, a gazdája legyen. Amikor észreveszi, hogy hiányzik a századik jószág, elindul, és minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy megtalálja az elveszettet. Az az ember pedig, aki nem így cselekszik, aki nem tesz meg mindent, az méltatlanná válik arra, hogy száz juha legyen, vagy akár tíz, vagy csak egyetlenegy is. A tulajdonosi jog valóban azt állítja, hogy ami a tiétek, az valóban a tiétek. Tiköztetek és a juhok között van egy kapcsolat, melyet tulajdonviszonynak nevezünk. Aki pedig könnyelműen kezeli ezt a kapcsolatot, nem érdemli meg azt, hogy megtartsa, megőrizze azt, ami tulajdonában van.

Ha pedig ez így igaz az emberre nézve, mennyivel inkább igaz Istenre nézve. Hiszen az a kapcsolat, amely a teremtőt a teremtményeihez fűzi, ezerszer erősebb, mint a tulajdonos érzése. Isten minden embernél jobban törődik velünk, ezért soha nem nyugszik bele abba, hogy száz juh helyett csak 99-nek legyen a gazdája. Ő soha nem engedi, hogy ez a kapcsolat megszűnjék. Mert ha csak egy juha is veszne el, ha csak egy esetben szakadna el az összetartó kapocs, akkor megszűnne az ő isteni boldogsága, kialudna az ő isteni öröme, mivel mindig arra a juhra gondolna, amelyik hiányzik a nyájából. Az elveszett juh üres helye mindig a saját kudarcára emlékeztetné.

Kiélezve ezt a teológiai gondolatot, azt mondhatjuk, hogy az az Isten, aki beletörődik abba, hogy elszakadjon az az erős kötelék, melyet szeretetnek nevezünk, megszűnik önmaga lenni, hiszen Isten maga a szeretet. Isten azonban nem szűnik meg minket szeretni. Ezért hagyta el a mennyei hajlékot, ezért vándorol most földi utakon, ezért eszik most mindazokkal, akik eltévelyedtek. Ezért keresi őket mindaddig, amíg mindegyiket

megtalálja. Így őrzi meg a saját isteni lényét. Ha veszni hagyná az eltévedt juhokat, az ő isteni méltóságáról is lemondana.

A történet e fordulata megnyugtatón a farizeusokat. Mert ha elfogadjuk az elfogadhatatlant, vagyis azt a feltételezést, hogy a gazda azt mondja magának: „Ugyan kérem! Ha hiányzik is egy juh a nyájából, még mindig marad 99. Vessen magára az elveszett századik!” Ha ez igaz lenne, ez azt jelentené, hogy a gazda nem törődik egyetlen jószággal sem. Az ilyen ember holnap már csak 98-at számol az akolban, holnapután 97-et, és egy szép nap azt veszi észre, hogy üres a gazdasági udvar, hogy juhok nélkül maradt.

Gondolatban feltehetjük a kérdést, hogy milyen lenne az az ország, melyben Isten egyedül lakozik. Vajon lehetetlen-e ilyen abszurd esetet feltételezni? Hiszen ha Isten egyetlen emberről is lemond, akkor egy idő múlva pusztasággá változik az ő királysága, atyai szíve pedig teljesen közömbössé válna. Ez pedig azt jelentené, hogy mind az írástudók, mind a farizeusok kívül maradnak, ha Isten lemond egy vámszedőről.

Ha pedig Isten egyetlen embert is a maga sorsára hagy, ebből az következne, hogy elszakadt szeretetének, irgalmasságának tartókötele. Egy embernek a teljes elhagyása azt jelentené, hogy rés támadt a szeretet gátrendszerén, védőfalán, mely arra szolgál, hogy felfogja a veszedelem hullámain. Ha Isten egyetlen emberről is elfelejtkezne, ez azt jelentené, hogy megtagadta az Ember Fia áldozatát, a keresztes és a feltámadás eseményét.

Az elveszett juh üdvössége, az eltévedt ember megtérése jelenti az egyetlen biztosítékot arra nézve, hogy a Krisztus által megváltott emberek üdvösséget nyernek, hogy mi is üdvösséget nyerhetünk. Ámen.

Orbán János

Ekképpen cselekedjél!

Alapige: Lukács 10,30–37

Bibliáolvasás: Lukács 10,25–29

Vajon észrevettétek-e, hogy ebben a felolvasott Igében ott sűrűsödik a mi egész huszadik századunk? Meghallottátok-e Jézusnak éppen a mi huszadik századi emberünk számára szóló komoly felhívását?

Isten Igéje nem csupán évszázadokat, nem is évezredekkel ölel át, hanem az egész emberi történetet, a világ kezdetétől a világ végezetéig. Milyen semmi ebben a huszadik század! Milyen nagyvá lehetett volna, ha felfigyelt volna Jézus szavára. Beírhatta volna magát az örökkévalóság könyvébe. De talán még nem késő. Ha az egyik lator a kereszten, életének utolsó órájában tért meg, miért ne tehetné ezt meg a ma embere?

Amiről az Igében szó van, nem csupán egy régi, kétezer éves példázat, hanem nagyon időszerű, mai történet.

Miről, illetve kiről is van szó? Az emberről, aki sokféleképpen jelenik meg: mint kifosztott és jól helybenhagyott ember, mint láthatatlan, el- és megfoghatatlan rabló, mint nemzeti és vallási ellentéteket szító, de jó, hogy úgy is, mint a másikhoz, az embertársához odahajló felebarát.

Jézus azért mondatja el ezt az Igét ma is, hogy vegyük magunkra szent figyelmeztetését.

Egy ember megy vala alá Jeruzsálemből Jerikóba.

Egy ember. Egy a sok közül, de ember. Egyvalaki, aki az egyszerű ember mindennapi életét éli. Ez az átlagember, a hétköznapi ember a legtöbb. Te, én, mi valamennyien. Küszködik a mindennapi kenyér gondjaival, s közben a maga módján vallásos is, hiszen azért megy alá Jeruzsálemből – talán éppen a templomból – Jerikóba; az Istennel való

találkozás után a mindennapi élet zűrzavarába. Lehet, hogy éppen a mindennapi gondterhes küzdelembe szeretné a maga egyszerű módján beiktatni Istent. Talán éppen mint te, hiszen te is azért jössz a templomba. Jézus nem mondja meg, hogy milyen nemzeti-ségű. Mai kifejezéssel élve lehet magyar vagy román, albán vagy cigány. Ez nem számít. Éppen olyan ember, mint bárki más.

Ez az ember rablók kezébe esék, akik őt kifosztván és megsebesítvén, elmenének és otthagyták félholtan.

Ki ez? A megtámadott, a kifosztott, a félholtra vert ember. Úgy is mondhatnám: a huszadik század tönkretett embere. Nem tudjuk, hogy kik a rablók, de a bőrünkön érezzük mesterkedésük hatását. Merjük kimondani: rabló világban élünk és élünk! Elég, ha egy este megnézzük a televízióban a híreket. És sajnos nemcsak anyagilag, hanem erkölcsileg is kifosztottá lett a huszadik század embere. A huszadik század elrabolta az ember becsületét. Hol van ma az adott szó? Hol van ma a tisztesség? De van helyette egy általánosan lezüllesztett, szándékosan, lelkileg is kifosztott emberiség. Van egy félrevezetett ifjúság – az ifjúságnak elég nagy százalékát értve alatta –, amelyik erkölcsileg, lelkileg és fizikailag is egy félholtra vert ember képét mutatja.

Mi lesz veled, ember?

És akkor mintha lépéseket hallana a félholtra vert ember. Igen, nem képzelődik. Nagyot dobban a szíve, amikor megismeri, hogy egy pap közeledik az úton. De amilyen hirtelen felcsillant a remény, olyan hamar keserű kiábrándultsággá lett. A pap elkerülte. Utána a lévita is. Azzal szokták ezt magyarázni, hogy 3Móz 21 szerint számukra törvény volt az, hogy ne fertőztessék meg magukat a halottal. A látszat után ítélték. Nem közeledtek, nem hajoltak le hozzá. Az történt, amit így mond 2Kor 3,6: „a betű megöl”.

Érthető, hogy Jézus a papot és a lévitát szerepeltette, hiszen egy törvénytudó, tehát az ószövetségi törvényben jártas – mint amilyen – egy mai ügyvéd – tette fel Jézusnak a kísértő kérdést: ki az én felebarátom? A vallásosság képviselőit, a papokat állította előtérbe. Ezt szándékosan tette. Rá akart mutatni arra, hogy a papsággal az élen, az egész vallásos életnek át kell alakulnia egy őszinte, szívből fakadó, hitbeli magatartássá. Hányszor hangzott el a Jézus ajkáról az akkori egyházi vezetők ellen – nem csak a papok ellen –: „Jaj néktek, képmutató írástudók és farizeusok!” (Mt 23,13) Igen, az akkori jogászok – az egyházbiztosok – a papsággal karöltve fejtették ki Jézus-ellenes magatartásukat. A törvényeiket az Ige fölé emelték, és nem akarták elfogadni az Igét, a testté lett Igét, Jézus Krisztust. A Szentírás nagyon komolyan rámutat arra, hogy az ószövetségi papság ideje lejárt. Világosan utal erre a Zsid 7,11–12: „Ha tehát a lévitai papság által volna a tökéletesség (mert a nép ez alatt nyerte a törvényt), mi szükség tovább is mondogatni, hogy más pap támadjon a Melkisédek rendje szerint? Mert a papság megváltozásával szükségképpen megváltozik a törvény is.”

Éppen itt kell ügyelni arra, hogy különösen a huszadik században álltak elő és szaporodtak el gomba módra a szekták, melyek visszakanyarodtak az ószövetségi törvénykezéshez a maguk „farizeusaival és törvénytudóival”, akiknek egész tevékenységük Krisztus-ellenes. Amikor például azt állítják és terjesztik, hogy egyedül ők biztosítják az üdvösséget, ellenségeik Krisztusnak. Hányféle szekta! Számon sem lehet tartani őket. Egyesek éppen a felolvasott Igére hivatkozva fennhangon hirdetik: íme, maga Jézus is a papok ellen beszél. Nincs szükség papokra!

Pedig Jézus a papokért beszél. Szükség van a papságra, de egy más papságra, egy megváltozott papságra. Igen, egy olyan papságra, amelyiknek Jézus a főpapja, és amelyik nem ellensége Jézusnak – mint az akkori zsidó papság –, hanem szolgálja. Mert egyedül tőle, Jézustól lehet megtanulni az igazi felebaráti szeretetet. Tőle, aki nem hivatkozott a törvényre, hanem betöltötte azt. Így a törvénytől többet bíz papjaira; kikü-

szöböltni a vallási és nemzeti gyűlöletet úgy, hogy ne emeljünk korlátokat egymás közé, hanem ledöntve minden válaszfalat – ahogy ő tette –, emberként közeledjünk az emberhez.

Lehetsz-e te felebarát, ha elzárkózol a másiktól, ha elkerülöd és veszni hagyod embertársadat? A Biblia azt mondja: „Aki azért tudna jót cselekedni és nem cselekszi, bűne az annak” (Jak 4,17).

Abban az időben a zsidó és a samaritánus konok ellensége volt egymásnak. Nem véletlen, hogy Jézus a papsággal szemben a samaritánust állította be példázatába. Olvastam egy olyan magyarázatot – magam is hajlok feléje –, hogy Jézus egy akkor és ott valóban megtörtént és általánosan ismert eseményre utalt. Ha nem így történt volna, a zsidók rögtön arra hivatkoztak volna, hogy nincs is ilyen samaritánus.

Jézus is megtanít, hogy nem szabad általánosítani. Kérdezzük meg: itt és most minden ember ellensége a másik embernek? Próbáljuk meg egyénenként számba venni egymást. Ezt várja tőlünk Jézus. Az Igében: egy ember. De ha az ember – és te is az vagy –, akkor atyafi, mert „Nem egy Atyánk van-e mindnyájunknak?” (Mal 2,10a)

Miután a pap és a lévita elment, a szerencsétlen porban fetregő észrevette a samaritánust. Ha a pap és a lévita elkerülte, a samaritánustól nincs mit remélnie – gondolta. Isten sokszor küld olyant az életünkbe, akitől semmit sem várunk, s ezt azért teszi, hogy így mutassa meg irántunk való végtelen szeretetét.

A samaritánus nem kerülte ki a nyomorultat. Odaért, ahol az vala, és amikor azt látta, könyörületességre indula. Itt tulajdonképpen arról van szó, hogy „megsajnálta”. A pap és a lévita még csak meg se sajnálta. A samaritánusnak kezdett fájni a másik: a sebei, a kifosztottsága. Az már jó jel, ha nem vagy közömbös valaki iránt. De a sajnálkozás még nem elég. Baj, ha mi csak a sajnálkozásig jutunk el. Jézus ösztönöz: nem hagyhatod el, tenned kell érte valamit.

A samaritánus tett: „és hozzá járulván, bekötözé annak sebeit, olajat és bort töltvén azokba; és azt felhelyezvén az ő tulajdon barmára, vivé a vendégfogadó házba és gondját viselé neki. Mennyi összetört ember, mennyi seb, mennyi fájó lélek van ezen a világon! Menj hozzá – a másikhoz. Kötözd be a sebeit, simogasd meg, próbáld a fájalmát enyhíteni. Ezt jelenti a tölts olajat és bort. De azt is, hogy önzetlenül és érdektelenül hozz érte áldozatot. Mondj le a magadéról a másikért. Tégy meg mindent, hogy megmentsd, hogy visszahozd az életbe. Tedd a szamaradra, és te menj mellette. Vállald magadra a másik terhét. „Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét” (Gal 6,2).

A samaritánusnak ez az egész kész ráfizetés, mégis, mintha csodálatos befektetés lenne. Az Írás azt mondja: „ügyeljünk egymásra, a szeretetre és jó cselekedetekre való felbuzdulás végett” (Zsid 10,24). Így mutathatod meg Isten iránti szeretetedet.

Még mit tett a samaritánus? „Másnap pedig elmenőben két pénzt kivéven, adá a gazdának és monda néki: viselj gondot reá, és valamit ezen fölül reaköltesz, én, mikor viszatérek, megadom neked. Figyelmeztető itt megint, hogy az „adá a gazdának” szövegrész az eredeti szöveg szerint így hangzik: kidobta. Igen, úgy néz ki, hogy kidobott pénz, amit a másikra költesz, amivel a másikat megsegíted, mégis áldás lesz rajta. A két pénz pedig az a bizonyos második mérőföld, amire a törvény nem kötelez, de a szeretet egyenesen kényszerít.

Ezek után Jézus megkérdezte: „E három közül azért kit gondolsz, hogy felebarátja volt annak, aki a rablók kezébe esett?” A feleletet tőled várja, mint akkor a törvényutódótól.

Próbáljuk meg az elmondottakból levonni a tanulságot. Nem theologiai, nem vallásos vitákra van szükség, hanem a hit cselekedeteire. Az akkori papságra és a mindenko-

riéra – így a maira is, nevezzük prédikátornak vagy bármilyen vallási vezetőnek – vonatkozik a Jézus figyelmeztetése, hogy nem vallásos szertartásokat kell tartani, mint az újrakeresztelés, eledelektől való tartózkodás és egyebek, hanem szeretetszolgálatot kell végezni. Odahajolni a másikhöz, „meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomorúságukban” (Jak 1,27), ez az igazi istentisztelet. Ez elsősorban a papok, az egyházi vezetők feladata. Jézus nem arra utal, hogy papok ne legyenek, hanem hogy ilyen papok, ilyen egyházi vezetők legyenek.

A samaritánus magatartásával a gyülekezeti tagokat is figyelmezteti Jézus. Nincs hívő egyház, nincs hívő gyülekezet – ahogy egyesek magukat tartják –, hanem csak hívő ember. Legyetek hívő emberek. Csakis az ilyenek alkotnak krisztusi gyülekezetet, Krisztus szerinti egyházat. Felebarátok azok, akiknek megessik a szívük a másikon és megtesznek érte minden tőlük telhetőt: „éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam, és innom adtatok; jövevény voltam, és befogadtatok engem; mezítelen voltam, és megruháztatok; beteg voltam, és eljöttetek hozzám” (Mt 25,35–36). És akkor azt mondja az ilyeneknek: „Jertek, én Atyámnak áldottai, és örököljétek az országot, amely számotokra készített” (Mt 25,34), mert „amennyiben megcselekedtétek eggyel az én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtétek meg” (Mt 25,40).

Tehát: ereddj el, és te is akképpen cselekedjél! Ámen.

Szigethy Béla

USA

Az örömhír sürgős

Alapige: Máté 9,35–36; János 4,34–35

Bibliaviasás: Lukács 10,1–11.16–20

Gyakran hallottunk vagy mi magunk is hangoztattunk két mondást. Az egyik: „Ráérünk arra még!” Amikor nyilvánvaló, hogy valami jó dolgot meg kellene tenni vagy valami rossz dolgot abba kellene hagyni, a tétlenség, hanyagság vagy a megszokás halma ráül az emberre, a családra, az egyházra, a nemzetre, és azt mondatja: „Hej, ráérünk arra még!”

A másik gyakran hallható mondás ez: „Hadd hulljon a férgese.” Magyar vonatkozásban is és egyházi vonatkozásban is emberek, sőt tömegek lemorzsolódása, elvesztése idején sokszor vontak vállat és mondták vagy mondtuk: „Hadd hulljon a férgese!”

Az ilyen gondolkodással szemben mennyire másabb volt Jézus magatartása. Az ő tevékenységének egyik jellemzője a sürgősség és a gondoskodó törődés volt. Ő nem mondta, „ráérünk még; hadd hulljon a férgese”

Sürgősségének fő indítéka nem valami aggodalom volt Isten végleges győzelme felől. Jézus sohasem kételkedett abban, hogy végeredményben ezen a földön is akadálytalanul érvényesülni fog Isten akarata, vagyis hogy ez a föld is mennyország lesz előbb-utóbb. Ha ezt nem hitte volna, a mindennapi imádságba nem tette volna be ezt a mondatot: „Jöjjön el a te országod.” Munkája sürgősségének oka az az isteni szeretet volt, ami meg akarta váltani, menteni az embert a halálba vivő helytelen életfolytatástól, a szenvedéstől; meg akarta változtatni az embert, vissza akarta juttatni a bűnös embert az atyai hajlék békességes, biztonságos együttműködésébe.

Jézust az épp előtte álló embertársa nyomorúsága zavarta, és azt az embert rögtön meg akarta szabadítani a gyötrelmetől, bajából, zavarából, betegségétől, késedelem nélkül. Térj meg! Most! Kövess engem! A szeretet új parancsolatát adom neked. Változz

meg. Éljen Istennel. Engedd magad megváltoztatni, rögtön, hogy gyógyuljon meg az életed és légy boldog.

Mai textusunk abból a történetből van, amelyik Jézusnak a samáriai asszonnyal való beszélgetését írja le. Tudjuk, hogy a zsidók lebecsülték és idegen népek tekintették a samáriaiakat. Amikor Jézus a beszélgetés folytán látta a samáriai asszonyban az evangélium elfogadásának készségét, az újabb tápot adott sürgősségi érzetének ugyanúgy, mint amikor más alkalommal görögök kérték, hogy vele beszélhessenek. Íme, a népekben, minden népben megvan a vágy Isten megismerésére, az Atya lélekben és igazságban való imádására. Tehát nekik is ugyanúgy szükségük van erre az igaz Istenre, mint a zsidóknak. Vinni kell hozzájuk is a szeretet Istenének megváltó, gyógyító, megújító, vezető üzenetét. Minden nép olyan, mint az érett gabonaföld. Az egész világnak sürgősen szüksége van a gondviselő Atya megismerésére, a Mester által hozott örömeire, az evangéliumra. Az egész világ nyomorult és végpusztulásba rohan Isten nélkül; nem csak a zsidó, a magyar, a kanadai vagy az amerikai, hanem minden ember, nép és nemzet.

„Emeljétek fel szeméiteket”, lássátok túl saját vagy népetek nagynak tűnő, de valójában szűk keretein, és lássátok meg a „tájékokat”, ennek a földnek nem csak egy részét, „hogy már fehérek az aratásra”. Az egész világ „ki van készítve” arra, hogy gyökeres változáson menjen át. Az emberi önzés, beképzeltség és irgalmatlanság következtében minden zavaros, bizonytalan, nyomorult, kínos és halállal teljes. Diadalra kell az életet juttatni mindenütt, úgy, amint Isten akarja, amint Jézusban nyilván, láthatóan, érthetően kijelentette. Ezt az üzenetét el kell vinni sürgősen mindenkihez, mert a tájékok fehérek az aratásra.

Miért van az, hogy amit Jézus a „tájékokról” közel 2000 évvel ezelőtt mondott, az ma is szomorú tényként mered elénk? Az emberiség nagy része nincs-e ma is ugyanúgy „örömhír” nélkül, mint Jézus idejében?

Kína ezermillió népe, India 650 milliónyi tömege, Afrika négyszázmilliója, Észak-, Közép-, Dél-Amerika, Ázsia, Európa, Ausztrália többi százmilliói, összesen valami ötezer milliós embertömegei nem valóban „fehérek-e már az aratásra”, kikészítve gyökeres változásra? Valaki, valamilyen eszme meghódítja és használja ezeket az embermilliókat!

A történelem minden korszakában különböző ideológiák igyekeztek meghódítani a nemzedékek embereit. Isten Igéjét is hirdetni kell minden nemzedék minden emberének. Mindenkinek egyénileg kell Istenhez kapcsolódnia. A hitet, megváltást, Istennel összhangzó életet nem lehet a szülőktől örökölni, hanem az idősebbek, az érettebbek kell azt tanítsák az új nemzedéknek, az éretlenebbeknek. „Az pedig az örök élet – mondá Jézus (Jn 17,3) –, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” Mindenkit egyénileg kell megnyerni az Isten szeretetének. És ezt csak az Ige hirdetésével lehet elérni. Ez az oka a sürgősségnek! Avagy nem az isteni szeretet öröme az üzenete-e az a tényező, amelyiknek irányítása alá kell vennie az emberiség ezermilliói tömegeit?

A sürgősség fontosságát és jogosultságát mindenki megértheti, aki nyitott szemmel nézi az „ideológiai átképzés” gyors és mélyreható munkáját világszerte.

Az ember egész élete azon fordul meg, hogy milyen gondolatok uralkodnak az agyában és cselekedeteiben. Ezt pedig nemcsak a hajlamai, hanem a körülményei és neveltetése is meghatározzák. Vegyünk erre magyar példát, amit valószínűleg többen ismernek.

1963-ban, 74 éves korában meghalt dr. Sík Sándor, a magyarországi római katolikus egyház Piarista Rendjének a főnöke, a jeles vallási író, költő és szerkesztő. Ő és fiatalabb testvére, Endre, a jól ismert budapesti ügyvédnek, dr. Schick Józsefnek volt a fia,

aki az ottani zsidó egyházközség egyik vezető tagja volt. Anyjuk keresztyén asszony volt. „A két fiú még el sem végezte középiskoláit, amikor az időközben kikeresztelkedett édesapjuk, dr. Schick rendkívül súlyos anyagi helyzetbe került. A fiuk keresztyén anyja e helyzetben azt látta a legjobbnak, hogy Sándort, a legidősebb fiút kispapnak adja. Endrének az első világháború kitörésekor be kellett vonulnia, orosz fogságba került, és amikor kitört a bolsevik forradalom, Szibériában belesodródott a forradalmi harcokba és magyar nyelvű bolsevik lapot szerkesztett Tbilisziben.” A második világháború után a Magyarországot uralma alá hajtott kommunista kormány külügyminisztere lett.

Az istentagadó kommunizmus és Istennek az egyház útján hirdetett örömhíre közt folyó nagy ideológiai küzdelemben ugyanazoknak a szülőknek egyik fia a Krisztus keresztye hathatós bajnoka lett, míg a másik fia a sarló és kalapács kollektivizmusának vált a kemény, sokszor kegyetlen harcosává, mert az egyik az evangélium, a másik a történelmi materializmus tanítását fogadta el élete vezetőjéül. (Az Ember 1963. október 19-i száma.)

Szülőknek és nagyszülőknek meg kell érteniük, hogy gyermekeik és unokáik nevelését, életét milyen döntően befolyásolják a gondolatok, eszmék, ideológiák, körülmények és mozgalmak, amelyek hatásának ki vannak téve.

Jézus szavaival el lehet mondani, hogy a mai gyermekek és fiatalok is azok a „tájékok”, amelyek „már fehérek az aratásra”. Ki fogja learatni őket? A világ Megváltójának az egyháza-e? A szocializmus, a kommunizmus, a szekularizmus világiassága, az agnoszticizmus bizonytalansága vagy a mind hatalmasabban terjedő kábítószerkultusz? Ez rendkívül sürgető kérdés!

Valami 30 órán át hetente az iskolákban Isten ígéjére való tekintet nélkül tanítják a fiatalokat. Az Egyesült Államokban a rövid reggeli imádságot is kiküszöbölték az iskolából. Ugyanakkor nagyon sok szülő és nagyszülő a vasárnapi egyórás tanításra sem viszi el a gyermekeket a templomba, ahol Isten ígéjét tanulhatnak. Vagy pedig olyan „fontosabb” dolgokat helyeznek előtérbe, mint valami sportesemény, kirándulás, vendéglátás, vagy a „rossz” idő, vagy a „túl szép” idő, nem is beszélve valami „igen jó TV-programról”. Mindent fontosabbnak tekintenek Isten ígéjének a fiatalok életébe való beépítésénél, és nem veszik észre, hogy így őket az istentelenség, közömbösség, világiasság, kábítószerkultusz vagy a szexuális elferdülések lélekgyilkoló hatásainak szolgáltatják ki.

Egyidejűleg senki sem szolgálhat két úrnak. Az ember vagy Istent szolgálja, vagy ellene van. Gyermekek, ifjak, felnőttek, mi, az öregek is, állandóan „fehérek, érettek” vagyunk az aratásra. Mindennap mindenikünknek dönteni kell afelől, hogy az ember mit vagy kít fogad el aratójaként, minnek vagy kinek áll a szolgálatába.

Elég élesen megmutatja-e ez azt, hogy milyen sürgős hirdetni a Krisztus megváltó örömeit és elfogadva, annak engedelmeskedni? Mi keresztyének valóban hisszük-e és állítjuk-e azt, hogy Isten szeretetének, békéjének és igazságának hirdetése és alkalmazása az egyetlen út, amin meg lehet oldani a társadalmi igazságtalanság, a munkanélküliség, a túlszaporodás kérdéseit, a nemzetközi viták és együttélés kérdéseit, a káros szenvedélyektől és betegségektől való megszabadulás kérdéseit?

Amikor Jézus egy helyen hirdette az evangéliumot és meggyógyította a hozzá vitt betegeket, és ott kérték, hogy időzzék továbbra is közöttük, a tanítványainak sürgetőleg mondta: „Egyéb városoknak is hirdetnem kell nékem az Istennek országát; mert azért küldettem” (Lk 4,43). Fáradhatatlanul végezte sürgős munkáját, az embereknek bűneikből megszabadítását és új életbe indítását.

Amikor 1950-ben New York állam Buffalo városa magyar református gyülekezete meghívása nyomán odaköltöztünk, hamarosan találkoztunk dr. Fazakas Sándor refor-

mátus lelkésszel, aki a buffalói egyetemen fogorvosi oklevelet szerzett és akkor már fogorvosként működött. Gyülekezetünk tagjai, akik őt már sok éve ismerték, mosolyogva megkérdezték: „Ó, találkoztak dr. Fazakassal? Beszél már maguknak is a dohányzás ellen?” Nem, azon az első találkozón nem szólt arról, mert mi nem dohányoztunk. De már 1950-ben és azelőtt is annyira látta a dohányzás tüdőt, gégét, szívet, vérereket, az egész szervezetet romboló hatását, és annyira akarta embertársait megmenteni a rák, a szívbaj, az érbajok nyomorúságától, hogy „alkalmas és alkalmatlan időben” beszélt a dohányzás ellen. Sürgősnek tartotta ebben is a küldetését.

Hasonlóképpen, amikor lépten-nyomon tapasztaljuk a fiatalok irtózatossá méretű kábítószer-használatát, nem sürgősen fontos-e vinni hozzájuk Isten ígését, üzenetét? „Meg ne fertőztessétek a ti testeteknek templomát. Ti a Szentlélek temploma vagytok.” Ne tegyétek tönkre szervezeteteket, Isten nagyszerű ajándékát.

Ha dr. Fazakast vagy minket a bajok, betegségek, rombolások ilyen sürgős tevékenységre ösztönöznek, fokozott mértékben megértjük, hogy Jézust az önfeláldozó isteni szeretete mennyivel inkább sarkallta fáradhatatlan munkálkodásra. Ki nem állhatta sem a betegségeket, sem az ellenségeskedést, sem a csalást, lopást, szípolozást, paráznaságot, gyilkolást, elnyomást, családi zűrzavart, sem az emberi bűn más megnyilatkozásait. Meg akarta váltani a világot – és meg is váltotta keresztre feszítése útján, ami után sürgetőleg adta ki tanítványainak utolsó parancsát: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket... Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek” (Mt 28, 19–20). Ronald Reagentől az első felesége azért vált el, mert „Ronie mindig meg akarta váltani a világot”. Ezt nem tűrhette.

Isten ezt a világot Jézus által megváltotta, és ezt sürgősen tudomására kell hozni mindenkinek, hogy mint felszabadult, megváltozott ember és nemzet élje Isten szerint való szép életét.

Ma sokszor beszélnek Armageddonról, a népeknek olyan szörnyű végső harcáról, amiben elpusztul az emberiség, és erről nem csak mint lehetőségéről beszélnek, hanem mint kikerülhetetlen katasztrófáról.

De valójában a népek egymást megsemmisítő harca éppúgy nem kikerülhetetlen, mint ahogy Jeruzsálemnek sem kellett volna szükségképpen leromboltatnia Kr. u. 70-ben. Jézus azelőtt 40 évvel felajánlotta a zsidó népnek, „Jeruzsálemnek”, a helyes élet lehetőségét. Annyira sürgetően tette ezt, hogy a nép vezetőinek vak önféjűsége láttán sírt Jeruzsálem felett. Ha a korabeli zsidó vezetőség és nép hallgatott volna rá és magát a Jézus által hirdetett ige vezetésére bízta volna, nem következett volna be a rómaiakkal való összeütközés, Jeruzsálem ostroma és a zsidó nép közel kétezer esztendőn át húzódo szétszóratása és az arabokkal való mai baja.

Ugyanígy ma sem szükségképpen egy harmadik világháború, ami a mai rettenetes fegyverekkel valóban Armageddon, az emberi élet megsemmisítése lehetne. A hívő embereknek nem Armageddont kell várniuk, hanem sürgősen és kitartóan azért kell imádkozniuk és dolgozniuk, hogy az emberek és népek Istennel és egymással megbékélve együttműködjenek a szép és boldog élet formálásában. Ha csüggedő, borúlátó emberek azt mondják, hogy ez lehetetlen, nekünk hittel kell mondanunk és hirdetnünk, hogy „embereknél lehetetlen, de az Istennél minden lehetséges” Nem szabad csüggetegen letenni a fegyvert a rossz és gonosz előtt, a saját hibáink előtt sem, hanem érvényesíteni kell ezt a bibliai igazságot: „Álljatok ellene az ördögnek [minden helytelen gondolatnak és gonoszságnak], és elfut tőletek” (Jak 4,7).

Sürgős ezt megtenni! A háborút, ölést, rombolást az ember végzi. De nem ez a feladata és hivatása, hanem az, hogy békét és együttműködő építést végezzen. Ez pedig lehetséges, mert „az Istennél minden lehetséges”

Hogy azonban ez megtörténjék, ahhoz sürgősen be kell építeni Isten békeességének örömhírét minden ember, minden nép szívébe, agyába, cselekedeteibe. Lehet-e ennél bármi is sürgősebb a világon? Mindnyájunk élete forog kockán!

Szűnjünk meg mondogatni, „hej, ráértünk arra még”, vagy „hadd hulljon a férgese”. Szerető mennyei Atyánk minden embert meg akar váltani Krisztus által, és reánk bízta ennek a munkának a sürgős elvégzését.

Vállaljuk-e tehát azt, hogy valóban Krisztus szerint éljünk és minden embertársunkhoz vigyük Jézus hívását: „Kövess engem”? Nem arról van szó, hogy okvetlenkedve, idétlenül vagy éppen kegyes otrombasággal próbáljunk beleavatkozni valakik életébe. Sok esetben nem is szabad semmit mondanunk a megváltást még el nem fogadott embertársunknak, hanem jó példánkkal kell bizonyosságot tennünk a krisztusi élet helyességéről, és imádkoznunk kell érte, hogy a Szentlélek világosítsa meg elméjét az életre vezető egyetlen igazság felől.

Ha úgy érzed, hogy téged már megváltva learatott az evangélium Isten számára, akkor menj és arass le másokat Isten szeretete számára, mert „a tájékok fehérek az aratásra”. Ámen.

Vasárnap délutáni prédikációk

Ötvös József

A „lemeszt” hit és szeretet

Alapige: János 3,16

Valamikor a történelem egy pontján, egy éjszaka titoktartó sötétségében hangzik el először ez a mondat. Csakhogy az éjszakai sötétséget, a szépet eltakaró gonosz hatalmat vagy az igazat megsemmisíteni akaró önkényt nem lehet akármeddig fenntartani. A történelem ugyan nem ismétlődik, de a helyzetek mégis hasonlítanak egymáshoz.

Ezt a sötétségben elmondott mondatot nemcsak a Római Birodalom páncélba öltöztetett katonái akarták elhallgattatni, hanem egy fél évszázaddal ezelőtt az új hatalom birtokosai is, mert féltek tőle. De amiben élet, igazság és fény, szeretet és kitartás, méltóság és hit van, azt úgysem lehet elnémítani. Nem lehet megfojtani.

Ezt a bibliai verset 1909-ben, amikor a ma 440 éves Marosvásárhelyi Református Kollégium új szárnya épült, a díszterem zöld alapú falára piros betűkkel felírták. Azután új hatalmak, új emberi akaratok lemeszelték. Két nemzedék, közöttük az enyém is, úgy nőttünk fel, hogy nem láhattuk. Csakhogy eltüntetni, elnémítani mégsem lehet.

Itt most a padokban olyan öregdiákok ülnek, akik még évről-évre vagy évről-évre kollégiumi istentiszteleteken olvasták a szószerű fölött küldeteshordozóan rájuk néző mondatot.

Lehet, hogy még van itt olyan szülő vagy nevelő, népének sorsát lelkében hordozó tanító, aki szeretetszolgálatban, nevelésben éppen ezzel a nagy útmutatással élt. És ez nem véletlen, mert Jézus Krisztus ezt a nagy igazságot egy tanítónak mondja el, Nikodémusnak.

Nikodémus vezető ember, érdeklődő ember, alkotó ember. Engedjék meg, hogy azt mondjam: értelmiségi ember, mert alkotni, nevelni, tenni akar. Márpedig minden időben és minden nemzetben az az értelmiségi, aki alkot. Jézus ezt mondja neki: Te Izráel tanítója vagy, felelős ember, hát nem tudod, hogy mi az egyetlen mérvadó? És Nikodémus, a vezető ember, a felelős tanító úgy megy el onnan, mint aki viszi magával az Igéből a „nagy szépséget”, ami megszépíti az útját. Viszi magával az Igéből a „nagy jószágot”, ami elfeledtetni vele a rosszat, viszi magával az Igéből a „nagy igazságot”, ami az igazságtalanság fölé fog emelkedni.

És mi most arra is emlékezünk, hogy ez alatt az Ige alatt nőttek fel az erdélyi nemzedékek, székely Nikodémusok, Maros-Torda vármegye felelős tanítói, akik tudták közel ötödfél évszázadon át, hogy a szeretet mindent legyőz. Akik tudták, hogy a világ legnagyobb győzelme ez a mondat: Isten úgy szerette ezt a világot, hogy az ő Fiát adta érte.

De ott volt ez a mondat a református kollégium országgyűlési indíttatásában is, hiszen 1557-ben, éppen abban az évben mondják ki először itt Erdély földjén az új, lutheri tanok hirdetésének és tanításának szabadságát. És e falak között, az akkori templompadok között sétál Káli Balázs prédikátor, és mondja tovább Luther tanítását: egyedül az Írás, egyedül Krisztus.

Lehet, hogy csak véletlen összecsengés, de maga Luther Márton mondta: ez a felolvasott bibliai vers maga az egész Biblia dióhéjban, hiszen a benne megfogalmazódott nagy üzenetre épül az egész keresztyén világ és élet. Ezen a Biblia-alapon állva lehet újból és újból újramelegedni vagy mindegyre megújulni. Haló porából épül ma is egy világ, a mi világunk. A kezdet még csak ez, de Erdély hét református kollégiuma közül hatban már újból tanítják a református lekipásztorok a János evangéliumát és benne ezt

a verset. Már újból tanítják ezt a sötétben elhangzott Igét. Itt még rajta van egy-két mézsréteg, de úgysis előtör a világosság.

Néhány héttel ezelőtt Debrecenben voltam a Református Világszövetség 23. Nagygyűlésén, ahol a világ minden részéről közel 1000 református volt jelen. Itt mondták ki a már keresztyén szellemben nevelt és nevedett fiatalok azt a nagy theologiai igazságot, ami így hangzik: az igazságtalanság ellentéte a szeretet, mert csak az tudja legyőzni.

Ez a szeretet itt úgy jelenik meg, mint minősítés. Sőt a legnagyobb minősítéseként, mert ebből az Igéből „a legnagyobb” néz le ránk. Ebben az „úgy” minősítésben benne van Isten titokzatos nagysága és benne van az ember szolgálata. Mert a szolgálat mértéke a küldő szeretet. És ez nagy ajándék volt mindig az indíttatásban, hisz innen indult sok-sok nemzedék küldetésének és hivatásának útjaira.

Az ajándék és küldetés mértékeként megjelenik ebben az Igében a szeretet mellett a hit: „aki hisz őbenne”.

A hit megtartó ereje nélkül nem lehetett volna álmodni, építeni, nevelni, alkotni és értékeket megtartani.

Én nem tudom, hogy milyen értékesek voltak Nikodémus kortársai, de azt tudom, hogy akik hitték „őbenne”, el nem veszték.

Én nem tudom, hogy milyen erős volt az első keresztyének kitartása, de akik hitték, hogy Isten szerette őket és érettk adta Fiát, azok vállalták a helyállást és... győztek. Ők adták a világ tudtára, „in hoc signo vinces” – a keresztben van a győzelem.

Én nem tudom, hogy mit jelentett az Ige, amikor török vagy tatár hordák égették fel az erdélyi kollégiumok birtokainak termését, de tudom, hogy aki hitt őbenne és hitte az életet, az maradt, alkotott, nevelt és szeretett. És így épült itt város, és így épült itt ország.

A hit megtartó ereje nélkül ma kongana itt ez az évszázados templom és elveszett volna az iskola. Mert aki hisz, el nem vész, mondja a mai Ige, de ennek a fordítottja is igaz: aki nem hisz, az elveszett. Ma olyan nagy szeretettel sorolják fel az elveszett értékeket, és azok fájnak is, mert fáj az, ami hiányzik. De emlékezésünkben nézzünk most arra, aki nem engedti az elveszést.

Megmaradásra biztatunk embereket, de nemzetként csak az marad meg, aki hisz. Ittmaradásra buzdítunk eljövendőket, fiatalokat, de csak az marad meg, aki hisz benne. Alkotásra ösztökélünk társakat és barátokat, de csak az érték és maradandó, ami szeretetben fogant és hitben fogant és hitben nőtt fel.

Egy iskolára emlékezünk itt, 440 évre, tanárookra és diákokra, alkotásra és őrállásra, nevelésre és szeretetre. Elhangzanak értékelések és jellemzések, szép beszédek és irodalmi értékelések. Könnyes szemmel borulnak egymásra rég elszakadt öregdiákok és harsan fel emlékkacagás feleletül régi diákcsinnytevésre. Megszépülnek az emlékek, a szűkös iskolaévek, lassan fakulnak diák- és tanárcsképek, de itt, egy iskolabölcső falai mellett a mésszel eltakart falról is hirdeti régi és új nemzedékek felé a bibliai üzenet, hogy úgy szerette Isten ezt a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy higgy benne és el ne vesszél! Ámen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 1997. szeptember 7-én, a 440 éves református kollégiumra emlékező istentiszteleten.)

Mária és Márta

Alapige: Lukács 10,38–42

Felolvasott alapigénk Jézus életének egy ritka pillanatát örökíti meg. Igét hallgató és olvasó emberek hozzászoktunk ahhoz, hogy Jézus földi élete során sok megpróbáltatásnak, üldöztetésnek volt kitéve. Az emberek többsége nem értette meg, elutasította tanításait. Azt mondhatnánk, hogy földi élete nyugtalan, zaklatott volt.

Ezzel a Jézus általános élethelyzetével szemben, alapigénk egy idilli életképet tár elénk. Jézus a Jeruzsálem melletti Betániába érkezik, ahol együtt él Mária, Márta és Lázár. A három testvér. Jézus gyakran megfordult házukban, mert ott megértésre talált. Ez a család valóban hitte, hogy ő a megígért Messiás. Szolgálatkész és figyelmes emberek közösségét jelentette számára e három ember. Azt kapta, amire minden ember vágyik: szeretetet. Ennek a szeretetnek két típusa, két megnyilvánulási formája van jelen a felolvasott történetben.

Az egyik szeretetforma az, amit Márta képvisel: a szolgáló, a gyakorlati munkában megmutatkozó szeretet, az, amit az egyházban szeretetszolgálatnak, diakóniának nevezünk.

A másik szeretetforma a Máriáé, amelyik az Igére figyel, a Krisztus hallgatásában nyilvánul meg.

Ugye milyen idilli kép? A szeretet betölti a házat, az egyszerű betániai házban a szó igazi értelmében vett istentisztelet folyik.

De a kép mégsem teljesen idilli. A meghökkentő az egészben az, hogy első pillantásra úgy tűnik, hogy épp Jézus dönti romba az idillt azzal, hogy a Mária istentiszteletét jobbnak, helyesebbnek, igazabbnak minősíti a Mártáénál. Vajon tényleg így kell értelmezni Jézus szavait?

Azonban sokkal többről és egészen másról van szó alapigénkben.

A Betániában lévő ház valóban a szeretet háza volt, ahol Jézust befogadták, ahol helye volt a szeretetszolgálatnak, a tevőleges szeretetnek, de helye volt az íghallgatásnak és az imádságnak is. Erre utal a helység neve is: Betánia, ami azt jelenti, hogy „édes ház, az ének háza”. Más neve nem is lehetett volna annak a háznak, ahol Jézusnak helye van, ahol a szeretetnek helye van.

Jézusnak nagy szüksége volt erre a házra. Nagy szüksége volt rá mint embernek. Az embereknek minden korban szükségük van az olyan házakra, ahol jut számukra egy darab kenyér, ahol az imádság áhítatában lelkük is táplálékot nyer.

Vajon ilyenek-e a mi házaink? Vajon ilyen-e a nagy ház, az Egyház? Vajon ha bétértnek emberek a mi házunkba, a mi Egyházunkba, van-e számukra hely, van-e a képzeletbeli vagy a tényleges asztalnál egy üres hely, egy szabad teríték, amely épp őket várja? Vajon a mi házainkban, református egyházunkban megvan-e az imádság áhítatos csendje, ahova be lehet térni, ahol megpihenhet a zaklatott lelkű ember?

Vannak házaink, van Egyházunk, de sajnos személyi és tárgyi okok miatt egyre keserűbb az „édes ház”, egyre szomorúbb ének szűrődik ki az „ének házából”. Jó volna ezen komolyan elgondolkozni és hozzálátni, hogy helyreállítsuk házaink ízét és új, „édes házakat” építsünk a rászorulóknak.

A felolvasott alapigéből világosan kitetszik, hogy az „édes ház” feje Márta, neve is ezt jelzi: Márta: úrnő.

Gyakran mi is dicsekszünk azzal, hogy mi vagyunk a ház urai. De ezzel együtt sokan megfélemedeznek arról, hogy mivel jár ez a titulus: szolgálattal. Szolgálni a házban lévőket. Márta – az úrnő – nem ilyen. Ő sűrűg-forog, az ő vállán a felszolgálás terhe, s ő

vállalja ezt a felelősséggel járó terhet. Ehhez a tényhez kapcsolódik, ebből az alaphelyzetből indul ki az a párbeszéd, amely Jézus és Mária között folyik le.

Ebben a párbeszédben Jézus rámutat arra, hogy Mártának sok a gondja, nyugtalan, túlterhelt. Mintha csak nekünk mondaná, mintha bennünket jellemezne Jézus. Nem akar ezzel senkit sem bántani, de látja Mártán, érezzük mi is a mindennapok során, hogy bár jót akarunk, de egyszer beleroppanunk túlterheltségünkbe, lőtás-futásunkba.

Jézus figyelmeztetni akar minden túlterhelt, nyugtalan embert: az ilyen életformának két következménye van:

1. Mártát annyira leköti munkája, annyira túlterhelt, hogy nincs ideje leülni Jézus lábaihoz, hogy Igét hallgasson, hogy imádkozzék.

Ilyenek vagyunk mi is. Hányszor és hányszor hivatkozunk arra, hogy most nincs időm templomba menni, nincs időm Bibliát olvasni, mert ez vagy az a munka vár rám.

2. A másik következménye a túlterheltségnek, hogy türelmetlenné válunk másokkal szemben. Márta sürgölődése közepette nem tudja elviselni Mária „tétlenségét”, és megszólja a Jézus lábainál ülő és őt hallgató Máriát.

Sajnos mi is eljuttunk oda, hogy megszóljuk azokat, akik leteszik legalább vasárnaponként a munkát, hogy leüljenek és hallgassák Jézus beszédét az „édes házban”, az imádság házában, a templomban. Jézus azonban nem ad igazat a megszólóknak, nem ad igazat Mártának. Nem arról van szó, hogy elmarasztalja Mártát, hanem megvédi Máriát. Megvédi az itt lévőket, megvéd bennünket, akik a jobb részt választottuk ezen a napon, azokkal szemben, akik nem tudták vagy nem akarták letenni a terheket, nem tudták letenni a munkát és nem tudtak leülni Jézus lábaihoz.

A „jobb részt választani” azt jelenti, hogy lelkiükben nem szabad kárt vallani. Mária a maga tétlenségében nem volt passzív, benne a lélek iránti fogékonyság volt az erőteljesebb.

Az elmondottak ellenére, Jézus szavainak nem az a tanulsága, hogy jobb az imádkozó élet, mint a szolgáló, hanem az, hogy szolgáló életünk csak akkor válik igazi értékké, ha tudunk Máriák is lenni, akik – ha belép Jézus házaikba – abba tudjuk hagyni a sürgölődést és le tudunk ülni, hogy őt hallgassuk. Ámen.

Varga László

Élet az Édenben

Alapige: 1Mózes 2,8–25

Előre kell bocsátanunk: az ókori tudomány, beleértve az Ige megfogalmazását is, úgy használta a képeket, mint a mai tudomány az algebra képleteit. Jellemző, hogy a kémia még a XVI. században is képekkel, mitológiai történetekkel fogalmazta meg tanításait. A higanyt pl. még ma is Merkurnak nevezik.

Az Éden kertjének története teljes egészében ezzel a módszerrel íródott. Nem riportot ír, nem két valamikor élt embernek múltbeli történetét meséli el, hanem Isten nagy művét, az embernek, az Isten teremtő szándékában megjelenő tökéletes embernek és emberlétné képét adja elénk, a mindenkori, örök embereszményt. Minden képének, minden mozzanatának jelentése van. Le kell fordítani a mindenkori ember nyelvére, be kell helyettesíteni a mindenkori kor fogalmaival, mint ma az algebra képleteit a konkrét számokkal. Ha ezt megtesszük, nem múltat, hanem mindnyájunk számára érvényes, életcélt adó üzenetet, irányítást, evangéliumot nyerünk belőle.

A két embernek, akikről itt szó van, már a neve is képletes. Ádám annyit jelent, hogy Ember; Éva: Anya. Tehát egy embert és egy anyát teremtett Isten. Ember és Anya vagy? Te vagy az Ige Ádámja vagy Évája. Úgy olvasd tovább, hogy itt rólad, rólunk van szó.

Nézzük a kert képét. Az erdővel ellentétben a kert tudatosan, célszerűen beültetett terület. Minden fája, növénye a gazda célja, akarata, elképzelése szerint él benne. Semmi sem felesleges, nem véletlenszerű. Így készíti el Isten a Földet az ember számára. Gondosan, szeretettel készíti, hogy mindent megtaláljon rajta, amire szüksége lehet. Úgy helyezi el benne ember-gyermekét, hogy boldogan, örömmel teljesíthesse Isten örök akarata szerinti rendeltetését.

Négy folyó öntözi a kertet. Nem tudjuk azonosítani mind a négyet, de annyira igen, hogy láthassuk: egymástól jó messzire erednek és messzire is folynak. Nem egy család számára ültetett kis kertről van itt szó. Az Éden maga az ember számára Istentől elkészített Föld. S ha mi kérdezzük: hol van tehát az Éden? – az Írás felelete: számunkra itt, Marosvásárhelyt. Gyönyörű hely, mindent beleteremtett Isten, hogy boldogan élhessünk benne. Nem véletlen, hogy éppen mi éppen itt élünk. Isten akarata, hogy itt és éppen ilyenek, magyarok, reformátusok legyünk, mindenik a maga egyedülálló, saját képességeivel és feladatával. Itt és így ad számunkra rendelést. Itt akar gyümölcsöző, boldog életre nevelni.

Mire teremtette Isten Ádámot, mit vár tőle a gyönyörűen elkészített kertben? „Hogy művelje és őrizze azt.” Sokan úgy képzelik, hogy a paradicsomban Ádám csak sétálgatott, eszegette a finom gyümölcsöket és süttette magát a meleg nappal. Erről az Írásban egy szó sincs. A tunyaság, az ingyenevés sohasem tartozott Isten, sem Isten gyermekeinek céljai és örömei közé. Isten az embert munkára, a maga munkatársának teremtette. A kertet – a Földet – Isten készítette, de az emberre bízta. Művelnie kell, ki kell hoznia belőle mindazt az értéket, jót, szépséget, aminek a lehetőségét Isten adta a keze alá. Őriznie kell: úgy kell használnia azokat a lehetőségeket, hogy el ne pusztuljanak, csak szaporodjanak, minden ember, minden Ádám és minden Éva öröme. Hiszen ma is minden ember, aki a munkáját szereti, akkor boldog, ha azt áldással, eredményesen véggezheti és nem a semmittevésre vágyik.

Isten maga viszi az ember elé teremtményeit, hogy nevet adjon nekik. Jól tudjuk, a névadás megismerést és birtokbavételt jelent. Amikor az ember nevet ad a teremtményeknek, ezt teszi velük, egész történelme folyamán. Ez az Ige a teljes emberiség tudományos és alkotó munkájának alapigéje.

Ehhez járul a parancs: „A kert minden fájáról bátran ehetsz!” Nincs tilalom a Földön az ember előtt. Bejárhatja minden zugát. Kihozhatja az aranyat a föld legmélyéről. Felrepülhet a Holdra, vagy még annál is tovább, ha képes rá, mert úgylis csak arra képes, aminek a lehetőségét Isten a kezébe adta. Alkothat nagyszerű gépeket, nemesíthet állatokat és növényeket, alkothat társadalmat, ipart, kereskedelmet. Szabad az ember a Föld minden kincsének, minden lehetőségének a felhasználásában.

Két fa áll a kert közepén, az emberi élet középpontjában: az élet fája és a jó és rossz tudásának fája. Jól figyeljük meg: az élet fájának gyümölcse nem tilos az ember számára. Nyugodtan ehetik – nyugodtan ehetne belőle. Isten az embert örök életre teremtette. Ez a lehetőség ma is ott áll minden ember élete központjában. Azért jelenik meg újra a Szentírás utolsó lapján, az üdvözülők örökségeként. De Ádám nem evett belőle. Hát mi?

A másik fa gyümölcse viszont tiltva van. Vajon miért? Vajon igaz lenne az a gyakori elképzelés, hogy azért, mert egy évezredekkel ezelőtt élt emberpár leszakított egy szép piros almát, Isten átkokkal sújtja az egész, erről mit sem tudó emberiséget? Nem ilyenek ismerjük a szeretet Istenét!

Nézzük csak meg, miféle gyümölcsről van itt szó? „A jó és a rossz tudásának fájáról nem ehetsz!” Ez az egyetlen tilalom az Isten képére, Isten munkatársaként, a Föld Urának teremtett ember előtt. Azt, hogy mi a jó és mi a rossz (az értékrendet), annak tudását, eldöntését, Isten fenntartja magának, azt az egyet nem bízva ránk. A Törvény az övé. Szabadságunknak csak akkor van értelme, uraságunknak eredménye, boldogságunk csak akkor teljesedik ki, ha azt, hogy mi a jó és mi a rossz, minden esetben tőle tudjuk meg. Abban a pillanatban, amikor magunk akarunk efelett dönteni, romlásba döntöttük magunkat, hiábavalóvá tettük Isten ajándékait (Róm 8,20), elvesztettük az Élet Fájához való jogunkat. Mert az a jó, amit mi mondunk annak, mindig csak az „Én” javam. Az Én javam mindig ellenkezni fog a Te javaddal. Egymás kezéből fogjuk kiragadni Isten ajándékait. A munka áldás és méltóság helyett robottá, eredménye tövissé és bogánccsá, a család öröm helyett kinná válik. Tapasztaljuk, naponként. De ez még nem a mai boldogító Ige tartalma. Mára ebből csak annyi jut: hogy hogyan bánjunk Isten paradicsomi ajándékaival, azt tőle kell naponta gyermeki alázattal és örömmel megtanulni. Ő „velünk van minden napon”. Azt akarja, hogy boldogok legyünk. De másképp nem lehet, csak az ő vezetése, irányítása alatt. Ezt jelenti a jó és rossz tudása fájának tilalma.

Az egyetlen, ami még az Édenben sem jó: az egyedüllét, a magányosság, a magánakvalóság. Isten nem egy embert, hanem emberi közösséget teremtett, „egymáshoz illőt”. De milyen csodálatos az asszony teremtésének a képe! Ha úgy írná az Ige, hogy két embert teremtett Isten, soha nem tudnók, hogy összetartozunk. De a gyönyörű kép szerint Isten a két embert egyetlen testből alkotta meg. Így válik a másik ember, minden másik ember a mi páratlanul szép szavunk értelmében testvérré, „egytest-vérré”. És attól sem kell megrémülniök a női egyenjogúság bajnokainak, hogy Ádám ad nevet, tehát birtokába veszi Évát, hiszen az is itt íródik, hogy végül a férfi hagyja el régi családját, hogy feleségéhez ragaszkodjék és úgy alkosson új családot. „Ketten lesznek egygyé” nem csak testileg, hanem teljesen. Az Édenben, ahol a jót és rosszat Isten szava szabja meg, teljes és tökéletes ez az egység, érzésben, akaratban, gondolatban, szeretetben.

Ennek az egységnek a jellemzője az utolsó, talán a legszebb, evangéliumi kép: Meztelenek voltak, és nem szégyellték magukat. Nem volt szégyellni, takargatni valójuk. Mennyivel többről van itt is szó, mint a kép szerinti, testi meztelenségről. Az Isten közösségében élő, istenképű, eszményi embernek nincs takargatnivalója. Felemelt fejjel, őszintén, szabad, jó lelkiismerettel, boldogan áll Isten és embertársa, „testvére” előtt, hogy együtt „műveljék és őrizzék a kertet”, egymás számára, és együtt örüljenek Isten örök, soha el nem múló szeretetének.

Nem egy ős emberpár régi történetét olvastuk, testvéreim. Érzed, hogy rólad, rólunk volt szó? A Kert most is megvan. Rengeteget rontottunk rajta, de él. Itt élnek hozzánk illőnek teremtett egy-test-véreink is. És reánk ragyog Isten szeretete. Próbáljuk, legalább otthon, a családban, kis baráti körben, egyházi közösségben, majd egyre nagyobb körökben visszakérni a számunkra teremtett Édent. Vállalni azt, ami ezzel jár. És nem nyúlni a jó és rossz tudásának akármennyire kívánatos fájához. Ami „embernek lehetetlen, lehetséges Istennek” (Mt 19,26). Az ő kegyelme képes arra, ha igazán kérjük, valóban akarjuk és készek vagyunk magunkat az ő akaratának alávetni, hogy szívünk mélyén minden külső nyomorúság ellenére megtapasztaltassa velünk teremtő szándékának élő Édenét. Ámen.

Varga Pál

Dietenheim, Németország

Elvesztett pénz – megmentett bűnös

Alapige: Lukács 15,8–10

Mindnyájan kereső, keresgélő emberek vagyunk. Van, aki pénzt keres, van, aki dicőség után szalad, van, aki a múltban keresi a jövőre vonatkozó megoldást, van, aki családjá s a maga számára a biztonságot keresi, sőt van olyan ember is, aki a nagy nyemrényben bízik és keresi a több ezer sorsjegy közül azt az egyetlen, ami majd megoldja minden gondját. Ilyen keresgélő emberek vagyunk, de csak ritkán tesszük fel a kérdést: Ki keresi az elveszett embert?

Pedig olyan sok a világunkban az „elveszett” ember! Van, aki a szó szoros értelmében elvesz, egyik napról a másikra eltűnik hazulról. Bizonyára az ilyen emberekkel kapcsolatban szomorú történeteket hallottunk. Engem az rázott meg a legjobban, amikor híre jött annak, hogy egyik lelkész kollégám egyik nap „eltűnt” és hetek múlva találták meg felakasztva egy erdőben. Máig sem derítette ki a rendőrség a halála valódi okát. Csak a barátai mesélik, hogy „útban volt valakinek” és ezért kellett elvesznie.

Sajnos beszélünk kell olyan „elveszett” emberekről, akik nap mint nap itt élnek közöttünk, de nem úgy élnek, ahogy azt Isten és embertársaik elvárják tőlük. Elveszetteknek nevezzük azt, aki barátainak, családjának, gyülekezeti közösségének hátat fordítva „eltűnik” közülünk, vagy a szekták között bukkan fel, vagy a különböző kábítószeres rabságába kerül és kivetkőzik emberi mivoltából. Korunkban milyen sok az olyan ember, aki nem ismer már sem Istent, sem másik embert, s csak a maga önző céljainak él.

Ki keresi meg ezeket az elveszetteket?

A mi világunkból vett számos példa után most hallgassuk Jézus válaszát a feltett kérdésre. Három példázatot mondott el ezzel kapcsolatban a Lukács evangéliuma e fejezetében, s még jó néhány beszéde van Jézusnak erről a tárgyról az Újszövetségben. Most csak az elveszett juh és az elveszett fiú, vagyis a tékozló fiú példázatára utalok. E kettő között húzódik meg szerényen a pénze egy részét elvesztő asszonyról szóló rövid történet.

Hogy Jézus egy asszonyról példázatot mond, ez már önmagában is figyelmet érdemel! Nézzük meg ezért közelebbről ezt a rövid, kis példázatot.

Elvesztés – keresés – megtalálás: ez a hármas eseménysor vonul végig a példázaton.

Az az asszony, akiről itt szó van, nyilvánvalóan egy egyszerű háziasszony, akinek nincs jelentős vagyona vagy nagy jövedelme. Meg kell gondolnia tehát, hova teszi, mire költi az utolsó garast is. 10 dráhma annyi pénz lehetett, amivel egy ideig éppen biztosítani tudta a házban a szükséges dolgokat. Ezért ez összeg tizedrészének az elvesztése is már nagy hiányt jelenthetett neki. Közelebbit nem tudunk az asszony életkörülményeiről; talán egyedül volt, de lehet, hogy családjá is volt, talán özvegy volt, talán idős volt. Az akkori szociális biztosítási rendszer bizony nem volt kecsgetető egy idős, egyedülálló nő számára. Tény, hogy az elveszett pénzre nagy szüksége lehetett. Ezért buzgón kereste az elgurult drahmát. Jellemző a Jézus korabeli viszonyokra a keresési eszközök leírása: gyertyát gyújt és seprűt vesz a kezébe, hogy kiséperje a lakást és így megtalálja az elvesztett pénzt. A sötét szobasarkot is kisépri. A keresés eszközeinek jelképes jelentése van! A fény, a gyertya lángja az asszony hitét jelképezi, a seprű pedig a szorgalmát, a cselekedetét, a munkakedvét. Így levonhatjuk a következtetést: a hit és a cselekedetek együtt vezetnek célhoz, a keresett érték megtalálásához! A megtalálás öröme mindenik példázat végén Jézus különösen kiemeli. Ennek az örömnök a hangsúlyozása a kapcsoló híd a földi események és a példázat mennyei, földöntúli kijelentése és tartalma között.

Egyszerre már nem az elveszett dragma vagy az elveszett juh, illetve a kisebbik fiú a központ, hanem a megtalált ember, aki Isten számára elveszettnek tűnt, de végül is visszakerült a tulajdonosához, a teremtő urához! Ezek után nyilvánvaló, hogy Isten maga az, aki keresi azt, ami elveszett, tehát az embert. Keresi Jézus által és keresi az ő szolgálói által, vagyis azok által, akiket ezzel a feladattal megbízott és megbíz. Következésképpen mi is eszközök vagyunk Isten kezében, akik által az Úr keresi azt, ami látszólag elveszett, de megtalálható, de visszaszerezhető Istennek, a tulajdonosnak, a szerető mennyei Atyának.

Eltérően a tékozló, elveszett fiú történetétől, a juh és a dragma nem képes arra, hogy saját erejéből megkerüljön, hogy úgymond „megtérjen” Istenhez. Mégis mindenik példázat ezzel a következtetéssel végződik: Nagy öröm lesz a mennyekben, az „angyalok színe előtt”, tehát nagy öröm lesz az Isten országában egy bűnös ember megtérésén! Nagyon szép ez a kép, mert egy olyan mennyről beszél Jézus, amelytől nem idegen a vigadás, az örvendezés! Az a pásztor, aki megtalálta nyája századik juhát, és az az aszszony, aki megtalálta a tíz dragmát, örömnünetet rendez. Így örül a menny is a megtalált bűnös ember fölött, aki visszakerült Isten közelébe, Isten országába!

A Lukács evangéliuma 15. fejezetében levő három példázat közös kiinduló kérdése éppen ez volt: szüksége van-e Jézusnak, illetve Istennek a bűnösökre? Keresi-e Jézus a velük való érintkezést, és mi a célja velük? A választ mindenik példázat végén így adja meg Jézus: Isten előtt nagy az öröm minden megtalált, megtért bűnös fölött.

Jézus ezzel a kijelentésével áttöri korának azt az erkölcsi felfogását, hogy a bűnöst Isten elveti és ezért ezt az emberek is elítélhetik, ujjal mutogathatnak a bűnösökre, mint ahogy a farizeusok tették, akik Jézust is megszólták, amiért a bűnösökkel szóba állt.

A példázat arra a szép, Jézustól származó mondatra utal, hogy a bűnösre az vesse az első követ, aki maga bűn nélküli, ugyanis Jézus azért jött, hogy megkeresse és megtartsa azt, ami elveszett! Istennek ez a határokat nem ismerő jósága és szeretete reménységgel tölthet el mindnyájunkat! Fellélegezhetünk: Isten keresi a bűnöst és a megtalált fölött örvendez. Ezért közöttünk is egy kicsit több öröm és több emberbaráti szeretet lehet. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Id. Kántor Attila

Bölcsesség által épített ház

Alapige: Példabeszédek 24,3

Az életet kezdő fiataloknak ezelőtt pár évtizeddel még nem volt meg az a lehetőség, hogy külön, saját otthonukban kezdjék el a házasságot. Három generáció is jól megfér egy fedél alatt. Még ma is van gyülekezetünkben ilyen család.

Számotokra a különálló, új hajlék készen áll, ahová beköltözhetek, hogy egy hosszú, ismeretlen útra elinduljatok. Sok áldozatot, szorgalmas munkát és erőt kívánt ez a hajlék, amíg elkészült. Mennyi verejték van beleépítve! A szülők mindent elkövettek, hogy a ház szilárd és tartós legyen.

De arra gondolatok-e az építés alatt, vagy amikor már készen állt, hogy az élethez az ilyen módon megépített ház nem elegendő?

A ház így befejezetlen!

Mert így, ahogy van, védelmet nyújt az idő viszontagságai ellen, helyet ad, hol fáradt tagjaitok megpihenhetnek, de otthon, ahol a boldogság napja felragyoghat, így nem lesz.

A szilárd ház bölcsességre épül. Az ilyen ház alapja az istenfélelem.

Máté evangélista beszél a bölcs ember házépítéséről (Mt 7,24–28). Jézus ezt a tanítást az építkezés képével világítja meg.

Jézus a régi törvények szokása szerint áldást és átkot ad elénk, amikor az Igében az igehirdetéshez való viszonyulásunkról beszél.

A ti házasságotokra én is áldást szeretnék adni, hiszen kezem alatt nőttek fel. És akik itt vannak, mind áldást kívánnak számotokra. De arról nem szabad megfeledkeznetek, hogy ez az áldás az élet beállításától függ, valamint attól, hogy életetek lelki házat kire építitek. Milyen alapra? Biztos vagy bizonytalan alapra?

Az ember élete kárba veszhet. Amit épített, összeomolhat. Amiért fáradozott, semmivé válhat. Jönnek viharok, amelyek rommá döntik a házat, ha nem úgy épült, hogy dacolhasson velük. Balga ember az, aki nem gondol előre az életet megrázó viharokra.

Az alapvetés dönti el az élet sorsát. Látszatra két épület egyformán állhat, amíg a jó napok tartanak. De mégis van köztük egy rejtett különbség, éspedig az, hogy az egyik a mélyben levő sziklára van fundálva, a másik a felületi fővényre. A próba idején ezért omlik össze az egyik és áll sértetlenül a másik.

Maga Jézus kínálkozik nektek biztos sziklaalapul, amelyre nyugodtan építhetitek életeteket. Aki reá hallgat és neki engedelmeskedik, annak élete nem veszhet kárba és nem szenvedhet szégyenletes összeomlást sohasem.

Építsetek lelki házatokat az ősi kősziklára, Jézus Krisztusra. Ő az egyedüli biztos alap. Éljetek az evangéliummal megegyező életet. Így lelketek biztos alapokon lesz. Baj, nyomorúság, szenvedés nem dönti romba. Az ismeretlen jövőtök felől jó reménységgel lehettek.

Ha helye lesz házatokban az istenfélelemnek, akkor az otthonná lesz. Akkor ott áldás, megértés, boldogság és szeretet fog lakozni.

Krisztus nélkül élni a legboldogtalanabb állapot. Pénzhiányban szenvedni kellemetlen. Betegségben sínylódni fájdalmas. Barát nélkül lenni szomorú. Rossz hírbe keveredni kétségbeejtő. De Krisztus nélkül lenni a legborzasztóbb hiány a földön. Naponként

gyarapodjatok a hitben, reménységben és szeretetben, hogy házasságotok épülete ne omoljon össze. Ámen.

Temetési beszédek

Orbán János

Könnyeket törölő Isten

Alapige: Jelenések 21,4

Temetések alkalmával számba szoktuk venni nemcsak a rokonokat, hanem a jó barátokat, az ismerősöket, a szomszédokat is: ki van jelen, ki hiányzik és miért? Egyvalakire nemigen gondolnak az emberek, éppen arra, aki mindig és mindenütt ott van, különösen ott, ahol könnyeket hullatnak, ahol temetnek, ahol testi vagy lelki fájdalom miatt jajgatnak. Ez a valaki: Isten. Milyen jó lenne minden temetésen reá mutatni, őt keresni éppen ezen a temetésen is. Nagyon komolyan ráírányítani a tekintetünket és határozottan megvallani: „Itt az Isten köztünk!” Ha az ember őt észreveszi: „felszáradsz a könny, s a seb begyógyul”.

Reá figyeljétek tehát! Elsősorban ti, gyászoló hozzátartozók: a hitvestárs, a gyermekek, az unokák, de valamennyien, akik ezen a temetésen részt vesztek, mert Istennek mindnyájunk számára van üzenete.

Temetések alkalmával is jó figyelni arra, hogy Istennek nem csupán az eltelt emberi életről van mondanivalója, nem is csak a pillanatnyi helyzetre, a gyászra van tekintettel, hanem mint mindig, minden körülmények között, úgy a temetésen is, előre mutat. Túl oda, ahol folytatása van az ő megváltottai számára mindannak, ami itt látszólag befejeződött. Oda, ahol van megoldása mindennek, ami elveszettnek látszik. Oda, ahol a reménység drága biztatása teljes egészében bontakozik ki az isteni ígéretek megvalósulásában. Mert az elsők elmúltak, és beteljesedik mindaz, amit Isten ígért az őt szeretőknek.

Tehát nem csak arról van szó, hogy egy ezelőtt hetven évvel elindult élet hogyan telt el. Hogy egy tanítónőnek, aki egyben egy református lelkipásztor felesége volt, milyen küzdelmekkel kellett az ő idejében szembenéznie. Nem csak azokról a nehézségekről, amelyek az akkori viszonyok között igyekeztek szinte elviselhetetlenné tenni egy papné-tanítónő életét. Nem is csak arról, hogy így a családi élet, a gyermekek gondja is mennyire megnehezedett. Hanem sokkal inkább arról, hogy a legnehezebbnek látszó helyzetekben is hogyan mutatkozott meg Isten gondviselése.

A ti drága hozzátartozótok életének a számbavételével tártjátok ki most szíveteket Isten előtt. Istentől kérjétek, várjátok és kapjátok megoldást mindarra, ami bennetek e korszak mellett felzokog.

Mit mond tehát az itt és most is jelen levő Isten? Azt, hogy eltöröl minden könnyet az ő szemeikről. Vajon kikre vonatkozik ez? A halottakra vagy a hozzátartozókra? Mindazokra, akik Istentől várták és várják a vigasztalást. Vonatkozik ez a szelíd isteni biztatás ezen a temetésen éppen úgy a halottra, mint a hátramaradottakra.

Úgy igaz, ahogy a 213. énekünkben énekeljük: „Sírva jöttünk e világra, sírás közt költözünk el!” Igen, amikor egy gyermek megszületik: felsír; amikor valaki meghal, felzokognak a hozzátartozók. Megjelennek a szemekben a könnyek.

Nemrég hallottam azt az orvosi megállapítást, hogy az újszülött csecsemő, mihelyt megszületik, azonnal felsír, mert egy olyan rendkívüli változás ment végbe az életében,

hogy egész valója beleremeg: az édesanya szíve alól elszakadt, és megjelenik a számára akkor még teljesen idegen világban. De ha a csecsemőt az édesanya keblére helyezik, azonnal elhallgat, mert érzi a megszokott test melegét és átveszi az édesanya szíve dobogását, amelyet olyan jól ismer, és megnyugszik.

Egy hasonló megrázkódtatás megy végbe az ember életében, amikor meghal, mert e megszokott földi lét helyett – hitünk szerint – egészen új életkörülmények közé kerül. De ott már átveszi a szerető, mennyei Atya szíve dobogását és az ilyeneknek: „örökös öröm fejükön, vigasságot és örömet találnak, eltűnik a fájdalom és sóhaj” (Ézs 51,11). Miért? Mert ott már Isten az, aki eltöröl minden könnyet az ő szemeikről.

Lehet, hogy a hátramaradottak sírnak. Könnyek peregnek le az arcokon kifele vagy a szíveken befeje. Hiszen el kell válnotok testileg attól, aki számotokra drága volt. Akit nemcsak szeretettek, hanem továbbra is szerettek. Van-e erre a gyászra, erre a fájdalomra vigasztalás? Igen. Ha mint a csecsemőt az édesanya keblére, a megholtat, az új életbe átmentet hit által a mennyei Atya keblére helyezitek, s ha ti magatok is könnyeiteket hittel az ő ölébe hullatjátok, akkor veszitek észre, érzitek meg ti magatok is, hogy az örök szeretet Istene hozzátok hajol és eltöröl a ti szemetekről is minden könnyet. Hogyan?

Éppen az ő kimondhatatlan szeretetével, Igéjének biztatásával. Hiszen éppen ezzel az Igével mutat oda előre, abba az életbe, az igaziba, ahol drága hozzátartozókat már keblére ölelte, s ahova titeket is vár. Oda, ahol nem kell többé látnunk drága szeretteink egyre súlyosbodó szenvedéseit, nem kell hallanunk fájdalmas jajgatásait, nem kell éreznünk emberi tehetetlenségünket, hogy hiábavaló minden próbálkozás, minden orvosi kísérletezés. Az Ige oda irányítja lelki szemeinket, ahol Isten csodálatosan megoldotta mindezeket a testi-lelki nyomorúságokat. Oda, ahol ezek már mind a múltéi. Hiszen ott emberi ésszel nem, csak hittel felfogható örök jelen van: „maga Isten lesz velünk!” (Jel 21,3)

Amikor Ézsaiás próféta ezekről beszélt, rámutatott arra, hogy ezek az ígéretek az Úr megváltottaira vonatkoznak. Ez a csodálatos változás azért történhet meg, mert Isten Jézus Krisztus által megváltotta az embert. Kereszthalálra adta szent Fiát, hogy az ő halála biztosíték legyen mindnyájunk számára, hogy ő a halálban is utánunk jön. Ott sem vagyunk magunkra. Velünk van a megfeszített Krisztus! Ő az az elhalt gabonamag, akiből új élet fakad. Halál nem lesz többé, mert e megváltó kegyelem Istene helyreállította kapcsolatát a bűnös emberrel.

Aki ezt megérti, annak a lelkéből felfakad a hálaadó ujjongás: halál nem lesz többé! Ez azt jelenti, hogy mindent megoldott az Úr. Ember, ne sírj, ne jajgass, ne félj: mert az első elmúltak.

Most egészen nektek szól Isten Ézsaiás próféta általi ígérete: „Az Úr Isten Lelke van énrajtam, hogy bekössem a megtört szívűeket, hogy megvigasztaljak minden gyászolót” (Ézs 61,1–2).

Lehet, hogy mi is próbálkozunk a vigasztalással, de könnyeket igazán letörölni csak Isten tud. Kicsoda tehát Isten? Az Ige szerint: könnyeket törölő Isten. Miért sírsz, mi fáj? A tested? Ne sírj: „én vagyok az Úr, a te gyógyítód!” (2Móz 15,26) A lelked fáj: szeretteidért, széttépett álmokért, egy félresikerült életért hullanak könnyeid? Isten minden könnyet letöröl. Nincs olyan könny, amelyet Isten le ne tudna törölni; Isten minden könnyet letörölő szeretetére felragyog tenéked a Krisztus, a halált legyőző, a gyász nyomorúságát is eltörölő, feltámadott Jézus Krisztus.

És amikor testi-lelki kínjaid között felkiáltasz, de Istenhez kiáltasz, ő abban a kegyelemben részesít, hogy meghallhatod Jézusnak a kereszten elhangzott kiáltását:

„Atyám, a te kezembe teszem le az én lelkemet!” (Lk 27,46). És ebben van a te Istenhez kiáltó életed megoldása.

Sem a fájdalom nem lesz többé! Miért? Mert legyen az testi vagy lelki fájdalom, Jézus az, aki „fájdalmainkat hordozá” (Ézs 53,4), és „Elmúlik minden fájdalom e drága névtől: Jézus!” (257,4. ének)

Isten már most bepillantást enged valamennyiünk számára az ő világába. Milyen ez a világ? Könny helyett mosoly, halál helyett élet, gyász helyett vigasztalás, jajkiáltás helyett hálaadás, fájdalom helyett örök öröm.

E nap Szentlelkével így simogasson meg titeket az Úr! Ámen.

Ötvös József

Van-nincs fogyatkozásuk

Alapige: Zsoltárok 34,10

Vannak emberek, akik vállalják népük küldetésének hordozását, és vannak életek, amelyek belesodródnak a népszolgálat vállalásába.

Vannak korszakok, amelyek csendes, de konok kitartású embereket követelnek, és vannak idők, mikor akarva-akaratlanul oda kell állni a vihar elé.

Vannak szolgálatok, amelyek gyertyasorsú elégsükben másoknak világítanak, és vannak küzdelmek, amelyek felemésztik a testi-lelki erőt.

Vannak életek, amelyek nyomtalanul végigperegnek egy hely csendes, monoton hangulatában, és vannak életek, melyek több helységhez kötődve gazdagítják azok és az ott élők életét.

Vannak szózatok, mikor az emberek menekülnek innen, és vannak szózhordozó idők, mikor visszatérnek, mert itt élned-halnod kell.

Ezekben a képekben keressük Kiss Sándorné szül. Szabó Gizella Mária tiszteletesasszony életének helyét és idejét, mert attól a pillanattól kezdve, hogy hatvanhárom évvel ezelőtt, az akkori nagyercsei ifjú lelkipásztornak az oldalán, együtt vállalták a szolgálatot, vállalniuk kellett az idők és helyzetek kihívását is. És rövid összefoglalásában ez a nyolcvanhét év magában hordozza erdélyi sorsunk egyik sajátosságát, a „megfogyva bár, de...” dacos tudomásulvételét. Ezzel szemben magában foglalja a zsolttáros reménységét is: „akik őt félik, nincs fogyatkozásuk”.

A számok, az átélt történelmi idők és bejárt élethelyek a megfogyatkozás sötét színét adják. Gyermekkorában a mezőségi dombok szélén, Balában még magyarul szólt a zoltárának, református templomban imádkoztak, ahol édesapja presbiter volt. És egy jó emberöltő alatt eltűntették a templomot, elhalt a zoltár, elfelejtették a magyar imádságot, csak két árva harang és egy temetődomb hirdeti még az egykori nemesi fészkek létét. Ott igazzá vált a latin mondás: így múlik el a világ dicsősége. És ez a mondás most nem egy őskeresztyén sírkőre van felírva, hanem az erdélyi Mezőség szélének történelmi jelenére.

Ugyanígy képet mutatnak lelkipásztori szolgálataik helyei is. Nagyercse, az első szolgálati hely – százados hangulatú templomával és alig 2–4 református hívével – szórvánnyá vált, pedig még anyaegyházközséggént élte át a második világháborút. Azután Karánsebes, Ratosnya és végül Görgényszentimre, 32 évig. Egy olyan faluként és gyülekezetként hordozza magában az a történelmi múltú helység és egyházközség a megfogyatkozás szomorú tényét, hogy szinte már említése is fáj. A háború után még erős magyar, református közösség él ott, abban a helységben, amely a fejedelmi korban egy

egész egyházmegye névadója volt. De amikor 1975-ben nyugdíjba jönnek férjével, már csak missziói egyházközség. Akár oda is felírható: így múlik el a világ dicsősége.

Azt hiszem, az egykori görögényszentimrei tiszteletesasszony szolgálatában és konok kintartású vállálásában hordozta magában ezt a megfogyatkozó történelmi időt. Ebben a történelmi időben benne volt a 4 gyermekkel való menekülés Magyarországra a háború fegyverveszélye elől, és benne volt a másfél év utáni visszafele vezető út. Itt maradt mind a négy gyermeke és mind a nyolc unokája. Ez is helytállás ma.

Így a számok és nevek képe egy olyan történelmi korszakot vázol, ahol többféle megfogyatkozásról beszélhetünk: számbeli, lelki, gazdasági. Ezzel szemben a zoltáros biztatása egy másik irányt mutat: akik őt félik, azoknak nincs fogyatkozásuk, ott lehet szó a pusztá számok mutatta képpel ellentétben a gazdagodásról. Ezt az istenfélelemből fakadó gazdagodást még a balai szülői házból hozta magával, ahol istenfélő, református emberek éltek, akik még minden vasárnap családosan templomba jártak, úgy éltek, mint akik „Őt félik”. Ebben növe fel, ezt adta át gyermekeinek, akik közül kettő ma marosvásárhelyi gyülekezetekben órálló presbiter. Így él tovább nagyapák hite az unokák világában, hogy itt se legyen fogyatkozás.

Pál apostol a megmaradó dolgok között a hit mellett említi a szeretetet és a reménységet. Ennek a reménységnek megtartó erejével lehet megtartani családot, állni 63 évig a férj szolgálata mellett. És az egész 87 éves életet a hit, remény mellé társult szeretet értékeli.

Végül pedig az Ige vigasztalásában úgy vezet Krisztushoz, hogy szinte szó szerint lép át a szeretet himnuszába: a szeretet soha el nem fogy. Ebből érthető a „nincs fogyatkozás” reménysége is.

Az evangéliumi leírásban végigkövethető, hogy amint a kereszt felé közeledik Jézus, úgy egyre kevesebb ember, tanítvány van mellette, úgy lassan maradnak, fogyatkoznak el mellőle. De igazi követői ott vannak halála után is, és keresik őt a temető világában is. Éppen azoknak jelenik meg a Feltámadott, akik őt keresik, azoknak az embereknek nincs fogyatkozásuk, sőt a legnagyobb reménység gazdagságát élük át a Feltámadottal való találkozásban.

Azóta is ez a nagy erő tart, ölel át a koporsók világában, áll mellénk temetők hangulatában, biztat vigasztalás szavával. Így történik ez most is. Ámen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 1996. október 9-én, Kiss Sándorné sz. Szabó Gizella Mária temetésén.)

Ötvös József

Akihez belépett Jézus

Alapige: Lukács 19,5.9

Csaknem kétezer évvel ezelőtt egy Jerikó nevű városban élt egy férfi, Zákéus. Sokan ismerték. Egyszer ott járt Jézus, házában szállt meg, és attól kezdve már csak úgy ismerték: az az ember, akinek házába belépett Jézus, akit felkeresett Jézus.

Tíz évvel ezelőtt a Cserealja városrészben élt egy asszony. Sokan ismerték. Aztán (9 évvel ezelőtt) megengedte, hogy házában istentiszteletet tartsanak, és az igehirdetéssel együtt belépett hozzá Jézus. Ezután már csak úgy ismerték a városban, mint akinek házából templom lett.

Egészen más időben, más körülmények között és teljesen más földrajzi helyen, de nagyon hasonlóan ismétlődik meg egy bibliai történet. Ez a bibliai történet erdélyi újra-éledése.

Zákeus nevét azért nem felejtették el, mert rendkívüli volt a Jézussal való találkozása, mert amikor megszólította, sietve szállt le a fáról és örömmel fogadta be házába. Szinte minden más mellékessé vált akkor és ott, csak az volt az érdekes és a megérezésre fontos, hogy belépett hozzá Jézus és attól boldog lett az a ház.

Özv. Pécsi Mártonné szül. Bíró Vilma pár éve elköltözött kertes házából, a Zsidó Vértanúk utcájából. A ház sem a régi már ott, de mégsem felejtették el a környéken, és nevét sokáig fogják emlegetni, és sokáig lesz még ismerős ott ez a név, mert templom lett a házából. Különbösen egyszerűen olyan lett volna az élete, mint sok más, névtelenül, ismeretlenül eltűnő erdélyi embernek. Göcsön, egy kicsiny marosvásári faluban született. Ott élte csendes ifjúságát, majd házasság és egy nagy vándorlás vonulatával ők is eljöttek Marosvásárhelyre. Felneveltek három gyermeket. Aztán 15 évi özvegység jött. Anynyi sok életre talál ez a rövid életrajzi felsorolás, legfeljebb a számok váltakoznak, csak hogy életének utolsó szakaszában történt egy nem szokványos, egy nem szabályos dolog: átadhatta, eladhatta házát egy nagy szolgálatnak. Idővel úgy elmosódnak az arcok és az emlékek, Göcs és a városra érkezés képe, de nem kopik el az otthon, a ház, mert az egykori házzal összenőtt egy torony, amelyben most is zúgnak a harangok. Most is megkondult az egykori szobája falához épített toronyban a két harang, hogy fájdalomostóként elkísérje utolsó földi útjára.

Visszatérve bibliai történetünkhöz, abban szép mozzanat, szép kép az, amikor Jézus és Zákeus találkozik. Ebből a találkozásból erő támad, nagy erő. Azzal az erővel azután tud adakozni és szeretni. Az az ember, aki addig csak a vámot szedte mástól, aki csak gyűjtött, most a találkozás erejétől adni kezd, mert a legnagyobb kincs, Jézus volt nála. Volt kiből és miből adni.

Minden találkozás Jézus Krisztussal és az ő szavával ilyen erőt ad. Nagy erőt. Ezért szól, szólít meg a temetői világ árnyékfélelmében, a betegágy vergődésében, és egyszer csak észrevétlenül megnyugszik a lélek és megvigasztalódik a gyászoló, gyógyul a beteg, és egyszer csak ott áll valaki, láthatatlanul és mégis érezhetően fogja kezedet. Így lesz erőforrás a kért ének: Fogjad kezem, oly gyenge vagyok, érzem.

Azt mondják, Zákeus boldog ember volt. Az emberek pedig ma is szeretnének boldogok lenni. A nagy kérdés így tevődik fel: mitől lesz az élet értelmes, mitől lehetsz boldog? Zákeus boldogsága az volt, hogy Jézus ránézett életére, a találkozásukra, a házára, az otthonára és szólt: ma lett üdvössége ennek a háznak.

Eszembe jut egy megtörtént eset, egy kép Pécsi néniről. Kilenc évvel ezelőtt, amikor házának közfalát lebontva alakult Marosvásárhely nyolcadik gyülekezete, ő behúzódott házának leghátulso szobájába és a konyhába, hogy a kivert közfalú házban istentisztelet lehessen tartani. Egy hétfő reggel beszélgettünk: „Milyen volt a tegnapi nap, amikor házában szinte százan imádkoztak?” Ő azzal a rá jellemző nyugodt arckifejezéssel válaszolt: „Amikor beléptem a nagy szobába, azt láttam, hogy nálam van Jézus.”

Én azt hiszem, hogy élete egyik boldog órája volt az, amit nem lehet tőle elvenni soha. Ezek a boldog órák szépítik meg az életet, mert különben az élet küzdelmes, néha kegyetlen harc. Ehhez a harchoz erő kell. És íme, két név, két élet, két kép, két hely: erőt kaptak és tudtak élni és tudtak boldogok lenni: Zákeus ott és Vilma néni itt. Mert találkoztak Jézussal, mert Jézus belépett hozzájuk. Ámen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 1997. január 8-án, özv. Pécsi Mártonné szül. Bíró Vilma temetésén. A Marosvásárhely VIII. Cserealja gyülekezet az ő házát vásárolta meg 1988-ban és építette át templommá 1989-ben.)